

Izhaja ob 4. uri zjutraj.

Stane mesečno Din 25.—, za in-
stematro Din 40.— neobvezno.

Oglas po tarifi.

Uredništvo:

Ljubljana, Kraljeva ulica št. 7. p.
Telefon št. 3073 in 3004, ponoči tudi
št. 3034.

Rekopis se ne vrača.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravišтво: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 3036.Inzeratni oddelček: Ljubljana, Prešer-
nova ulica št. 4. — Telefon št. 3498Podružnici: Maribor, Aleksandrova
št. 13 — Celje, Aleksandrova cestaRačun pri poštnem čeku, zavodu: Ljub-
ljana št. 11.842 - Praha čisto 78.180.
Wien, Nr. 105.247.

Zunanjepolitična debata v Narodni skupščini

**Ekspeze zunanjega ministra dr. Marinkovića. — Odnosaji s sosedi so vedno bolj pri-
srčni. — Rezervirane izjave o Italiji. — Stvarna kritika šefov opozicije. — Važna do-
polnila k ministrovim izvajanjem**

Beograd, 23. novembra. p. Danes se je pričela v Narodni skupščini debata o našem zunanjem položaju in naši zunanji politiki. Na dnevnem redu je bila namreč znana interpelacija Svetozarja Pribičevića, na zunanje ministrice. Seja se je pričela ob 9.30 Po prečitani zapisnika zadnje seje je takoj dobil besedo zunanji minister dr. Vojta Marinković, ki je podal ekspozice naslednje vsebine:

Ekspeze zunanjega ministra

G. Svetozar Pribičević in tovariši so vložili interpelacijo, v kateri so zahtevali, naj podam pred Narodno skupščino pojasnila o naslednjih točkah: 1.) o mednarodnem položaju sloven, 2.) o naših odnosih s sosedi, 3.) o dogodbah, ki so dovedli do napetih odnosov z Bolgarijo, in o vsem kar je v zvezi s tem, in 4.) o ukrepih, ki jih je vlada poduzela, da izboljša naš mednarodni položaj s posebnim ozirom na politiko Italije.

Četudi moram zavrniti argumente, ki motivirajo interpelacijo, hočem vendar porabiti to priliko, da podam pojasnila o aktualnih vprašanih zunanje politike. Od poslednjega ekspozice o zunanjem položaju, ki ga je podal moj prednik g. dr. Ninko Perić ni bilo nobenih sprememb.

v značaju naše zunanje politike.

Njeni cilji so ostali neizpremenjeni. Naša zunanja politika je slej ko prej usmerjena na to, da se konsolidirata mir in pravni mednarodni red na podlagi pogodb in pakta Društva narodov. V tej zunanji politiki mi nismo izolirani, ker odgovarja ta politika splošnim interesom Evrope in vsega civiliziranega sveta. Prizadevanja kraljevske vlade so usmerjena samo v tej smeri, da se ta politika čim jasneje izraža in da se očisto zveze, ki že obstojajo med nami ter prijateljskimi in zavezniškimi državami; da se dalje ustvarijo še nove zveze in z njimi nova jamstva za ohranitev miru in za uspeh naše politike. Zato se držimo načela, da se moramo potruditi za pridobitev novih prijateljev in predvsem za ohranitev starih.

Od trenutka svojega prihoda na to odgovorno mesto smatram za prvo svojo dolžnost, da delam za uvrstitvev in ojačanje zvez, ki so nas združile

z državami Male antante.

Srečen sem, da morem ugotoviti, da so vse te zveze, kakor sploh vse politične kombinacije, ki se snujejo na naravnih in globoki solidarnosti interesov ter istovetnosti ciljev vedno čvrste, čim dalje trajajo. Na zadnjih konferencah zunanjih ministrov Male antante v Jajmouvi in v Ženevi smo ugotovili ne samo istovetnost nazorov o splošnih problemih, ki se tičejo vseh treh zavezniških držav, temveč tudi to, da ni nobenega specialnega vprašanja, ki bi se tikalo samo ene naših držav in ki bi moglo disharmonično vplivati na njihovo politiko. V zavesti solidarnosti naših političnih zvez in njihove sigurnosti v vsaki politični eventualnosti, smo bili soglasni tudi glede potrebe, da se gospodarske zveze med našimi državami ojačajo in se prične proučevati tudi vprašanje ojačanja tih zvez z drugimi državami v srednji in jugovzhodni Evropi.

Zunanji minister dr. Marinković je omenil nato ureditev šolskega vprašanja v Rumunijo, ter izjavil, da se je to vprašanje rešilo, ker je izhajalo iz pogodbe, na katero smo bili že mnogo prej vezani. Nato je prišel minister na

zaključitev prijateljske pogodbe s Francijo

ter naglašal prisrčne zveze, ki nas že od nekdaj spajajo s Francijo in ki so sedaj dovedle do podpisa prijateljskega pakta. Naša država je vedno z veseljem sprejemala ideje, ki so prihajale iz te blagorodne zemlje. V svetovni vojni in pozneje ni bilo med Francijo in našo državo nobenih pismenih pogodb, vendar pa smo drug drugega smatrali za zavezniške in tudi nismo nikdar prenehali smatrati se za take. Mi smo svojo zvestobo pokazali ob vsaki priliki; vsi pa, ki so se nahajali na odgovornih mestih v naši državi, morejo reči, da so vedno našli popolno pomoč in podporo tudi od strani Francije. Ako se je to prijateljske razmerje potrdilo tudi s formalno pogodbo, njenim registriranjem pri Društvu narodov in objavo, je bila to samo stvar mednarodne lojalnosti. S tem se ničesar ne izpremenja v naših odnosih s Francijo. Pogodba ni naprejala proti nikomur, ker samo ugotavlja ono, kar je že brez nje obstajalo. Oni, ki so s pogodbo kritizirali, pozabljajo, da so slične pogodbe podpisale že vse države, ki so v Društvu narodov, čim so podpisale sam pakt Društva narodov. Naši dve državi, katerih politika je stalno v soglasju s politiko, na kateri je zasnovano Društvo narodov, greta za tem, da se zagotovi pri-

cip varnosti z novim garancijskim paktom, in hodita po potu, ki edini more dovesti do tega, da pride nekega dne do splošnega pakta varnosti med vsemi državami.

Radost, s katero je naš narod sprejel zaključitev te pogodbe, je čisto sentimentalna ga značaja in nima v sebi nobene agresivnosti. Prijateljstvo, ki ga naš narod občuti do Francije, je tako globoko in iskreno, da bi bilo čudno, ako bi formalne konsekvence tega prijateljstva ne izvale pri nas čustev velikega zadovoljstva. Prepričan sem, da izražam razpoloženje cele Narodne skupščine in vsega našega naroda, ako izražam tudi s tega mesta naše zadovoljstvo, da je neskalje no prijateljstvo med našo državo in francosko republiko dobilo tudi to formalno potrjenje (Viharno odobravanje zbornice.)

Naš narod se je vedno zavzemal tudi za to, da bi ustvaril

najboljše odnose s Anglijo,

ki je istotako naklonjena politiki miru. Pri vodstvu naše politike smo vedno gledali na to, da si priborimo tudi angleško podporo. Posebno je treba poudariti, da je zadržanje angleške vlade v zadnjem času znatno po magalo, da se je v gotovi težkih slučajih od ločno demantiralo razširjeno mnenje o kak šni dozvojni nervoznosti in agresivnosti na še države in našega naroda in da se je od ločno povdarila miroljubnost naše politike. Prehajajoč na

razmerje med nami in Italijo

smatram za dolžnost, da se zavarujem proti trditvam interpelacije, da izvaja Italija sistematično politiko našega osamljenja in raz bitja Male antante ter da je naš mednarodni položaj ogrožen od politike kraljevine Italije. Mi vodimo odločno politiko miru in negovanja prijateljskih odnosov z vsemi sosedi. V tisku, ki je napravam nam nerazpo- čen, pa se nam pripisujejo nekakšni imperi- jalistični in agresivni nameni. Enako se v ti sku obtožuje Italija, da izvaja politiko našega osamljenja in razbijanja Male antante in da ogroža njena politika naš mednarodni po- ložaj. Izjaviti pa moram, da tega, odkar sem minister zunanjih zadev, nisem mogel ugo- toviti ne politike, ki bi vodila v našo izola- cijo, ne politike, ki bi ogrožala naš medna- rodni položaj.

Minister nato dokazuje, da italijanska po- litika v Rumuniji in Madžarski ni bila na- perjena proti naši državi in povodom al- banškega incidenta je italijanska vlada v poslednji fazi njegove rešitve zavzela sta- lišče, ki je jasno pokazalo, da želi obno- vitev naših odnosov z Albanijo na tak način, da bi se izognili nevarnosti njivo- vega ponovnega kaljenja.

Naši odnosaji z Italijo res niso taki, ka- kor bi jih želeli. Mi bi se sicer mogli tudi s temi odnosaji zadovoljiti, toda z Italijo imamo po zgodovinskem razvoju in po geo- grafskem položaju važne skupne interese, zaradi katerih je treba, da morajo biti ti odnosaji brez sence, stvarni in intimni pri- jateljski. Potrebno je, da pride to nazira- nje tudi v maso obeh narodov in ne ostane omejeno le na obe vladi. Do tega pa ne bo nikdar prišlo, ako bodo vlade in odgovor- ni politiki čakali prekrižanih rok. Da se na- rodi sami sprijaznijo, Oni, ki vodijo zuna- jno politiko, imajo dolžnost, da neomajno odločno in smelo delajo na to, da pride do tega. Jaz delam v tej smeri brez rezerve in prevzemam za to svoje delo popolno od- govornost. Prepričan sem, da med nami ne gre za stvarna nasprotstva, temveč samo za niz nesporazumov, ki jih je ustvari- lo nezaupanje. Smatram za svojo nalogo, delati po svojih močeh na to, da se to ne- zaupanje razbije in da pride do lojalnih od- nosov in prijateljskega objašnjenja. V interesu obeh držav je, da pri- le med njima čim prej do res prijateljskih in zave- zniških odnosov.

Interpelacija vprašuje tudi, kakšni so naši

odnosaji do Grčije.

Ko sem prišel na svoj sedanj položaj, sem našel predlog grške vlade, naj pustimo ob strani že prej zaključene atenske konven- cije ter pričemo na drugi podlagi pogaja- nja. Ta predlog je bil predložen že mole- mu predniku, ki ga pa ni sprejel in sem ga tudi jaz odklonil. V razmerah, v katerih smo se tedaj nahajali, sem smatral, da je to najboljši. Nisem želel, da bi se našemu sporazumu z Grško dal značaj ustvarjanja fronte proti kak tretji državi, kar bi se v tedanjem trenutku sigurno tolmačilo.

Do prekinjenja diplomatskih stikov z Albanijo

Je prišlo brez krivde naše države. Resnica je, da tedanji odnosaji z Albanijo niso bili dobri. Dejanski incidenti, ki so se vsak dan pojavljali, so ustvarjali atmosfero, ki je vsak čas mogla povzročiti zapletljaje. Aretacija našega dragomana je bila brez dvoma poli-

tičen akt, s katerim so se morali naši od- nosaji napraviti Albanijski dovesti na čisto. S strogo formalnega stališča je bila v vpraša- nju aretacija Gjuraškovića albanska vlada v pravu, ker je Gjurašković albanski podanik in ni bil nikdar albanski vladni službeno pri- javljen kot dragoman. To dejstvo je seveda oslabilo naš položaj. Zunanji minister je nato navajal potek konflikta z Albanijo do razkora. Posledica intervencije inozemstva je bila, da je bil Gjurašković izpuščen na svobodo, naša nota pa izpremenjena. Ker smo dobili potrebno jamstvo, da bodo naše zahteve izpolnjene, smo sprejeli to posredo- vanje. Rezultati so pokazali, da smo imeli prav. Po tem incidentu so naši odnosaji z Albanijo popolnoma izpremenili svoj zna- čaj. Naravno je, da se ne spuščamo v to, kako politiko vodi Albanija. To je njena stvar. Dolžan pa sem ugotoviti, da so naši odnosaji napravili sedaj popolnoma ko- rektni.

V odnosajih z Bolgarijo

Igra veliko ulogo tako zvana notranja makedonska revolucionarna organizacija. Toda ta organizacija ni ne notranja, ne makedon- ska, ne revolucionarna. Mi smo ugotovili, da se atentati, ki jih v naši državi vrši ta organizacija, pripravljajo in organizirajo na ozemlju Bolgarske. Da preprečimo prehod agentov te organizacije na naše ozemlje, smo istočasno obvestili bolgarsko vlado o tem. In res je bolgarska vlada podzvela potrebne ukrepe. S popolno pravico pričakujemo, da se akcija, ki se na ozemlju druge države or- ganizira proti naši državi, prepreči in ome- mogeči.

Z drugimi državami,

ki jih v svojih izjavah nisem posebej ome- nil, so naši odnosaji prijateljski, z mnogimi zelo prisrčni. Pred Narodno skupščino se nahaja trgovinska pogodba z Nemčijo, ki se trudi, da bi vzdrževala čim bolj prijateljske odnose s nami. Enako smo z Belgijo s ka- tero smo od nekdaj zvezani po prijateljsvu sklenili trgovinsko pogodbo. Pripravlja se tudi trgovinska pogodba z ameriškim Ze- dinjenimi državami. S Poljsko nas veže pri- jateljski pakt.

Na podlagi tega pregleda naših zunanjih odnosov pač nimamo razloga biti nezado- voljni. Mi smo v resnici vedno vodili od- ločno miroljubno politiko in zavzemali po- mirljivo stališče. Vedno smo znali ohrani- ti svojo hladnokrvnost in smo bili priprav- leni sprejeti vse kompromise rešitve, ki bi bile v skladu z življenjskimi interesi našega naroda in države.

Svoj ekspozice je zunanji minister dr. Ma- rinković zaključil z izjavo, da svoje mirol- jubne politike ne vodimo iz strahu, temveč samo v iskreni želji, da bi se ustvarilo pri- jateljstvo in mirno življenje med nami in vsemi našimi sosedi.

Po dr. Marinkoviću je dobil besedo

Svetozar Pribičević,

ki je očital zunanjemu ministru, da sploh ni dal dovolj preciznih pojasnil, temveč je go- voril večinoma le splošne fraze. Mi o raz- merah naše države največ zvezo iz govo- rov francoskega zunanjega ministra in če- škoslovskega zunanjega ministra. Pri nas se vedno trdi, da škoduje interesom naše države, kdor kaj kritizuje. V zadnjih dneh pa se je vodila na pr. v angleški lordski zbornici razprava, v kateri je lord Cecil, ki je splošno znana svetovna politična oseba ostro napadal svojo vlado, češ da nima prav, ker ni rešila razorožitenega vpraša- nja. In nihče ni očital lordu Cecilu, da ško- duje interesom svoje države.

Vsi mi brez razlike se strinjamo v tem, da odobravamo prijateljski pakt s Francijo pakt z velikim francoskim narodom, ki stopa na čelo civilizacije.

Francoski zunanji minister je izjavil, da se bo ratifikacija prijateljskega pakta iz- vršila potom podpisov poglavarjev obeh držav. O tem nam naš zunanji minister ni povedal ničesar. Nas zanima, ali vsebuje pogodba tudi kak gospodarske in druge klavzule, ki niso bile objavljene. Francoski listi poročajo, da sta se zunanji ministri sporazumela, da se to vprašanje odstopi haaškemu mirovnemu sodišču Radi bi vi- deli, kaj je na tem. Svetozar Pribičević je prešel nato na

naše odnose s Italijo

ter je naglašal, da je povodom zaključitve pakta s Francijo izdala italijanska vlada službeno oblogo, v kateri pravi, da Italija hladnokrvno gleda na to sporazum. A baš ta izjava ne kaže na italijansko hladno- krvnost. V času, ko je italijanska vlada ob- lajavila to službeno oblogo, se v Italiji pri- relajo ko'osadne manifestacije proti nam in proti Franciji. Naš zunanji minister pravi, da je treba razlikovati italijansko javno mnenje od mnenja italijanskih službenih

krogov. To pa ni točno, ker je znano, da se te manifestacije prirejajo potom vodi- teljev službene fašistične stranke in da je demonstracije osebno pripravil glavni taj- nik fašistične stranke. Menda je s tem jasno dokazano, da stoji za demonstraci- jami službena fašistična Italija. Ne rečem, da je treba zvenketati s sabljo in ostroga- mi, hočemo, da se ohrani mir. Treba pa je izzvati v inozemstvu vtis, da znamo dostoj- nostno očuvati mir. Ne smemo biti ser- vili, ker ta servilnost ogroža mir. Bivša srbska vlada ni bila nikdar tako servilna napravam Avstro-Ogrski, kakor je sedanja ju- goslovska napravam Italiji.

V svojem nadaljnjem govoru je Pri- bičević zelo ostro kritiziral

postopanje Italije z našimi narodnimi manjšinami,

naglašujoč, da izjava to postopanje ogor- čenje slehernega svobodnega naroda. Ita- lija ni zaprla samo vse slovske manjš- inske šole, nego je nasilno razpustila tu- di vsa slovska društva in druge kulturne in gospodarske organizacije. Danes ni- do več ne dvomi o tem, da je Italija sto- rila vse, da povzroči vznemirjenje, ki bi ga nikdar ne bilo niti pri nas niti drugod, če bi Italija postopala korektno in tako, ka- kor je obvezana po mednarodnih pogodbah. Med splošno pozornostjo poslancev je Pri- bičević omenil vesti lutanjskih listov, da je italijanski poslanik Bodrero protestiral pro- ti določbi novega finančnega zakona, da inozemci ne morejo nakupiti zemlje v ob- mejnem pasu. To znači vmešavanje v no- tranje zadeve, ki je postalo pri italijan- skem poslanstvu že skoraj uzumno.

Med Jugoslavijo in Madžarsko

vse dotle ne more biti dobrih sosednih od- nosov, dokler madžarski narod ne pride do svobodnega izraza in dokler ne zavlada tudi na Madžarskem režim demokracije, da zamenja sedanj režim grofov in velepose- stnikov.

V albanskem konfliktu

je naša država morala zavzeti stališče, ki je bilo našega dragomana. Ne bi pa smela pristati na intervencijo velepol vodstvom Italije, ko je vendar znano, da je glavni kriv- vec napetosti med Albanijo in Jugoslavijo beš fašistična Italija. Umaknitev naše note je bila pogreška, kakršne menda ni zagre- šila še nobena druga evropska vlada.

O odnosajih z Bolgarijo

Je gosp. Pribičević naglašal, da želi ves jugoslovenski narod z bratskim bolgarskim narodom kar najtesnejše prijateljske in re- zervirane odnose. Zunanji minister je napra- vil veliko napako, ko je po svojem povratku iz Pariza v Beograd izjavil, da vprašanje bal- kanskega Locarna ni nujno. Po sedanjem stanju mednarodne politike in zunanje po- litične situacije Jugoslavije je vprašanje bal- kanskega Locarna najvažnejša zadeva naše zunanje politike. (Viharno odobravanje celo- kupne zbornice.)

Govornik se je mimogrede dotaknil volil- ne borbe, češ da je zunanji minister dr. Ma- rinković za časa volitev postopal korektno in si ni delal propagande z zunanjo politiko.

Drugače je delal dr. Korošec

ki se je na vsakem svojem shodu bahal s svojimi zunanjepolitičnimi uspehi. Tako je pripovedoval svojim volilem, da je šel v Sofijo v veliki in važni diplomatski misiji. Govornik zahteva od zunanjega ministra po- jasnila, ali je bil dr. Korošec res pooblaščen za tako misijo in kakšni so bili rezultati tega njegovega polovanja. Nočem biti zloben, je povdaril gosp. Pribičević in ne bom trdil, da je bilo to, kar se je kmalu potem dogajalo v Južni Srbiji, baš posledica dr. Koro- ševega romanja v Sofijo. Je pa to na drugi strani dokaz, s kakim krahom je končala ta povsem nepotrebna misija.

G. Pribičević je nadalje zahteval od zu- nanjega ministra pojasnila glede znanih iz- jav dr. Korošca na nekem volilnem shodu, da je on tudi v Budimpešti reševal mir na Balkanu in v Evropi.

Jasno pa je, je nadaljeval g. Pribičević, da bomo našim sovražnikom najuspešneje stopili nasproti, če bo

zavladal v naši državni režim svobode.

Govoreč o znani spomenici organizacije makedonskih revolucionarjev izročene Dru- štvu narodov ugotavlja z obžalovanjem, da je Društvo narodov vzelo to spomenico no- tornih morilcev resno in zahtevalo celo po- jasnilo od naše vlade. Tako akcijo bo mo- goče najuspešneje pobijati s tem, da za- vlada v državni režim zakonitosti in reda. Govornik ostro protestira proti temu, da je vlada onemogočila g. Radiću njegovo kandidaturu v Južni Srbiji. Protizakonitost, ki jo uvaja sedanj režim v državi, dokazu- je tudi imenovanje aktivnega oficirja za namestnika velikega župana. Režimovci ne smejo misliti, da inozemstvo ne izve, kaj se dogaja pri nas.

Za g. Pribičevićem je dobil besedo vodja zemljoradnikov

Joca Jovanović,

Zamerjal je zunanjemu ministru, da se je v svojem ekspoziciji posluževal le splošnih fraz, ne da bi podal jasno poročilo o na- šem zunanjem političnem položaju. Ničesar ni omenil, o odnosih z Vatikanom, s Av-

strijo, s Češkoslovaško, niti z besedico ni omenil Rusije in odnosov do velikega slovskega ruskega naroda. Albansko, bol- garako in italijansko vprašanje je opisal ta- ko, da skupščina še vedno nima prave slike. Govornik se je zlasti zavzemal za kar naj- tesnejše stiče z Rusijo in za slovske so- lidarnost.

Po govoru Joca Jovanovića, je bila do- poldanska seja: vključena in se je nadalje- vala popoldne ob 4.

Popoldanska seja

Na popoldanski seji je prvi govoril Stje- pan Radić, kojega govor je trajal od 4. do 6.30. V svojem govoru je v glavnem raz- pravljaj o potrebi rednih odnosov z veli- kim ruskim narodom in o slovske solidar- nosti. Naglašal je tudi potrebo tesnejših stikov z Nemčijo zahtujoč, da je bodo- nost stvar germansko-slovske solidar- nosti.

Za njim je govoril federalist dr. Trumbić, ki je pri tej priliki ostro napadal vlado za- radi demontaže šolstva na Hrvatskem. Ob- širno je govoril o naših odnosih z Italijo, omenjajoč pri tem nettunske konvencije, ter zahteval od zunanjega ministra tozadev- no točnejših pojasnil. Pakt s Francijo tudi on iskreno pozdravlja. Končno je govoril še socialist Pečetić, ki se je zlasti zav- zemal za vzpostavitev rednih odnosov z Rusijo, kritiziral sistem tajne diplomacije in se zavzemal za razorožitev. Debata je bta s tem zaključena.

Nato je ponovno povzel besedo

zunanji minister dr. Marinković

ter odgovarjal na očitke opozicije. Očitek, da ni omenil odnosov s Češkoslovaško in Poljsko, je zavračal s tem, da sedaj ni časa za komplimente, marveč za resno delo. Pri- ključuje Avstrije k Nemčiji smatra tudi on za zelo važno politično vprašanje, ki mu je treba posvečati potrebno pozornost, vendar pa to vprašanje sedaj še ni aktualno. Konč- no je omenjal, da pakt s Francijo ne bo predložen v ratifikacijo naglašajoč, da si je z vsemi silami prizadeval, da ustvari take odnose s sosedi, kakršnih so v interesu države in naroda. Balkanski Locarno po njegovem mnenju za enkrat še ni aktualen, ker zato še ni pripravljen teren.

V svrhu osebne pojasnila je govoril še g. Pribičević, kakor je bila debata zaključena. O. Pribičević je predlagal sledeči

prehod na dnevni red:

»Po odgovoru zunanjega ministra na inter- pelacijo o zunanji politiki in po debati po- vodom te interpelacije sprejemamo z odo- bravanjem na znanje izjavo o prijateljskem paktu s Francijo ter predlagamo prost pre- hod na dnevni red.

Predlog g. Pribičevića je bil med vihar- nimi ovacijami za Francijo soglasno sprejet. Prihodnja seja bo jutri ob 10.

Ljubljansko gledališče pred finančnim odborom

Beograd, 23. novembra p. Pred sejo Na- rodne skupščine je imel sejo plenum finanč- nega odbora. Zanimivo je, da je bila ves čas opozicija v večini. Finančni odbor je odobril zagrebškemu gledališču strošek 182.000 Din na račun dohodkov. Ob tej pri- liki se je razvila tudi razprava o finančnem stanju ljubljanskega gledališča. Poslanec dr. Žerjav je opozoril ministra prosvete, da je še vedno nerešeno vprašanje pogreške, storjene povodom proračuna za l. 1925-26, vsled katere mora ljubljansko gledališče vračati iz novega proračuna več, kot pol mi- lijona dinarjev, kar ovira njegovo redno poslovanje. Posl. Smodel je zaprosil pro- svetnega ministra, naj posveča pozornost finančnemu stanju ljubljanskega gledališča. Pri tem so ga zavrnili samostojni demo- krat: »Ne prosimo, mi zahtevamo; a vi kot član večine bi morali že prej preske- beti v vladi, da bi pravilno rešila to vpra- šanje!.

Prosvetni minister dr. Kumanudi je iz- javil, da bo vprašanje ljubljanskega gle- dališča gotovo v najkrajšem času prišlo na dnevni red, kar pa se tiče proračuna iz leta 1925-26, smatra, da je stvar urejena v smi- slu, kakor je uprava ljubljanskega gledali- šča zahtevala.

Ta izjava ministra je bila sprejeta z odo- bravanjem na znanje, nakar je bil soglasno odobren kredit zagrebškemu gledališču.

Prihodnja seja bo jutri ob 4. popoldne.

Ukinjenje celjskega upravnega sodišča

Beograd, 23. nov. p. Minister pravde je danes sestavlil komisijo za izdelavo pravilnika v svrhu ukinjenja upravnega sodišča v Celju.

Sestanek šefov opozicije

Beograd, 23. nov. p. Danes se je vršil daljši setanek šefov opozicije Svetozarja Pribičevića, Stjepana Radića in Joca Jovanovića. Popoldne se je opazilo, da so se med skupščinsko sejo setali Svetozar Pribičević, Ljuba Davidović in Joca Jovanović.

Nuncij Pelegrinetti odide v Varšavo

Beograd, 23. novembra. p. Sredi decembra se bo vršil pod papeževim predsedstvom v Rimu konzistorij ter bodo ob tej priliki ime- novani novi kardinali namesto onih, ki so pomrli. Govori se, da bo ob tej priliki pre- meščen tudi papežev nuncij Pelegrinetti v Varšavo.

Soglasno sprejeta Pribičevićeva resolucija

Zanimiva bilanca zunanje politične debate v Narodni skupščini. Ojačanje intimnih odnosov med opozicijo in demokracijo. — Nov dokaz nezdravljivega razmerja v vladni koaliciji

Beograd, 23. novembra. p. Današnja debata v Narodni skupščini o interpelaciji Svetozarja Pribičevića, Stjepana Radića in Joce Jovanovića je bila zaključena s tem, da je skupščina soglasno sprejela predlog o prehodu na dnevni red, ki ga je postavil v imenu opozicije g. Svetozar Pribičević. Zunanji minister dr. Marinković se je s tem predlogom zadovoljil. Predlog je značilen tudi zato, ker meče jasno luč na današnji politični položaj. Skupščina je z njim izrazila svoje zadovoljstvo nad podpiranjem prijateljskega pakta s Francijo, ni pa izjavila vladi in njeni politiki nobene zaupanja. Nasprotno v predlogu se izjavi zunanji ministar samega in razmišljanje opozicije tretirajo kot popolnoma enakovredne in enakega uvaževanja vredne. S tem je skupščina podčrtala marsikaj jak povdarek, ki so ga opozicijski voditelji dali sprito splošnih fraz zunanje ministra.

Pribičevićeva resolucija so mnogi komentirali tudi z notranje-političnega stališča. Pokazalo je, da je opozicija iskala in našla formulo, ki ji je omogočila, da ji ni bilo treba glasovati proti dr. Marinkoviću. Značilno je, da so bili radikali in klerikali s Pribičevićem predlogom, jako nezadovoljni, vendar pa ga niso mogli preprečiti, ker ga je doktor Marinković sam akceptiral v razgovorih, ki so se popoldne vršili med samostojnimi demokrati in demokracijo. Kleroradikali so pripravljali svoj prehod na dnevni red, s katerim se je zelo trudili zlasti dr. Korošec, ki je opetovano prinašal in odlašal kleroradikalni predlog, a ga je dr. Marinković stalno odklanjal. Naravno je, da je ta dogodek uvrstil odnose med kmečko-demokratsko koalicijo in demokracijo ter se smatra zlasti kot važen demanti intrig, kakor da je ta koalicija naperjena proti osebi dr. Marinkovića.

Debata v Narodni skupščini je bila danes na višku. Zunanji ministru dr. Marinkoviću se je poznalo, da se zadnje dni ne počuti preveč dobro. Njegov govor, dasi je bil zelo skrbno pripravljen, ne spada med njegove najboljši. Marsikateremu delikatnemu vprašanju se je skrbno izognil. Kar je

izjavil o Italiji, je opozicija sprejela z velikim nezadovoljstvom, vendar pa se mora reči, da so bile ministrove izjave glede naših odnosov napram Italiji tako rezervirane, kakor jih doslej od naših zunanjih ministrov še nismo slišali. Govori opozicijskih poslancev se bili seveda lahko svobodnejši in pozornost, s katero jih je poslušala skupščina, je pričala, da se parlament v ogromni večini strinja z njimi.

Važnejši incidentov ni bilo. Nekoliko veselja je vzbudil le Svetozar Pribičević, ki je omenjal potovanja doktorja Korošca v Budimpešto in Sofijo in njegovo pohvalo v Ptuju, da se mu je v Budimpešti posrečilo preprečiti vojno med Madžarsko in Jugoslavijo. Klerikali so protestirali, češ da listi tozadevne izjave dr. Korošca niso objavili pravilno in da so jo potvrdili. Pri tem pa so pozabili, da je »Slovenec« prinesel zelo natančno besedilo dr. Koroščevega govora in pisal celo članke o odlični vlogi klerikalnega voditelja.

Za sedanjio vladno večino je značilno tudi to, da se k debati iz njenih vrst ni javil niti en govornik. Hotel je sicer govoriti radikalni poslanec iz Crne gore Puniša Račić, ki je ves dan sedel v vrstah samostojnih demokratov in pripovedoval, da smatra za svojo nacionalno dolžnost obsoditi politiko vlade, ki vodi Jugoslavijo v zunanjo nevarnost ter v notranjosti ne pozna korektnosti in poštene uprave. Razni radikalni poslanci pa so na Račića vse popoldne pritiskali, da bi se ozdrkel besedi. Končno ga je pustil pozvati celo gospod Velja Vukičević, ki je kot šef stranke zahteval, naj ne govori. Temu pritisku se je poslanec Račić nazadnje udal in tako je bila vladna večina soglasna v molku v trenutku, ko so se razpravljala naša najvažnejša zunanja vprašanja. Da je končno sprejela še opozicijski predlog glede prehoda na dnevni red, dokazuje njeno popolno nesposobnost. Debata v Narodni skupščini je v marsikaterem oziru razčistila poglede na vprašanje zunanje politike ter je bila s tega stališča koristna in plodonosna.

Volitev ljubljanskega župana

Včeraj je prejel vladni komisar na mestnem magistratu odlok velikega župana, s katerim se zavrže neosnovana pritožba SLS proti občinskim volitvam dne 2. oktobra. Šest tednov je trajalo, da je prišlo do te rešitve, ki jo je sedaj izdal veliki župan g. dr. Vodopivec po referatu pri ministru notranjih zadev. Le energičnim intervencijam predsednika SDS dr. Žorjave in ljubljanskega poslanca dr. Kramerja se imamo zahvaliti, da se reševanje pritožbe ni še dalo časa zavleko ter da so se klerikalne nakane s suspenzijo ljubljanske občinske avtonomije izjalovile.

V smislu zakonskih določil ima vladni komisar sedaj dolžnost, da tekom 8 dni skliče sejo občinskega sveta, na katere dnevnom redu je kot prva točka volitev župana. Verjetno se bo to zgodilo 29. ali 30. novembra. Da je volitev župana veljavna, je potrebna navzočnost najmanj polovice občinskih odbornikov in nadpolovična večina glasov navzočih odbornikov. Ako se pri glasovanju ne doseže omenjena večina glasov, je izvršiti drugo glasovanje in ako se tudi pri tem ne pokaže potrebna večina glasov, je izvršiti ožjo volitev. Pri tem glasovanju se šteje za izvoljenega tisti, ki je dobil nadpolovično večino veljavnih glasov. Ako je pri ožji volitvi enako število glasov, odloči žreb.

Kakor znano, je novi občinski svet, ki šteje 49 odbornikov, sestavljen tako, da pripada 23 odbornikom Naprednemu bloku, 19 SLS, po 2 odbornika pa socialistom, levicarjem in radikalom. Razen tega ima mandat občinskega odbornika tudi še g. dr. Gregorič.

Proračunani davki

Beograd, 23. nov. p. Današ je bil narodnim poslancom razdeljen proračun državnih dohodkov. Prvi del obsega prihode neposredne davke in doklade v slednji vrstici (v milijonih Din):
davki na posestvo promet 220;
invalidski davek 130;
voljske 1,5;
davki na plače državnih uradnikov 30;
davki na dohodke privatnih uslužbencev 50,5;
davki na rečno delo 25;
skupno 487.

Doklade: Izredna 500 in 30 % 440 milijonov, komorna 65, skupno 505 milijonov.
V celoti je predvidena vsota splošnih neposrednih davkov in doklad na 992 milijonov. Od tega naj bi plačala Slovenija na neposrednih davkih:
zemljarina 2.472.000;
hišno razredni davek 514.000;
hišno najemniški davek 5.500.000;
splošna pridobitna 1.500.000;
pridobitna na hišno obrt 6000;
pridobitna podjetij, ki so obvezna k javnim poslovanjem računov 6.000.000;
dohodna 18.000.000;
davki na tinitilne 500.000;
doklade: zemljarina 2.700.000, splošna pridobitna 2.400.000, na hišne razredni davek 204.000, na najemniški davek 4.200.000, pridobitna na hišno obrt 308.000, pridobitna podjetij, ki so obvezna na javno poslovanje računov 8.400.000, intabulacijski donos 4.000.000, dohodna 18 milijonov, doklade na tinitilne 500.000, splošne doklade 360.000, zadržne obresti 1.300.000, skupno 77.405.500 Din.

Stanislav Przybyszewski †

Poznanji, 23. novembra. g. Tu je umrl, zadet od srčne kapl, poljski pisatelj Stanislav Przybyszewski.

Przybyszewski Stanislav, rojen v Lojevu (Poznanji) 7. maja 1868, je bil eden najznamenitejših poljskih pisateljev. S svojimi prvimi deli, ki jih je pisal v nemščini, se je pojavil v Berlinu, kjer je na univerzi študiral fiziologijo, v začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja ter kot izrazita individualnost med modernisti in dekadenci vzbudil nemale senzacije. Pozneje je pisal sam poljski ter ustvarjal največ romane tako zvrste seksualno-mistične smeri. V poznejši dobi je bil plodovit tudi kot dramatik. V Berlinu je živel kot študent v veliki bedi, bil tudi urednik socialističnega lista ter politični agitator med socialističnim delavstvom. Snov njegovih romanov je vzeta ponajveč iz življenja anarhistov, delavcev in proletarcev.

Ahmed beg Zogu se proglasi za kralja

Atena, 23. nov. o. Tukašnji listi objavljajo vest, da bo 28. novembra ob priliki proslave obletnice albanske neodvisnosti Ahmed beg Zogu proglašen za albanskega kralja.

V Rimu se bojuje za Rumunijo

Rim, 23. novembra. (ri.) Rumunski zunanji minister Titulescu je odgovoril svoji odhod v Rim zaradi bolezni. Kakor pa se zdi, igrajo tudi politični vzroki svojo vlogo. Po verodostojnih informacijah hoče Bratianu prekiniti s politiko tesnega prijateljstva z Italijo, ki je bilo posvečeno s prijateljsko pogodbo, v kateri je priznala Italija Rumuniji posest Besarabije. Rumunski ministri predsednik Bratianu skuša trenutno uveljaviti v zunanji politiki frankofilskega kursa.

Madžarska propaganda v Podkarpatski Rusiji

Praga, 23. novembra. g. V današnji debati v poslanski zbornici je opozoril socijalno-demokratski poslanec Nečas vlado na madžarsko agitacijo v Podkarpatski Rusiji. Poslanec je dobil informacije, da grozijo po madžarskih mestih Podkarpatske Rusije vsakomur, ki nastopa na republiko, da ga bodo Madžari na vikorakranju madžarskih čet usmrtili. Izbrane so bile celo posebne legitimacije, ki naj bi služile kot izkaznice v primeru, če bi madžarsko vojsko vodila nadomna vikorakla. Istočasno nastopa madžarska brendenta proti židom, ki tvorijo skoraj polno temnošilno prebivalstvo, da bi nastopila s represalijami, čim se bo uveljavil Horstijev režim, ako ne bodo podprli trebihistične sklope.

Soor med angleškimi strokovnimi organizacijami

London, 23. novembra. (lo.) Generalni svet delavskih zvez je sklenil, da izključi zvezo pomorščakov od nadaljnjih kongresov delavskih organizacij. Povod temu sklepu je dal spor med kongresom delavskih organizacij in zvezo pomorščakov. Na ta način bo izgubil kongres delavskih zvez okrog 60.000 članov.

Italija zahteva Solun in progo Solun-Gjevgjelija!

Fašistični tisk postaja vedno bolj agresiven. Značilna resolucija

Milan, 23. novembra. s. »Popolo d'Italia« posveča že nekaj časa balkanskemu problemu veliko pozornost. Uvodniki, poročila posebnega beograjskega poročevalca itd. dokazujejo, s kako živahnim interesom zasledujejo v vodilnih rimskih krogih beograjsko politiko. Današnji članek dopisnika gre s stališča, da hoče Beograd s francosko pomočjo spraviti Grčijo in Bolgarijo pod svoj vpliv.

List obravnava na dolgo in široko italijansko pravico do Soluna in na železniško progo Gjevgjelija-Solun. Čije politični in vojaški značaj je očividni. Dočim jemlje Beograd tudi tukaj staro avstrijsko devizo: »Drang nach Osten« v svoj program, se francoski generalni štab trudi, da bi zgradil Solun v primeru vojne za svojo operacijsko bazo. Da bi uklonila Grčijo, izvaja Francija finančni pritisk na Atene. Jugoslavija pomeni potemtakem tudi za Grčijo veliko nevarnost. List pravi končno, da zahtevajo Hrvati Reko, Slovenci Trst in Celovec, Srbi Skader in Solun. Po srbskem naziranj bi morala nastati na Balkanu velika jugoslovenska država, ki naj bi obsegala tudi Bolgarijo in Albanijo.

Italija snubi Bolgarijo

Fašistični listi priobčujejo v zadnjih dneh z velikimi črkami poročila iz Sofije, ki naj bi dokazala, da je Bolgarija na strani Italije. — Kakor vse kaže, je sofijski »Dnevnik« zares nasledel fašističnim kantilenam

Rim, 23. novembra. L. Korespondent »Atena« poroča iz Sofije o italijansko-bolgarskih odnosih ter predvsem navaja pisavo »Dnevnik«, ki poroča:

Kratek čas, ki ga je prebil bolgarski kralj v Italiji, so spremljali vsi z velikimi simpatijami, katerih niso prikrivale niti najmodernejše osebnosti italijanskega naroda. Pisalo se je o kraljevih vrlinah in o odličnih straneh bolgarskega naroda, zlasti o njegovi ljubezni do dela, o naporih za ohranitev miru ter o njegovem domoljubju. Za vsa ta spontana čustva, ki gredo na račun kralja in Bolgarije vobče nas sosedje zavidejo in bi radi stvari dali drugo lice in drug značaj ter iščejo v tem celo nekakih odnosov s tiranskim paktom.

Treba je potrditi, da je vse to gola izmišljotina. Res pa je, kar je popolnoma naravno, da se med Bolgarijo in Italijo lahko razvijejo dobri gospodarski odnosi. Tem se bodo pozneje pridružili politični momenti, kar pa se ne sme razumevati kot osvojevalna politika, kar bi nam rad obrisal na vrat zainteresirani tisk nekaterih držav.

Tendence italijanske politike ni bila nikdar prikrita. Mussolini je zelo jasno povedal, kakšne so njegove smerice. Ta politika zahteva svoboden politični razvoj sleherne izmed balkanskih etničnih celic, seveda v okviru njihovih naravnih geografskih meja.

Nasa trgovinska pogodba z Nemčijo

Začetek razprave v nemški zbornici. — Socijalnodemokratski napadi na ministra Schieleja

Berlin, 23. novembra. g. Na današnji seji državnega zbora je bila sprejeta nemško-francoska trgovinska pogodba. Nato je bila v tretjem čitanju sprejeta brez debate nemško-čehoslovaška pogodba o ureditvi obmejnih razmer.

Potem je sledilo prvo posvetovanje o trgovinski in paroplovni pogodbi z Jugoslavijo. Socijalno-demokratski poslanec Müller je predlagal, naj se posvetovanja odlože, dokler ne bosta navzoča zunanji in prehranjevalni ministri. Med glasovanjem o predlogih je vstopil prehranjevalni minister Schiele. Glasovanje se je končalo s 135:123 glasovom proti predlogu poslanca Müllerja. To prikljo so porabili socijalni demokrati za oster napad proti ministru Schieleju, kateremu so nalagali odgovornost, da se uporablja ta pogodba za zvišanje v višini 5 mark na industrijsko koruzo. Socijalnodemokratska govornica Wender je očitala ministru, da izrablja svoj položaj za to, da podpira bol med tovarnami za izdelovanje škroba iz krompirja in tovarnami, ki ga izdelujejo iz koruze, na škodo živeznega trga. Govornica je zatrjevala, da je minister s kapitalom udeležen na tovarnah za izdelovanje škroba iz krompirja Scholten d. d. v Brandenburg in Scholten. Če bi tovarna predelovala samo koruzo, bi minister mnogo izgubil.

Minister je odgovoril, da že od leta 1920 ni več neposredno udeležen pri tovarni v Scholten. Do tedaj pa je bil soudeležen kot soudeleženik, ko pa je tovarna prešla v last delniške družbe Scholten, so nekateri družbeniki, med njimi tudi on, prešli zato Scholtenove akcije. Delniška družba, ki je prej izdelovala škrob samo iz krompirja, je sedaj pričela v glavnem izdelovati škrob iz koruze.

Protižidovska fronta na Madžarskem

Že tedne in tedne se vršijo na madžarskih univerzah pretepi židov, vlada pa samo obljublja stroge ukrepe, ne stori pa ničesar, ker je solidarna z nacionalističnimi dijaki. — Parlamentarna opozicija brez moči

Budimpešta, 23. novembra. g. Na dopoldanski seji poslanske zbornice je izjavil prosvetni minister prof. Klebelsberg, da ni trzeznega Sloveka, ki ne bi obsodil izgovorov na univerzah. Izgovodi upliva kvarno tudi na izsledke in vzbujajo vtis, da manjkajo konzolacije. Vseled teh izgovorov je tudi priznanje madžarskih pravic v inozemstvu zelo prizadeto. Konkretno je minister povedal le toliko, da je bilo proti 6 slušateljem uvedeno disciplinarno postopanje. Če se bodo izgovodi nadaljevali, bo vlada prisiljena zapreti vse univerze. Ta ukrep pa je zelo velikega pomena, ker bodo s tem slušatelji izgubili semestr in svoj denar.

Pri teh izjavah je vzklikala opozicija: »Ušite se pri Karolu Huszariu in storite kar je delal leta 1920!« Prof. Klebelsberg je odgovoril s povzdignjenim glasom: »Jaz se ne učim od nikogar in bom uvedel najstrožje mere. Priporočim pa moram, da je časopisje prinašalo pretirane vesti in s tem dražilo posamezne skupine. V kuluarjih zbornice so govorili opozicijski poslanci, da je odgovor prosvetnega ministra nezadovoljiv.

Na popoldanski seji se je zopet govorilo o nemirih na univerzah. Demokratski poslanec Hegymeghy Kiss je ponovno dobil besedo in izjavil, da se z izgovorom prosvetnega ministra na njegovo včerajšnje vprašanje ne more zadovoljiti. Prof. Klebelsberg ni dal nikakih garancij zato, da se bodo pretepi na univerzah nehali. Govornik je pozval vlado, naj naroči državnemu pravdniku, da uvede proti udeležencem zaradi

njem Društva narodov izročila zakonski onemotek o modifikaciji »numerus clausus« parlamentu v rešitve. Minister je s tem potrdil informacijo današnjega »Magyar Ország« in očiteljno priznal, da se je vlada umaknila pred terorjem nacionalistične aka demske omladine.

L. 1928. — leto volitev

Prihodnje leto se bodo vršile parlamentarne volitve v Franciji, Angliji, Belgiji, na Poljskem in tudi v Nemčiji.

Berlin, 23. novembra. s. O parlamentarnem položaju prinaša danes »Vorwärts« naslednje pomembno poročilo: Nove volitve v Nemčiji se bodo vršile februarja, a najkasneje do maja prihodnjega leta. Po 1. septembru 1928. se prične prvo repariacijsko leto, v katerem bo morala Nemčija prvič plačati polni znesek eno in pol milijarde. Vseled tega ne gre, da bi se to leto pričelo, preden ne bodo izvedene volitve in ne bo sestavljena nova vlada, ki bo v razmerju s rezultatom volitev zmožna koalicijske.

Standard Oil kupuje ruski petrolej

Newyork, 23. novembra. d. Standard Oil Co. je sklenila s sovjetsko vlado pogodbo za dobavo 360 tisoč ton ruske nafte. Rok za dobavo znaša 6 let. Skupno je 32 sklenjenih pogodbami do družba vsako leto kupila 1.400 tisoč ton. Vrednost vsega iz Rusije dobavljenega petroleja znaša nekako 40 milijonov dolarjev. Razen tega je Vacuum Oil Co., ki je tudi v koncentru Standard Oil Co., sklenila nakupiti 250 tisoč ton ruskega petroleja. O nakupu novih množic se še gojaja.

S temi pogodbami se bo oživil konkurenčni boj med družbo Standard Oil in skupno Royal-Dutch-Sheel. Kakor znano, zastopata Standard Oil Co. of New Jersey in Royal-Dutch stališče, da je treba ruski petrolej bojkotirati, dočim Standard Oil of Newyork nadaljuje nakupovanje. Zadnji sklep je odgovor na izzivanje predsednika Royal-Dutcha. Standard Oil bo prodala ruski petrolej v Evropi in na bližnjem vzhodu, nikakor pa ne na ameriškem trgu. Sovjeti pričakujejo, da se bo s temi kontrakti zboljšala njihova trgovinska bilanca z Ameriko Royal Dutch je postritev bola s Standardom Oil izvala sama ker je odklonila njeno ponudbo, naj bi se ureditvi moskvskega vprašanja vršila konferenca v New Jerseyu.

Cangtsolin — kitajski cesar

Tokio, 23. novembra. (jo.) Iz Pekinga poročajo, da se bo Cangtsolin v kratkem proglasil za kitajskega cesarja. Cesarstvo gardo bo si je naročil iz Sučova, kjer se izdajajo najfinjša kitajska svila.

Križev pot angleških rudarjev

London, 23. novembra. g. Min. predsednik Baldwin je odklonil deputacijo rudarjev, češ naj se obrne na ministra za rudarstvo, ki bo ugotovil, ali so njihove pritožbe upravičene.

Samomor gledališkega ravnatelja

Innsbruck, 23. novembra. g. Tukaj se je s plinom zastopil ravnatelj mestnega gledališča Wolfram Wehner, 28 let star. Vzrok samomora je najbrže neozdravljiva živčna bolezen.

Pred odpravo vizuma med Anglijo in Nemčijo

London, 23. nov. g. Zunanji minister Chamberlain je izjavil danes v spodnji zbornici, da bo v čim krajšem času prišlo do pogodbe, s katero bodo odpravljena viza na potne liste med Anglijo in Nemčijo.

Nemčija in Italija

i Berlin 20. novembra. »Jutro« je nedavno priobčilo članek rimskega dopisnika »Kölnische Zeitung«, v katerem zatrjuje pise, da je nemška zunanja politika v popolnem nasprotju z italijansko in da je nemški zunanji minister dr. Stresemann osvojeval v Italiji, ker noče nasesti fašističnim vabam, marveč iskreno deluje za sporazum s Francijo.

Kot vestni kroniki pa ne moremo preskati druge plasti zvona. Poslanec dr. Frie Mittelmann, ki je član dr. Stresemannove ljudske stranke, je objavil v »Deutscher Zeitungsdienst« članek z naslovom »Nova klobuta Italije lužnemu Tirolu«, v katerem protestira proti zlatrhalnim metodam laške vlade napram tirolskemu prebivalstvu. Na koncu svojih izjavlani pa se dr. Mittelmann vprašuje, če se ne bi dalo lužnotirolsko vprašanje rešiti na miren način in se vrniti k nemško-italijanski zvezi: »Razen tega jabolka razdora ni med Nemčijo in Italijo nobenega nasprotstva. Njeni interesi se večinaoma skladajo. Besede, ki jih je pred nemško-francosko vojno naslovil Bismarck kot predsednik pruske vlade grofu Udesmodu, pruskega poslanika na italijanskem dvoru: »Nemčija je naravna zaveznica Italije, so tako rekoč še danes resnične.

Dr. Mittelmann upa, da bo Mussolini, ki velja za velikega občudovalca železnega kancelarja nekoč razmišljal o teh besedah, ki so bile pisane tedaj, ko še ni bilo udeležene sroce Italije, papeževu državo. »Koristi« ni bilo, pristavila g. Mittelmann »da bi državnik Mussolinijevskega kova pri prižnosti preizkušal knjigo zrodovine ter iz nje črpal nauke in uporabo za sedanjost in bodočnost. Toda v tem primeru mora čim hitreje prekriti svoje ukrepe v lužnem Tirolu, izpremeniti svojo metodo ter nastopiti pot, ki pripravlja prijateljski sporazum z Nemčijo. Ali bo Mussolini krenil po tej poti?

Dr. Mittelmann, ki odkrito poudira za obnovo nemško-lake zveze pod pogozem, da pomeha teror na Tirolskem, očividno pozablja, kakšen zavzemik je Italija. L. 1859. je bila zaveznica Francije, l. 1866. pa je zaveznica Pruske. Sklenila je nato trzevno z Nemčijo in Avstrijo, v volni pa je nastopila proti njima ko le menila, da ne bosta zmazali. Po volni na zopet rule proti svojim zaveznicam iz dobe volne... Kdorkoli je še sklenil zvezo z Italijo, je imel z njo slabe kušnje. Ali hoče Nemčija še enkrat poskušati z Italijo?

Znižanje čsl. vojaškega proračuna

K. naif »Čerastih« hrzavilci je tielarski škrt postavljen nasloven naslov s tem, da je znižanje prelevil v svitane. Napaka je bila itak razvidna že iz besedila brzojavko same.

Mobilizacija Ljubljane za ohranitev popolne univerze

Z mogočno manifestacijo in napovedjo tridnevne protestne stavke je akademska omladina ljubljanske univerze otvorila borbo proti pogubnim ukrepom vlade. — Vsa Slovenija se pridružuje akademski omladini. — Profesorji v eni fronti z akademiki

Ljubljana, 23. novembra. V naši državi se marsikaj dela na hitro roko, ne da bi se pregledalo vse celotno organsko življenje, iz česa je kakšna stvar nastala. Tako se tudi kratkoma s čl. 44. finančnega zakona pooblašča ministrski svet, da po mili volji reducira fakultete na univerzah, ali celo univerze same. S tem vprašanjem se do danes iz razloga mirne krvi še nismo pečali v preveliki meri, kajti naši pojmi o tem, kaj je univerza, se bistveno razločujejo od pojmovanja, kakor ga gledamo pri današnjih državnihih krmarijih. Univerza je za nas nekaj, kar je nastalo iz organizma — omne vivum ex vivo — zato si mi v to živo telo ne bomo dali rezati od ljudi, ki jim do življenja, razen lastnega — ni. S tem vprašanjem se bomo v naprej še temeljito pečali.

Za danes naj omenimo le toliko, da je strokovno ugotovljeno, da ljubljanska univerza od državnih izdatkov ni prejela niti 0.06 odst. Da n. pr. presejajo izdatki iz nekega bučnega leta za čiščenje semenišča v Beogradu vse materialne izdatke, ki so letos dovoljeni, recimo za vse strokovne nabave teološke fakultete, in da n. pr. naša medicinska fakulteta, ki v resnici v inozemstvu priznava prvostopno delujo, mora izhajati z bagatelom 240.000 Din, ko se nahaja v budžetu postavka pol milijona dinarjev za razpečevanje neke brošure, ki ji sicer ne odrekaemo koristi, toda ji zanjamo prvenstvo pred živo ljubljansko medicinsko fakulteto! Da o tehniki in njenih tudi v inozemstvu priznanih institutih ter publikacijah danes v tem opozorilu ne govorimo. K temu pa se vrnemo in naj vedo vsi, da ta naš postulat ne bo izroččen z naše strani v primerjavo ne Zagrebu ne Beogradu, kajti to je naša tvorba, v druge se ne vtikamo. V boju bomo poleg.

Mladina naprejš!

Vso Ljubljano je sinoči zavzela mladina. Ni bila bučna, ne šaljiva, bila je ogorčena. Korakala je v strnjene vrste, brez razlike fakultete, slušatelji in slušateljice, in kar je važnejše, korakala je brez razlike na politične stranke. Manifestirala je za svojo univerzo in v ogorčenju je vzklikala »Dol z vladjo!«, »Proč paragraf 44!«, »Proč s korupcijo!«, »Živela jugoslovenska — živela slovenska univerza!« In obenem je prirejala ovacije svojim priljubljenim profesorjem.

Starejšim se je miko storilo pri tem pogledu. Pred skoraj 20 leti smo mi tako manifestirali — zoper avstrijsko vladjo, ki nam ni hotela univerze dati. Sedaj morajo naši mlajši tako manifestirati zoper — jugoslovensko vladjo, ki hoče Ljubljani vzeti kar dve fakulteti, in med njimi državno najvažnejšo tehnično. Ta primera govori cele knjige. Brezsmiselno, brezvestno početje! Univerza nam je bila nekoč ideal kot vrhunec narodne, duševne organizacije, a ko smo jo nepopolno dobili, nam je postala obenem potrebna kot vsakdanji kruh. Da nam brez misli in srca vzemo tako razvito fakulteto, kakor je teh-

Univ. prof. dr. Alfred Šerko, dekan ogrožene medicinske fakultete.

nična, ki je postala za to stroko najuglednejši študijski center za Srbijance, Dalmatince in naše Primorce! Ne le za ljubljansko in mariborsko oblast, kakor mislijo morda kakšni kratkovidneži, marveč za vso državo je naša tehnika ena najvažnejših institucij in beograjska se z njo niti izdaleka ne da primerjati. Pooblastilni člen 44 proračuna je zato prav takšna zaušnica celemu ljudstvu, kakor smo takšne zaušnice nekoč dobivali z Dunaja. In kdo je vse glasoval za ta člen 44? Nočemo rekriminacij, ko se ori soglasen klic ogorčenja: Roke proč od naše univerze! Le ponavljamo: Ko smo sinoči gledali to našo mladino, smo se spomnili na nekdanje svoje manifestacije za našo univerzo in zato smo se pridružili svojim »brucem«, in ko je nad tisoč študentov odšlo na ulice, da dajo duška ogorčenju, se nas je pridružilo še 2000 »starih hiš«, ki smo ginjeni z mladino vred končno demonstrativno zapeli po starem naprejš:

Vivat academia,
vivant — professores,
pereat philisterium
atque irrisores.

Veličastno protestno zborovanje

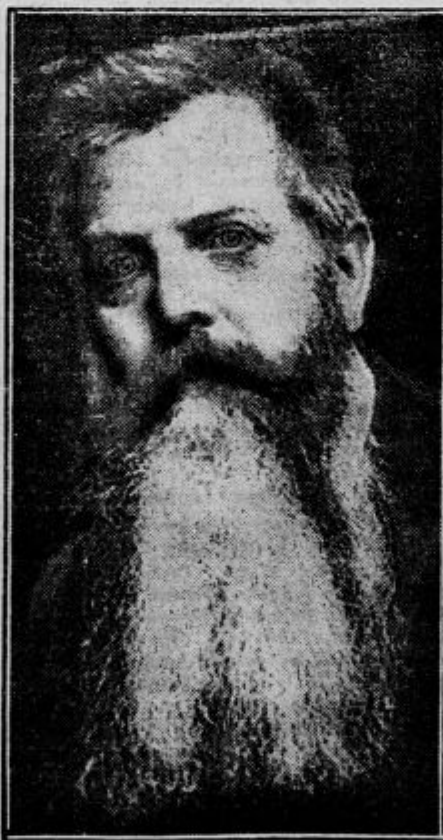
Za včeraj popoldne ob 5. uri je sklical Svet slušateljev ljubljanske univerze protestno zborovanje vseh akademikov proti nameravanemu uklenjenju posameznih fakultet naše univerze. Zborovalec je napolnila akademska omladina do zadnjega kotička; morda še nikdar ni nastopila tako enotno proti rušilec našega najvažnejšega kulturnega ognjišča.

Protestno zborovanje je otvoril predsednik SSLU g. Iskra. V ognjevitem govoru je naglasil, da morajo akademiki sami nastopiti z vsemi razpoložljivimi sredstvi proti nameravani redukciji tehniške in medicinske fakultete. Po paragrafu 44. novega finančnega zakona za leto 1928-29 se namreč pooblašča ministrski svet, da mora takoj po zaključku tekočega šolskega leta določiti, katere fakultete naj se ukinejo na naših univerzah. Že nekaj let nam preti iz Beograda z ukinitvijo posameznih fakultet (klici: Skandal!) Po stoletni borbi za svojo univerzo je slovenski narod doživel, da mu rušijo z naporom pridobljeno najvišjo kulturno institucijo. Tem večnim pretinjam iz Beograda je treba narediti enkrat za vselej konec. Z vsemi sredstvi mora akademska mladina skupno z vso slovensko javnostjo dokazati, da hoče popolno neokrnjeno univerzo. Vse mačehovske subven-

cije iz Beograda so naši profesorji porabili, da so zgradili skromne seminarje in institute. V Beogradu pa grade razkošne institute, čeprav nimajo zanje potrebnih učnih moči. Naši profesorji so iz ljubljane do domovine zapustili inozemstvo, doma pa jim ne dajo zadostnih sredstev.

Slovenski parlamentarni zastopniki se še do danes niso izjavili, kaj bo z našo univerzo, zato zahtevamo, da jasno povedo svoje stališče. Nikdar ne smemo dopustiti, da bi se okrnila slovenska univerza, ker brez nje ni pravega kulturnega, ne pravega gospodarskega razvoja našega naroda.

Zato je bilo sklenjeno danes, dopoldne na meddržavni seji, da skličejo v nedeljo vsa kulturna društva po Sloveniji zborovanja za popolno slovensko univerzo; na zborovanja v večjih krajih odpošljejo akademiki svoje delegate. Posebna deputacija bo odšla k ministrskemu predsedniku in kralju. (Viharno odobravanje.)

Univ. prof. dr. Rajko Nachtigall, rektor ljubljanske univerze.

nje.) Irdal se bo tudi povzelo slovenskim poslancom, da se odločno izjavijo proti rušilem univerze.

Danes (četrtek) ob 18. uri se pa vrši v »Unionu« protestni shod slušateljev vseh fakultet s sodelovanjem univerzitetnih profesorjev in javnosti.

Zborovalci so z navdušenjem sprejeli vse sklepe meddržavne seje, nakar se je oglašil k besedi zastopnik katoliških akademikov gosp. Kocbek, ki je ostro obsodil namero, da se ukinejo posamezne fakultete naše univerze. Grajal je treba beograjsko prosvetno politiko in politiko slovenskih strank. Okoli slovenskega svetlišča prosvete naj se zberejo vsi k skupni borbi proti nasprotnikom slovenske univerze. (Odobravanje.)

Akademik Karadžić je nato orisal borbo kulturnih voditeljev slovenskega in hrvatskega naroda za svojo univerzo. Zato smo takoj po osvoboditvi začeli graditi najvišje kulturno središče in s skromnimi sredstvi so naši znanstveniki dosegli velike uspehe. Sedaj naj bi vlada uklenila dve fakulteti z izgovorom, da mora štediti, mesto da bi uklenila korupcijo in njene izraske in tako prištedila ogromne vsote! Na glavnih mestih v naši industriji so nastavljeni inozemci, naši državni očetje pa nameravajo ukiniti fakultete, češ da je preveč inteligence. To je popolna politika analfabetizma. (Viharno odobravanje.) Vsa ima pravo do življenja in kadar so v nevarnosti njegovi vitalni interesi, sme poseči v obrambo po najskrajnejših sredstvih. Gospodov v Beogradu je treba povedati, da demontaža ljubljanske univerze ni demontaža beograjske kladre, temveč je to atentat na kulturno in socialno življenje slovenskega naroda. (Viharno odobravanje.)

Akademik Bratko Kreft je končno poudaril, da se slovenski akademiki že nekaj let bore proti okrnitvi univerze. Doživeli smo pa, da je obstoj univerze najbolj ogrožen v času, ko je v vladi zastopana najjača slovenska stranka SLS. To niso pravi zastopniki slovenskega naroda, to so rušitelji kulture. (Viharno odobravanje.) In ker so naši predstavniki v vladi slabši, moramo študentje sami urediti vprašanje slovenske univerze s pomočjo slovenskega ljudstva. (Viharno odobravanje.)

G. Iskra je nato predlagal, da v znak protesta stopijo vsi slušatelji univerze v tridnevno stavko. Zborovalci so predlog soglasno in navdušeno sprejeli, nakar je predsednik zaključil protestno zborovanje.

Danes mora Ljubljana mogočno manifestirati za univerzo. Zvečer ob 18. vsi v Union!

Univ. prof. dr. inž. Milan Vidmar, svetovnoznani učenjak, prvorobilatelj za predek in ohranitev tehniške fakultete v Ljubljani.

Impozantne manifestacije po ulicah

Takoj po zaključenem zborovanju je akademska mladina v impozantnem obhodu po mestu ponesla skozi ljubljanske ulice mogočno manifestacijo za neokrnjeno univerzo. Disciplinirano, v četverstopih se je povorka akademikov razvila izpred univerze po Wolfovi ulici in krenila čez Franciškanski most pred magistrat, odtod pa dalje čez Vodnikov trg. V mirnem večeru so naenkrat predramili ljubljansko prebivalstvo vzkliki, ki so izražali zahtevo za ohranitev tehniške fakultete, za nedotakljivost ljubljanske univerze, za svobodo slovenske kulture, zoper nasilje, zoper korupcijo in zoper mačehovstvo. Iz tisočih grl je odmeval refren na vzklike posameznih akademikov.

Po Sv. Petra ter po Miklošičevi cesti in Dalmatinovi ulici je povorka prikorakala nazaj v središče mesta na Dunajsko cesto in od tod zavila po Aleksandrovi cesti pred Operno gledališče ter se po Knafljevi ulici zopet vrnila pred univerzo.

Ljubljansko prebivalstvo, ki se je znašlo na ulici, je s simpatijami spremljalo zares prisrčno manifestacijo omladine, ki je s prepevanjem narodnih himen in živahnim vzklikanjem dajala duška svojem razpoloženju ter zares manifestantno izražala idealno navdušenje za ljubljansko Almo mater. Obenem pa so ljubljanski akademiki tudi vso pot varovali disciplino in ni nikjer bilo videti niti najmanjšega ekscesa.

Pred univerzo je predsednik SSLU g. Iskra zaključil javni protestni obhod s kratkim nagovorom in vzklikom:

— Živela popolna slovenska univerza! Živela tehnična in medicinska fakulteta! Živeli naši znanstveniki!

Vsa zbrana množica manifestantov, ki se je med tem potrojila, ker se je kljub dežju zavedno meščanstvo pridružilo akademskim manifestantom, je še enkrat dvignila svoj glas, nato pa se v miru in redu dostojno razšla.

Slovenski javnost!

Tehniški in medicinski fakulteti ljubljanske univerze grozi ukinitve. Ravno kar objavljeni proračun za leto 1928-29 vsebuje v členu 44. pooblastilo ministrskemu svetu, da po lastnem predurku razpola s fakultetami našega najvišjega kulturnega zavoda.

Zato sklicuje akademska omladina ljubljanske univerze danes, v četrtek zvečer ob 18. v veliko dvorano hotela »Union« protestno zborovanje, na katerem mora slovenska javnost solidarno dokumentirati svoje ogorčenje nad mačehovskim postopanjem napram slovenski univerzi.

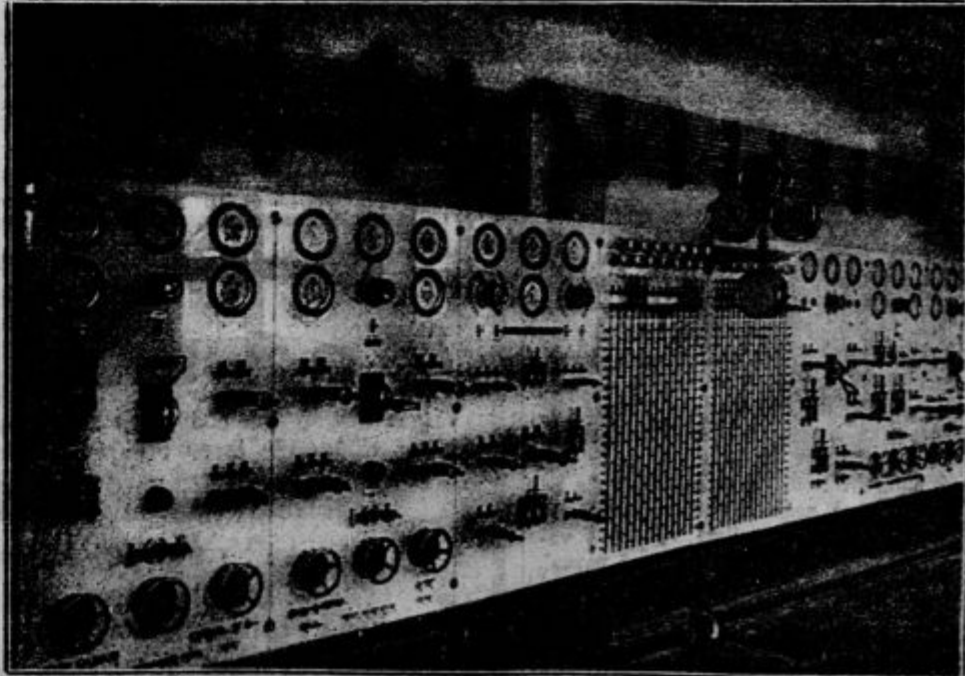
AKADEMIKI

Univ. profesor dr. Karel Hinterlechner, dekan ogrožene tehniške fakultete.

Prvi naši inženjerji. Ljubljanska tehnika se je otvorila v maju 1919, in je že leta 1924. dala prve gradbene inženjerje

Velika stikalna plošča na tehniški fakulteti

Slovinci!

Vsak hip nam javljajo z Beograda senzacije, ki nas navdajajo s strahom. Posebno moramo biti pripravljeni na neprijetna presenečenja, kadar se redigira proračun, kajti takrat nam vsakokrat groze novi udarci. To pot si je famozni član 44. finančnega zakona za 1928-29. nadel nalogo izpodkopati temelje naše univerze. Od kar se Slovinci zaveda svoje kulturne bit, mu je bilo lastno vseučilišče najvišji ideal. Leto 1919. nam je ta ideal uresničilo, toda že po par letih nam ga skušajo bratje zopet uničiti. Dvake plačujemo, tako da bomo obubožali zaradi njih in še celo nove obremenitve se nam napovedujejo. Ali nismo upravičeni, da zahtevamo vsaj nedotaknjenost svoje kulturne dobrine in primerna sredstva, ki morejo našim kulturnim zavodom garantirati uspešne napredek? Ne pustimo, da na kateremkoli udu našega prosvetnega življenja operirajo beograjski kirurzi. Mi sami vzdržujemo svoje ustanove! Drugi si naj sredstva zase tudi sami oskrbe.

Naposled pomislimo tudi na narodno-kulturni pomen naše almae matris za brate onkraj naših državnih meja. ki vidijo v naši univerzi tudi svoje najvišje kulturno žarišče.

Iz vsega tega sledi, da je ljubljanska univerza upravičena ne samo do življenja, marveč tudi do napredka!

Vse slovenske občine, kulturne in druge organizacije pozivamo, da ogroženo protestirajo proti nameravani okrajitvi univerze in slehernemu polizu, v bodoče demontirajo že itak pastorsko življenje slovenskih kulturnih institucij.

AKADEMIKI.

Beseda profesorja

Vaučiliški profesor dr. Milan Vidmar je včeraj na predavanju, ki ga je imel od 8. do 9. dopoldne v elektrotehničnem inštitutu, izpregovoril slušateljem, olog 60 po številu, naslednje tehitne besede:

Leta 1919. v maju sem imel otvoritveno predavanje naše tehnične fakultete na Tehniški srednji šoli. Od takrat je preteklo 8 let. Neprestano se skuša na neno-čen in borin, da ne rečem zloben način podirati to, kar smo v tem času zgradili. Govorilo se je o redukcijah z malo znanja, a z mnogo lahkomyseelnosti. Delo na tehniki je kljub vsemu vedno napredovalo. Za pred leti je vlada bila mišljenja, da so tri tehnike preveč. Tudi jaz sem se s tem strinjal in sem se danes istega mnenja — in sicer: Naj se tehnika v Beogradu takoj ukine!

Zakaj? Tehnika je namreč organ industrijskega dela, ki zahteva ozkega kontakta z industrijo. Vsega tega pa v Beogradu ni. Bil sem večkrat delegat naše univerze na mednarodnih konferencah. Na teh posvetovanjih smo se iskreno in prijateljsko pogovarili in beograjski zastopniki so priznali, da tam ni pogojev za obstoj elektrotehničnega, kemijskega in montastičnega oddelka. Zato naj ti oddelki ostanejo v Ljubljani, Beograd pa naj dobí gradbeni in strojni oddelki. ... Tri mesece pozneje pa dobim v roke učni načrt beograjske tehnike, v katerem je bilo pri strojnem oddelku predvideno veliko število predavanj iz kemije. Kje je ta iskrenost?

Ne spominjam se, da bi kateri od ministrorv prosvete in njihovih referentov sploh kdaj videl ljubljansko tehniko. Pač pa stavlja o ukinitvi fakultet zakonske predloge, ki dokazujejo neverjetno ignoranco avtorja.

Nisem navezan na Ljubljano in je prav za prav drozg dokaj boljši položaj profesorja. Profesor v Jugoslaviji je sramotno plačan in pod sramotno upravo ga veže na šolo le idealizem.

Veseli me, da vidim med slušatelji zastopnike vseh plemen, v zadnjem času tudi Bolgare, ki tvorijo z nami južnoslovensko emoto. In res ni nikjer tako dobrih pogojev za delo na družniti kakor v Ljubljani. Vemo, da smo majhen narod, zato pa smemo kot najmanjši brat povedati marsikaj, česar večji ne sme ali ne more in lahko posegamo tudi v bratske spore. Makedonsko vprašanje bodo v državnem smislu lahko rešili le slovenski upravni uradniki, ki ne bodo kradi in ne ubili, temveč naredili tam red in mir. Naši absolventi morajo priti v vse kraje naše države, potem se ne bo zgodilo, da bi se podirali novo zgrajeni železniški mostovi, nasipi in predori.

Naša visoka šola pa ima veliko misijo, da skrbi tudi za zvezo naših bratov onkraj meje. Mnogo jih je, ki zmorejo stroške študija v Ljubljani, a v Beograd ne bi mogli.

Vlada je hotela kar nanaglo uničiti tehnično in medicinsko fakulteto. Zaradi velikega odpora je odložila to vprašanje s famoznim členom 44. finančnega zakona za 1. 1928-29, ki ne govori o redukcijah, pač pa zahteva visokošolski zakon in daje široka pooblastila ministrskemu svetu, da »odvisne« fakultete ukine.

To je posopanje Orileta z vso perfidnostjo in prebrislostjo, katero moramo občudovati. Zamisel je naravnost briljantna, vendar pa zgrajen na podcenjevanje prednamosti Slovincov. Tako se v univerzami ne sme ravnati! Minister, ki se upa stavljati take predloge in tako govoriti, naj mi ne pride preblizu! Naj pride sedaj, da se pogovorimo, ne pa v počitnicah, ko se razkropijo profesorji in študenti. Slušatelji, vaša prokleta dolžnost pa je, da tudi vi poveste svoje mnenje. Pričakujem, da to storite jasno in odkrito, a brez odlaš. Če pa se to vorašanje ne reši v roku, potem me bo držala tukaj le osebnostna vez med vami in menoj. Druge obveze ne bom poznal.

Kaj pa je prav za prav vzrok teh redukcij? Težko je to ugotoviti. Sodim pa, da so v Beogradu videli, da se »mekarila« v Subotici in Skoplju ne more nadaljevati.

pa se hočejo kiti s tem, da rečejo: »No, saj smo tudi Ljubljano pristigli.« Drugi razlog bi bilo štedenje. Mnenja sem, da je sedanjí finančni minister resen človek, ki bo videl, da tukaj ni mesta za štedenje. Proračun znaša 11 milijard. Koliko pozre korporacija, se ne more točno določiti. Cenim jo na 2 milijardi Din. Ljubljanska tehnika pa dobi za celo leto 2 milijona dinarjev, to je ravno ena tisočinka ukradene vsote.

Ce pa minister tega ne verjame — a pre-pričan sem, da to ve in prizna —, bi mu lahko pokazal kake druge vire. Tako se je zgodilo pred nekaj leti, da so Strojne tovarne oterale vojski 50.000 železnih postelj po 320 K. Naročilo pa je dobila nekak monakovska tvrdka po ceni 370 mark in marka je tečaj imela vrednost 2,5 K. To je razlika 15 milijonov kron, kar bi zaostovalo za triletno vzdrževanje ljubljanske tehnike. In to je le en sam primer. V Batjnici pri Beogradu ležijo že pet let stroji za nekóo fiktivno železniško delavnico. Ta material je zaradi dežja in »sunkov« danes neuporaben. Imel je vrednost 20 milijonov dinarjev, kar bi zadostovalo za 10 let ljubljanske tehnike. Treba le pa pomisliti, da bi ta fakulteta, prenesena v Beograd, stala namesto 2 milijona vsaj 10 milijonov dinarjev in še ne bi dosegla istih uspehov. Na drugi strani pa najbrž minister misli, da bo vsak počaščen, če bo smel v Beogradu predavati.

Jaz bi lahko pridobil časti dovolj drugje

in vsaj zase vem, da se minister temeljito moti. Meni gre le za našo tehniko in za njo se bom boril do konca. Pričakujem, da boste z menoj šli vsi!»

Ogovoru je sledila spontana viharina ovacij, ki je zopet dokazala popolno solidarnost profesorjskega zbora in slušateljstva in enodušen odpor zoper škodljivce narodnega edinstva.

Ljubljanska inženjerska zbornica

priredi v sptoto, dne 26. t. m. ob 18. v veliki dvorani hotela »Union«

javno predavanje

o predmetu:

»Tehniška fakulteta ljubljanske univerze.«

Predava univ. prof. g. Milan Vidmar. Zbornica smatra, da je po čl. 44. predloga Finančnega zakona za 1928/29 ogrožena tehniška fakulteta univerze v Ljubljani. Zaradi tega je nužno potrebno, da vsa slovenska javnost, v prvi vrsti pa vsi inženjeri, vse gospodarske korporacije in tehniške institucije in naša akademska omladina svedčano izjavimo našo zahtevu, da se mora Tehniška fakulteta v Ljubljani izpopolniti in v vseh delih zadostno opremiti, da pa odločno protestiramo proti vsaki nameri okrnitve te visoke znanstvene institucije.

Kulturni pregled

Ljubljanska drama.

Četrtek, 24. novembra: Zaprtó. Petek, 25. novembra: »Dva bregova. C. Sobota, 26. novembra: »Ukročena trgoglavka« Delavska predstava pri znižanih cenah. Izven.

Nedelja, 27. novembra: »Idealni soprog«. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izv.

Ljubljanska opera

Četrtek, 24. novembra: »Baisadera« Red D. Petek, 25. novembra: Zanrto. Sobota, 26. novembra: »Tosca« Red B. Nedelja, 27. novembra: Oh 15 popoldne: »Zaljubljen v tri oranže« Izven.

Mariborsko gledališče

Četrtek, 24. »Eva«. B. Petek, 25. »Revizor«. Dijaška predstava. Po zelo znižanih cenah. Zadnjikrat

Operni repertoar v Ljubljani. Danes, v četrtek, se poje na abnoma D. Kálmánova opereta »Bajadera«, z g. Poličev. Balatkov to ter g. Drenovec. Peškom. Povohel in Sancierom v glavnih ulogah. Jutri ostane opera zaprta. V soboto se ponovi Puccinijeva opera »Tosca« z gospo Mitrovičevó v naslovni ulogi. V nedeljo popoldne se poje Prokofjeva opera »Zaljubljen v tri oranže«, na kar posebno opozarjamo izvenljubljansko občinstvo. Prišelke ob 8. koner, pa pred 6. uro. Za sredo, 30. t. m. pripravila opera kot svečano predstavo na predvečer narodnega praznika veliko nacionalno opero komponista P. Konjovića »Miloševa ženitba«. O veleinteresanem delu spregovorimo v prihodnjih dneh.

Vodnikova pratika 1928. Ker članka »Po sinji Adrij« nisem dobil od urednika v pregled, je poleg neklih manjših pogreškov tiskarski škralt zasejal še to netočno trditve, kakor da bi bili l. 1896 odkrivali zgolj italijanski vzorci olja. Resnici na ljubo in našim proizvođaom na čast naj čitatelj popravi to na str. 59. II. stolpcu, 20. vrsti, v »dal-matinskih«. — Pisec.

Po prvem jugoslovenskem festivalu v Pragi

Pogovor z g. N. Štritofom, dirigentom jugoslovenskega festivala v Pragi.

Z ozirom na pomen našega glasbenega festivala v Pragi, ki ni bil le dokaz naše glasbene kulture, temveč zrcalo naše splošne umetniške orientacije, je naš urednik posetil dirigenta prvega jugoslovenskega festivala, g. N. Štritofa, dirigenta ljubljanske opere, ter mu stavil nekaj informativnih vprašanj.

Predvsem je bilo seveda zanimivo izvedeti, kdo in kako je organiziral naš festival v Pragi. Na to vprašanje je odgovoril dirigent naslednje:

»Prvi pregovori o našem festivalu v Pragi datirajo že tri leta nazaj. Sprejeli so to idejo — kakor mnogo drugih, za našo glasbeno kulturo plodovitih — g. Ant. Lajovic. Zanj se je takoj zavzel šef-dirigent česke filharmonije, naš stari znanec Václav Talich, danes eden najvzvišenejših mojstrov sveta. Težave pa je vedno delala sestava sporeda, kajti naša mlada jugoslovenska glasha navedla le malo ali skoro nič orkestralnih del, ki se morejo predstaviti tujni. Letos se je česka filharmonija ponovno obrnila name, s prošnjo, da naj sestavim spored jugoslovenskega festivala, ki naj se vrši v seriji festivalov tujih narodnosti kot prvi in to že v mesecu novembru. Sestava programa je tudi letos naletela na posebne težave, saj nam je za nekatere izvalane skladbe manikal material prav do dne moglega odhoda iz Ljubljane. Finančni plet podjetja je prevzela filharmonična družba v Ljubljani (o kateri se toliko piše, da je neplodna! Op. ur.), mnogo je prispevalo

tudi Orkestralno društvo Glasbene Matice, ki je za vsa dela slovenskih skladateljev in Stolcer-Slavenskega dalo na razpolago kompletan material.

»Kdo Vas je pri Vašem prihodu v Prago sprejel?»

»Prispel sem z vlakom ob 6. zjutraj na Wilsonov kolodvor, kjer me je pričakovala — Talichova soprala. Druga sprejema ni bilo. Drugi dan sem imel že dopoldne in popoldne skušnje s česko filharmonijo. »Kako so česki godbeniki sprejeli našo glasbo?»

»Nad vse pričakovanje dobro. Pri prvi skušnji je naslovil nekaj uvodnih besedi name predednik orkestra, nakar sem slovenski nagovoril združení orkester z besedami: »Gospodje, upam, da bo vaše srce pri meni takó, kot je moje pri Vam!« Vse ostalo smo se pogovorili v češčini, kolikor jo pač obvladam. — Občudoval sem discipliniranost in delavnost orkestra, ki ga sestavljajo skoroda sami virtuozí. V zvezi s tem, da imajo skoro vsak večer svoje nastope, se vendar vseh skušnji, ki trajajo dopoldne od 9. do 12. in dostikrat tudi delj, ter popoldne od 3. do 6., najvestneje in najtočneje udeležujejo ter nistem nikdar slišal najmanjše pritožbe. S skušnjami sem imel največje veselje, kajti orkester je nezaljšano vigran in reagira na vsak najmanjši gih.

»Kakšna pozornost ste sklenili v Pragi?»

»Predvsem moram omeniti svoje poznanstvo z Vítězslavom Novákom, slovitiim českim skladateljem. Po prvi skušnji v Smetanovi siné, tej imenitni koncertni dvorani, me je čakal na koridoru neznan, majhen, skromen gospod, ki se mi je predstavil kot Vítězslav Novák. Presenečen in vzhlen sem bil obenem. Takoj me je povabil na kosilo, ki pa sem ga sprejel z omejitvijo, da se ga udeležim šele po dovršenem koncertu.

»Kako pa je publika sprejela naše skladbe?»

»Prilčno dobro, vendar je bilo opaziti precejšnjo konsterniranost in presenečenje i pri publikí, i pri kritiki. Koncert je pričel popolnoma točno in moj nastop je bil pozdravljen z burnim aplavzom. Publika, ki se je sestavljala večinoma stalni abonenti, je bila dokaj interesirana. Prva točka, S. Rolova suita »Otmica«, ki je žela splošen aplavz. Stolcerjev »Notturmo« je vzhudil presenečenje ter je bil aplavdiran osirobo z levega, naprednega kora, kjer je bila zbrana mladina. Istega sprejema je bil deležen prvi stavek Škerjančevega Koncerta, medtem ko je drugi, haharski »Scherzo« vžgal nasplšno. Adamč. Dobrohit in Lajovic so bili sprejeti s splošnim odobravanjem.

»Kakšne vtise so napravile naše skladbe na prisotne česke skladnike?»

»Predvsem me je tu zanimalo mnenje skladatelja V. Novaka. Posetil sem ga na dan po koncertu ter sem bil »prejet z upravljalovsko gostoljubnostjo. Opazil sem med pogovorom s tem velesimpatičnim českim mojstrom, da je popolnoma točno informiran o vseh naših glasbenih prilikah in neprilikah. Poln je vere v bodočnost naše glash in v splošnem se je jako pohvalno izrazil o naših skladateljih.

»In kaj smatrate Vi, g. Štritof, kot facit jugoslovenskega festivala?»

»Predvsem je dobro, da smo se predstavili tujemu svetu slednjič kot kompaktna enota, dasi seveda dela, ki smo jih izvajali, ne kažejo enotnega lica, saj pa so tudi nastala pod najrazličnejšimi vplivi in doimi. Važno je vsekakor, da se začne tujina zanimati za našo glasbo, ki je bila doslej pastorek med drugimi. Pri tem naj bi nam posebno pomagala država. Značilno pa je, da se jugoslovenski poslanik in polnomočni minister, g. Lazarevič ni udeležil festivala niti po zastopniku, dasi je bil prevzel protektorat in je svoj izostanek motiviral z namigavanjem na usodo Cerna bega... V zvezi

temu pa bo naša glasba sedaj, ko je prebit led in se je mogla uveljaviti pri tako razvajaní publikí in tako izbirci kritiki, kot je praška, nastopila svojo pot v tujino in ne dvomim, da bo deležna posebnega uspeha kot mlada, z močjo in silo natrpna umetnost mladega naroda.

»Vodnikova pratika«

Pred nami leži »Vodnikova pratika«. Ze pogled na naslovno stran nas zadrží, da si jo ogledamo. Osnutek je napravil inž. arh. D. Serajnik in je pokazal, da ima smisel za ubranost in skladnost. V sredi orač, simbol dela na domači grudi, v ozadju kmetija, gozdi in gore, ponos naše zemlje, v vogalih štirje medaljoni, predstavljajoči štiri letne čase, in vse skupaj vdelano v domače okraske, srca in rožice — priprosto in vendar umetniško izvršeno. Taka je pratika na zunan in se bo lepo pridala kmečki hiši kakor mestnemu salonu.

Namesto »Velike pratike« smo dobili letos »Vodnikovo pratiko«, kakor se je to ime udomačilo takoj v prvem letu. Da je velika, se vidi na prvi pogled, saj obsega 128 str. in še par ducatov inseratov spredaj in zadaj. Za nameček je priložena kraljeva slika in je želeli, da bi si jo člani dali v okvir in obesili na steno, kajti doslej malokje po naših hišah najdemo primerno vladarjevo sliko. V bivši državi je bilo drugače in si našel po zakonitih vaseh mnogo slik, ki so pričale o globoki udanosti do cesarske hiše. Tudi šola je skrbela za to, da so prišle cesarske slike v hišo. In marsikje še danes vise. Ob desetletnici naše svobode bi bil čas, da izginijo temni spomini naše preteklosti in da s kraljevo sliko v hiši kažemo svojo državljansko zavest. Za večje dvorane je izdala družba isto sliko v velikosti 40x50 cm in stane za 6 Dln. Prav bi bilo, da bi družba skrbela tudi za to, da pride v naše hiše namesto tujea blaga čim več domačih narodnih slik.

Pratiko je uredil tajnik dr. Pavle Karlin. Vidi se, da ji je posvetil mnogo ljubezni, pažnje in truda, ter zbral zanjo kolikor mogoče zanimivega gradiva.

Prvi članek je posvečen 130 letnici Vodnikovih »Ljubljanskih novic«, ki je zanimiv posebno v tem, da iz njega izvemo, kako so za Vodnikovih časov ljudje skušali letati po zraku, govoriti na daljavo itd., torej poskusili, v katerih se razvija naša moderna doba. Kakor se vidi, bo pratika vsako leto posvečena prvi članek svojemu patronu in tako pojasnjevala Vodnikovo kulturno delo. S tem bo storila družba svojo dolžnost do Vodnikovega imena, obenem pa seznanjala članstvo s kulturnim napredkom od začetku 19. veka.

Jubilejev imamo hvala Bogu — mnogo in za pratikarja današnjega časa skoraj preveč, ker nima dovolj prostora, da bi vse po zaslugi omenil. Urednik je rešil to težko vprašanje s »Črtami iz drobne kulturne kronike«. Hotel je biti samo kronikar — svest si, da bo oz. je vse drugo opravilo dnevno časopisje. Morda bo kazalo drugič najvažnejša imena vzeti iz množice in jim posvetiti posebno poglavje. — Za naše gospodinjke je napisal inž. A. Dietrich poučen članek o »Električnem toku v gospodinjstvu«. Marsikatera gospodinja se bo šele tu prepračila o stvareh, ki jih čuje ali čita vsak dan in bo po teh slikah in nasvetih uredila svoje gospodinjstvo. V članku »Obrotništvo v prejšnjih stoletjih« je podan le kos zanimive zgodovine naše obrti. Škoda. Dalo bi se nabrati še mnogo izvezkov, znakov naših časih itd. Toda pratikar ve, da mora podajati od vsega nekaj, zato smo z zanimanjem pregledali te podatke iz starih časov. »Letalo in letalstvo« je po letošnjih letalskih dogodkih nujno potreben članek in podaja v glavnem vse, kar nas more zanimati. Vidi se, da ga je pisal strokovnjak, ki je poln dobre vere v bodočnost letalstva.

Prof. Prezelj, si zna izbrati vedno kako zanimivo temo. Letos nam govoril o »Materi v naravi«. Seveda s slikami, ki lepo pojasnjujejo pisateljeve besede, polne tople ljubni do živlsta in prirode — Ant. Debeljak nas vodi »Po sinji Adrij«, od Sušaka do Dubrovnika. Oni, ki še niso bili tam, si bodo skušali iz slik in besed predstaviti lepo našega primorskega sveta, oni, ki so že bili, bodo iz potopisa izvedeli marsikaj, česar mimogrede niso opazili. Pisatelj hoče biti tudi nekak kazipol in navaja poleg zanimivosti in posebnosti tudi znanice Slovence, ki stalno prebivajo ob našem morju.

»Rekordie« so potrebni, ni dvoma, v športu in v pratiki. Prof. Breznjak je skušal podati vse, kar je treba o tem vedeti. Danes, ko se že po vseh večjih krajih ustanavljajo športni klubí, bodo »Rekordie« za vse poučen spis. — Prof. Nardin kramlja zelo zanimivo o stvari, s katero si je že marsikdo glavo ubijal. Vemo, da imamo tudi po kmetih iznajdljive glave, ki se ukvarjajo z raznimi problemi, posebno danes, ko se vsak dan čita o novih iznajdbah. »Perpetuum mobile«, Pisatelj nam pripoveduje skraj v obliki povesti, kako so se trudili razni znanci in neznanci, da bi izumili stroj, ki bi se sam gibal. Zanimiv spis, podan kolikor mogoče poljudno in ga bo vsak z užitkom prečital.

»Naša hišica« inž. H. Husa je namenjena bolj mešancom, ki je razumljivo, če pomislimo, da ravno po mestih najbolj primanjkuje hiše, posebno takih, ki o njih sanja danes ne ena družina. Tu imamo navete in načrte, treba bi bilo še denarja in uresničili bi se izrek: moja hiša moj raj. Dr. M. Černič piše o golši, golšarjih in golšavosti. Naš mariborski primarj zna razpravljati o takih stvareh priprosto in uspešno. Čeprav sami morebiti nismo prizadeti, nas zanima bolezen, ki mnogim ljudem kvari zdravje in lepoto. Isto velja o dr. Gštelovi »Božjasti ali padavici«; s spisi te vrste bo širšim slojem gotovo zelo ustrezno.

J. Bajželj nam podaja »Sokolski dom na Taboru«. Kratko, temeljito izbrpno. Tabor je bil tako vesplošna slovenska zadeva, da je upravičeno dobil svoje mesto v pratiki. — Ob času ko stopamo v deseto obletnico svobode in širamo spomine naših nočranjih in zunanjih bojev, bo gotovo vsak rad čital opis Jase Gerčarja: »Preko Sibirije in daljnega vzhoda v domovino«. Priznati moramo, da imamo takih spominov še mnogo premalo in da postajajo tem zanimivejši, čim bolj se oddaljujemo od vojnih dogodkov. Jase Gerčar poizaja le na kratko glavne dogodke, ki so jih doživeli naši protostojci v Sibiriji. A zato je spis tem bolj pregleden, slike pa kažejo vsaj nekaj mest in prebivalcev iz daljnih dežel. Izkazalo se bo, da smo ob času velikih dogodkov premalo abirali; marsikaj bi nas sedaj po 10 letih zanimalo, kar smo takrat melni pred.

Trije gospodarski članki: o hmeljarstvu, o globokem obdelovanju zemlje in o pona-

Danes ob pol 5., četrta na 7., tritčetrta na 8. in četrta na 10.

Knez Bonmarché

(Der Fürst von Pappenheim)

Hans Junkermann kot vodja Launburg-Schippe. Veliki Edinstven! Ne dosegljivi!

Tel. 2730. Kino »Dvor«. Pridel »ORLOV« Pridel

ševanju živimorej v mariborski oblasti so namenjeni našim poljedelcem, ki bi upravičeno godrnjali čez pratiko brez kmetijskih sestavkov. Saj je bil svoj čas to glavni namen pratike. Dandanes, ko razpolagajo z raznimi knjigami in časopisi, bodo hvaležni pratikarju tudi za te podatke. Ta del pratike zaključuje članka o Nikolai Pašiču in desetletnici majniške deklaracije — dvoje važnih političnih dogodkov preteklega leta. »Kramljanje o filmu«, je časovni prispevek, škoda, da je brez slik, in pisan premalo poljudno. —

Pratikar si je nadel nalogo učitelja: rad bi nas učil cirilice. Ali mu bo uspelo ali ne, Bog ve. Volja je dobra. Zase vem, da sem se jo učil kot deček iz Majeve knjige o Cirilu in Metodu prav na ta način. Za zgled bi bilo boljše: Manj, večje črke in kar najkrajše tekste.

Marsikdo bo pri pratiki pogrešal leposlovja. Pratkar mu bo gotovo odgovoril, saj veste, da je ves poln pregovorov in izgovorov, da vsem se ne more ustreči. Družba je določila pratiko predvsem za praktične in prosvetne svrhe. Zato je pratikar pridal zadaj precej drobja za naše malčke. M. Grošljeva pripoveduje o grofičku krofičku, kar bodo naši mali seveda z zanimanjem čitali, ugibali bodo čuganke zvite zanke, počakali, kako nas vara vid, razreševali krizanko in rebusse. Naši malčki bo gotovo želeli še več, saj veste, da nimajo nikoli dovolj. Mi tudi. A kaj, ko ni prostora. Pomozimo število članov in bo vsega več.

Za zabavnim delom piše polk A. G. Zervaj »O pogojih in prošnjah za sprejem v podoficirske šole«, kar bo dobro služilo našim fantom. Brez semnje bi pratika ne bila pratika, zato z njo zaključuje naš pratkar svoje delo. Pratika je bogato ilustrirana, soledoval je akad. slikar Mirko Subic.

Splošno: dosti blaga za malo denarja. Nekaj prijeten občutek imamo, ko gledamo to »Vodnikovo pratiko«, namreč, da smo si v par letih ustvarili in utrdili književno organizacijo, ki je danes že tako razširjena v narodu, da njene knjige niso nič manj popularne kakor Mohorjeve. »Vodnikove knjige« pravijo ljudje.

To se lepo sliši in daje nam nade v bodoči porast. »Pratika« je le nekako skupno naše glasilo, kjer se pogovarjamo o vsem, kar zanima nas sedanjí čas. Zato je ona nekako središče družbe, okoli katerega se razvija druge knjige. Ona je tudi nekak hišni znak: stopite v hišo in najdete »Vodnikovo pratiko« na mizi. Takoj si mislite: naš človek. In mi samo želimo — in vsi delajmo na to! — da bi bilo čim več takih hiš in čim več naših ljudi.

Dopisi

SV. KRIŠTOF PRI LAŠKEM. Vabimo na izredno sejo odborikov Gospodarskega kluba občine Sv. Krištof, ki se bo vršila v nedeljo, 27. t. m. ob 10 v posebni sobi gostilničarja g. Igričnika v Laškem z dnevnim redom: razgovor o splošnih gospodarskih razmerah v občini Sv. Krištof itd. — Gospodarski klub.

LJUTOMER. Dne 12. in 20. t. m. je dramatični odsek Sokola vprizoril Zagarjev igrokaz iz kmečkega življenja »Vrtinec«. Vse vloge so bile srečno razdeljene, režija g. Ogrina prav dobra. — Na praznik 1. decembra in Sokolska vprizorila dramatični odsek Spicarijevo igro »Ključ«. Nastopi tudi sokolski orkester ki pripravila samostojen koncert — Volitve v občinski odbor se bližajo: dasi imamo tri liste, vendar se kaže vedno bolj, da bodo tvorili večino bodočega odbora kandidati Napredne gospodarske liste.

SUŠAK-REKA. Slovenci in Slovenke! V nedeljo dne 27. t. m. sestanek ob 15 v hotelu »Reka«. Za obilno udeležbo se priporoča odbor.

ZABUKOVCA-GRIZE. Združena društva in organizacije, izvezmi socialistične, so na pobudo JM priredile 13. t. m. ob priliki žalostne obletnice podisa rapali-ke pozodbe lepo uspešno manifestacijo za naše zaslužne brate v Primorju. S sočasno sprejeto reso'ucio so obhodole nečuvno postopanje italijanskih oblasti z našim narodom. Manifestacijemu zborovanju le predsedoval sokolski upravitelj g. Fran Razpotnik, ki le tudi uvodoma pojasnil pomen današnje zborovanja. Ostali del programa so izpopolnili še g. M. Struc, kaplan pevsko društvo, ki je zapelo par lelih slovenskih narodnih pesmi, in učenska osnovne šole, ki je deklamirala pesem »Skratni plašč Rinaldo«.

Suženj carice

ki igra glavno vlogo v veličinu

Šah carice

Pridel Pridel

Estni kino Matica

Popolnoma novo! Dveurne predstave. Popolnoma novo Prekrasna drama

Mož svoje žene

V glavni vlogi: prelepa Lucy Dornale, Etch Kais r Titz Rudolf Klein Rogge. — Izven programa: Pri vseh predstavah nastopa

čudotvorni egipčan ALI-BEN-ALI

s svojimi tisočimi umetnostmi.

Dveurne predstave ob: 4., 7., 9.

Elita Kino Matica

Telefon 2124.

Domače vesti

* Spremembe v politični službi. Naša večrajšnje poročilo o spremembah v politični službi treba v toliko popraviti, da je od ljubljanske sreskega poglavarstva premeščen v Litijo vladni svetnik Ljudevit Klopčič (ne Kavčič), od velikega župana k sreskemu poglavarstvu v Radovljico konceptni pripravnik Franc Sink (ne Šimek).

* Tristoletnica sušške gimnazije. Letos poteče tristo let, kar je na Reki bila ustanovljena gimnazija. Bilo je to leta 1627. V ogromnem posloju, ki so ga zgradili jezuiti je bila nastanjena gimnazija in osnovna šola do leta 1881., ko je ta gimnazija bila premeščena na Sušaku. Tristoletnica se bo vršila na Sušaku, ker se ta sušška gimnazija smatra za nadaljevanje reške gimnazije. Proslava se vrši dne 17. decembra, na kraljev rojstni dan. Proslave se udeležijo mnogobrojni še živeči absolventi te historične gimnazije.

* Rezultat občinskih volitev v občini Griže v Savinjski dolini je bil naslednji: SDS 82 (3) SKS 38 (2) (po žrebu), SLS 112 (5), krščanski socialisti 75 (3), socialisti 82 (4) (po žrebu). Komunisti niso imeli svoje liste v tej občini. Rezultat, ki smo ga glede te občine objavili v »Ponedeljku« ni bil točen.

* Občni zbor Kmetijske družbe za Slovenijo v Ljubljani se vrši v sredo (ne četrtek), dne 28. decembra 1927. ob enajstih dopoldne v »Mestnem domu« v Ljubljani, z običajnim dnevnim redom. Podružnice, ki niso še sklicale svojih občnih zborov, naj jih skličejo zadnji čas za nedeljo, 18. decembra (ne 26. decembra). Svoje občne zbornice naj prijavijo nemudoma v »Kmetovalcu« dne 30. novembra.

* Hlmen. V Ptuj se je prošil ponedeljek podpolkovnik v p. in ravnatelj študijske biblioteke v Mariboru g. Davorin Žunković poročil za gospo Josipino dr. Gregorec, hišno posestnico v Ptuj.

* Smrtna kosa. V Ljubljani je umrl vozič mojster v pokoji g. Jakob Mencej. Pokojnik je bil značilen in simpatičen mož, ki je užival med znanci in prijatelji splošen ugled. Pogreb bo danes ob 14.30 uri iz hiralnice sv. Jozefa. — V bolnici je včeraj umrl po mučni bolezni g. Jakob Kolenec. Pokojnika prepleljejo v Presko, od koder se bo vršil pogreb jutri ob 15. uri na domače pokopališče. — V Osluševcih pri Veliki Nedelji je umrl po dolgi in mučni bolezni g. Matilda Korparjeva, roj. Kovčec, soproga velesposumnika. Pokojnica je umrla v cvetu mladiosti, stara komaj 27 let. Pokopajo jo jutri ob 9. uri iz hiše žalosti v Osluševcih na domače pokopališče pri Sv. Lenartu pri Veliki Nedelji. Pokojnikom bodi ohranjen blag spomin, prizadetim naše iskreno sožalje!

* 1. decembra bodo trgovine ves dan zaprte. Zveza trgovskih gremiljev in zadrug za Slovenijo obvešča vse gremilje, da morajo biti v smislu okrožnic velikih županov mariborske in ljubljanske oblasti z dne 17. marca 1924, št. 1868 in z dne 26. novembra 1924, št. 6031 na dan 1. decembra vse trgovine ves dan zaprte.

* Radio-postaja v Veliki Gorici bo v kratkem dograjena. Dela za zgradbo velike emisijske radio-postaje v Veliki Gorici pri Zagrebu bodo v kratkem dovršena. Dva velika železna stolpa za anteno sta že urejena, montirana je antena in sedaj se vrši montaža postaje, tako da bo radio-postaja v kratkem lahko izročena svojemu namenu. Otvoritev postaje se udeležijo tudi ministri pošte in brezolova. Ta postaja bo sprejemala vse radio-telegrame za inoizemstvo.

* Odkritje spomenika na Ceru. Zaradi tehničnih neprilic je svečano odkritje spomenika padlim herojem na Ceru preloženo na prihodnjo pomlad. Tako se tudi ta lepa patriotična slavnost uvrsti v cikel onih prireditev, ki jih prihodnje leto izvrši Udruženje rezervnih oficirjev kot spomin na probo solunske fronte.

* Kovan denar po 2, 1, 0.50, in 0.10 Din zamenja (odda) Jugoslovanska Matica, Ljubljana, Selenburgova ulica 7-II.

* Vojni album 1914—1918. Podpolkovnik Andra Popović je ravnokar izdal »Ratni Album 1914—1918«. Album vsebuje 2650 slik in zgodovine cele svetovne vojne v srbohrvaščem, francoskem in angleškem jeziku. Samo začasno, do predaje dela na knjižni trst se proda par izvodov državnim ustanovam, državnim uradnikom, častnikom, članom udruženja rezervnih oficirjev, invalidom, čemikom Narodne odbrane, in članom vseh kulturnih ustanov mesto po tržni ceni, ki bo določena na 1000 Din, samo po 700 Din. Album je naročiti neposredno pri Savski banki v Beogradu. Banka računa k gornji ceni še 10 Din za bančne stroške in do 30 Din za poštnino.

* Občniški koledar za leto 1928. V zalogi Zveze obrtnih zadrug v Ljubljani je izšel Občniški koledar za leto 1928. Koledar se je zlasti med obrtništvom že jako priljublil, upa pa, da bo z letošnjim koledarjem zadovoljila vse naročnike. Koledar ima jako priročno žepno obliko in je popolnoma v platno vezan. Vsebinsko je jako poučen in vsebinsko praktična navodila glede davkov, davčno lestvico, navodila glede obrtniških kreditov, strokovnih tečajev, kalkulacije in delavskega zavarovanja. Prilaga nadalje razpravo o dolžnostih in pravicah članov cenilnih komisij za dohodnino ter zbirko nalog za pomočniške preizkušnje raznih obrtnih strok. Dobrodošle bodo nadalje stavbnim strokam tudi tabele o premeru in teži žele-

za. Poleg tega vsebuje koledar razne druge v vsakdanjem obrtnikovem življenju potrebne podatke. Koledar vsakemu obrtniku toplo priporočamo. Cena koledarja je 18 Din. Naroča se pri Zvezi obrtnih zadrug v Ljubljani, Beethovnova ulica.

* Dva kmečka fanta na Golici zmrznila. Dva kmečka fanta iz Javorniškega Rovta pri Koroški Beli 26 letni Janez Erlih in 19 letni Jakob Noč, sta se dne 13. novembra podala na pot na Koroško preko Golice. Golica je bila takrat že pokrita z debelo snežno odejo, bilo je približno meter snega. Ker fantov cel teden ni bilo nazaj, ju je šel proš nedeljo iskat na Golico Erlihov brat. Preiskal je vse gorovje in končno po večdnevnom iskanju našel oba pogrešana v gozdu nad Savskimi jamami — zmrznjena. Eden je stal v snegu, drugi je slonel na drevesu. Trupli sta bili prepeljeni v mrtvašnico pri Sv. Križu nad Jesenicami in tamkaj pokopana ob veliki udeležbi.

* Direktorja »Primorske banke« izpuščena iz preiskovalnega zapora. Iz Ogulina poročajo, da je tamkajšnji sodni stol odredil, naj se direktorja »Primorske banke« v konkurzu Tomo Stipanovič in Mate Mihletič izpustita iz preiskovalnega zapora. Sodna obravnava proti njima se bo vršila šele po novem letu.

* Senzacionalna afera v Beogradu. V selo Straža v beograjski okolici je nedavno prišel neki agent — vsaj predstavljal se je kot agent — ter Vekoslava Andrejevskega in Jovana Gorila pregovoril, naj prodasta svojo imovino ter se izselita v Ameriko, češ da se tamkaj udobno živi in tudi dobro zasluži. Siromaka sta prodala kar sta imela in prišla z agentom v Beograd. Odvedel ju je k nekemu odvjetniku, ki jima je pripovedoval, kako je težko dobiti potni list, pa da ga jima bo preskrbel, ako mu za to primerno plačata. Gorila mu je v to svrhu založil 8750 Din Andrejevski pa 3000 Din. Ko sta prejela potne liste, sta opazila, da se potna lista glasila na tuje ime, priplepili pa sta bila na njih njuni fotografiji. Končno sta se tudi s tem zadovoljila in odpotovala v Ameriko. Gorila v Kanadi ni našel zaslužka. Vrnili se je v Beograd ter povedal, kako je bil ogoljufan. To pa še ni vse. O tem odvjetniku se zatrjuje, da je imel za take potne liste tudi po 10.000 Din. Končno je policija poslegla vmes V zvezi s to afero poročalo iz Beograda, da so se s tem poslom bavili ljudje, ki zavzemajo lepe družabne položaje in važne funkcije.

Naibol boste

izbrali v naši novi zalogi zimskih sukenj in raglanov Imeli boste izborno suknjo ob najnižji ceni.

FRAN LUKIČ, Stritarjeva ul. 9.

* Živ zgorel v Savini pri Ercegovem se je predvčerajšnjim pripetila nesreča, ki je zahtevala človeško življenje. Neki I. Topalović, rodom Črnoegorec, se je bil pred nekaterimi leti naselil v bližini samostana Savina v hiši, ki je lasti Radivoja Krivokapiča, kateri se je izselil v Južno Ameriko. V zadnjem času je Topalović popolnoma ohromel, tako da se sam ni mogel gibati in ga je negovala njegova sestra. Prošli terek je ostal sam v hiši. Po nesreči je nastal požar. Pogorela je hiša in v njej je zgorel tudi nesrečni Topalović. Trem Ličanom, zaposlenim v mornariški delavnici, ki so stanovali v isti hiši, je zgorela vsa njihova imovina.

* Kravato maskevanje za bratovo smrt. Leta 1922 je v Zemunu Gjorgja Ranković v prepričanju ustrelil Blaža Takača. Blažev brat je ta čas služil pri vojakih. Prošlo nedeljo se mu je nudila prilika, da je maskeval smrt svojega brata. V neki zemunski kavarni je štirikrat ustrelil na Gjorgja, ki je kmalu nato umrl.

* Burja na Jadranu. S Sušaka so nam včeraj sporočili: Preteklo noč in davi v zgodnjih urah je divjala na gornjem Jadranu velika burja. Veter je prevrnil na Reki nekaj vagonov v morje. Na Sušaku so valovi močno poškodovali mestno pomladino in razrušili pristaniški zid na Braidici. Okoli 8. jutraj se je vreme popolnoma umirilo.

Panf'avin - pastile

za desin'ekcijo ust in gr a Strokovnjaki jih priporočajo kot obrambno sredstvo pri vnetu u grla, prehladu in grip. One razvija o pri vseh nalez ivih boleznih specifično dejstvo, katero ne dosega ni jedno drugo sredstvo. Dobe se v vseh lekarnah.

* Smrtna nesreča pri doli. Pri gradnji par. žage v Doboju sta se v nedeljo ponesrečila dva delavca. Zrušil se je oter, na katerem sta delala. En delavec je ostal na mestu mrtve, drugi pa je težko ranjen.

* Blaznik zažgal lastno hišo. V hercegovinskem selu Lepice je 46 let stari seljak Drago Vitič zažgal svojo lastno hišo v kateri je zgorel tudi poldroglo leto star otrok. Vitič je potem neznanom izginit. Zandermerija ga doslej še ni mogla izslediti. Domneva se, da je blazni mož izvršil samomor.

* Ljubav, ki je zahtevala tri žrtve. V Gračanici v Bosni se je odigrala te dni krvava ljubavna tragedija. Pred meseci je prišla v Gračanico kot natakarka lepa mlada Slovenka Mila Stuček, ki je kmalu zmešala glave tamkajšnji moški mladin. Posebno pozornost ji je posvečal tudi trgovec Avram Papo, ki se je nedavno iz Sarajeva priselil v Gračanico. Bil je silno ljubosumen na Milo. V ponedeljek zvečer je Mila šla na sprehod. Priidružil se ji je bančni uradnik Small Gradašević. Nenadoma se je pojavil Papo, zgrabil Milo za roko ter zakričal:

»Zakaj te ni, ko te čakam?« Papo je potegnil revolver in streljal na Milo. Tudi Gradašević je dobil kroglo v glavo. Potem pa je Papo sebi poglaval kroglo v desno senco. Mila ni prišla več k zavesti in je naslednjega dne v bolnici umrla.

* Domačice celoga sveta najrajše upotrebljavajo kod vsake dezinfekcije Lysoform jer je on danas jedino jako dezinfekcijsno sredstvo, koje ne ostavlja mrlja, a uz to je prijatna mirisa.

ITO — zobna pasta najboljša

* Volno, bombaž za strojno pletenje in ročna dela dobiti po najnižjih cenah pri PRELOGU, Ljubljana, Stari trg 12, in Zidovska ulica šte 4

* Tkanina »Eternum«, glavna zaloga za Jugoslavijo, pri J. Medved, manufaktura, Ljubljana Tavčarjeva ulica št. 7.

* Barzun plašče kemično čisti. Damske in moške obleke tudi samo lika Tovarna Jos. Reich.

OBLAČILA

tvrdke J. Maček

LJUBI JANA, Aleksandrova 12
so najboljša in nalcenejša.

* Velika izbira volnenih jopic, puloverjev vsakovrstnih bluz, perla, kravat, vezenin, nogavic, rokavic ter zimskega perla priporočajo po izredno nizkih cenah Ignacij Zargl, Ljubljana, Sv. Petra cesta.

* Urejeno prebavo in zdravo kri dosežemo z vsakdanjo rabo pol kupice prirodne grenčice »Franz-Josef«. Strokovni zdravnik za motenje prehranjevanja hvaljivo vodi »Franz-Josef« ker vspodbuja delovanje želodca in črevesa, poživlja presnavljanje, poživlja kri in omiljuje razdraženost živcev.

* V boju proti uničujočim škodljivcem sadnega drevja uporabljamo z najboljšim uspehom Arborin.

Iz Ljubljane

u— Slavnostni novinarski koncert dne 1. decembra v Unioinu bo obsegal točke za orkester in komorni trio, 2 solosepa in 4 mešane zborce. Izvajale se bodo skladbe, ki jih še nismo čuli v ljubljanski koncertni dvorani. Vstopnice za prireditve so že na razpolago v Matični knjižarni na Kongresnem trgu po 40, 30, 25, 20, 15, 12 in 10 Din. Stojčiča 7, dijaške vstopnice 5 Din.

u— Kulturni nivo vsakega naroda se kaže tudi v zanimanju do originalnih slik in kipov. Žal tega med Slovenci ni opaziti v zadostni meri. Ob raznih prilikah se kupujejo slike, reprodukcije, tiskane na papir, ravno takih visi na tisoče v malih stanovanjih predmetih inozemskih velemet. Kako drugače pa je, če visi v stanovanju slikar original, ki se nam dopade in za katerega vemo, da imamo takega samo mi. Ravnotako kakor je dami neprijetno, če nosi enak klubok kakor ona v najbližji okolici še 50 drugih dam, tako naj nam bo neprijetno imeti v posesti reproducirano sliko. Perzijska preproga in inozemski tovarniški tepih, original in reprodukcija, to je prava prispodoba. Ne glede na to pa je cena originalov danes že tako nizka, da se tudi iz materialnih razlogov izplača poseči po originalni umetnini. Dame in gospodje kupujte kot božična darila svojem slovenske umetnine v Jakopičevem paviljonu, zavedajte se, da boste dober kupili, zavedajte se, da pomagata se nam našemu slovenskemu umetniku.

u— Na naslov gospoda vladnega komisarja. Prejeli smo: Ponovno smo že prosili, naj nam magistrat naredi cestno zvezo med Kette-Murnovo cesto in Korytkovo ulico. Občina sedaj regulira samo Korytkovo ulico, toda slišimo, da hoče z delom prenehati ter oditi z delavci na delo v Šiško. Na travniku med Kette-Murnovo cesto in Korytkovo ulico pa imamo sedaj tako blato, da so poredneži nazvali ta kraj »Blatna jama« v nasprotju z Zeleno jamo onkraj železnice. Prosimo prav lepo vladnega komisarja, da se nam — če že ne zasleda cesta — napravi vsaj hodnik ali pa vsaj meter široka provizorična pešpot čez travnike ob kolovozu na Kette-Murnovo cesto, ker take blatne razmere presegajo že vse meje in nikakor ne spadajo v — stolno mesto Ljubljano. Tudi nam dajte ime ulice in hišam številke, da ne bodo take sitnosti na pošti, na magistratu, na davčnem uradu in povsod.

u— Poziv stanovanskim najemnikom. Mestni magistrat poziva vse one stanovanjske najemnike, ki iz kateregakoli vzroka iščejo stanovanje in se niso dosedaj še prijavili pri mestnem magistratu, da store to do vključno sobote 26. novembra 1927. med uradnimi urami v sobi št. 41 magistrat, Mestni trg št. 2-II. nadst.

u— Predavanje dr. H. Tume v Zagrebu. V petek 25. I. m. bo imel dr. Henrik Tuma za turistov klub »Sljeme« predavanje »Sport in Alpinizem« s skioptič. slikami. Tema je aktualna glede na spore v naših planinskih društvih radi vedenja smučarjev in plezalcev v okviru planinskih društev. Predavanje bo v dvorani Pučkog sveučilišta.

Barzun mt in 32

samo v trgovini

Josip Šlibar, Ljubljana

Stari trg št. 21, pol-n Zaloznika.

u— Ruska Matica in ruska ljudska univerza. V soboto dne 26. t. m. se bo vršilo v balkonski dvorani univerze predavanje univ. prof. Mihaila Jasinskega o predmetu: »Očrti zgodovine družine in zakona (braka). Očrt II.« Začetek ob 19. uri. Vhod prost.

u— Oblastni odbor udruženja drž. zvanikov in služiteljev za Slovenijo v Ljubljani sklicuje v nedeljo dne 27. t. m. ob 15. prostredit sestanek v Mestni dom, proti neso-socialni in nedemokratski nameri vlade, ki hoče ukiniti stalnost nižjih državnih nameščencev in jih degradirati na položaj dnov-

nčarjev. S tem činom bi bila naša že itak slaba eksistenca popolnoma z bedo zaplata. Sestanek vseh članov (šanic) obvezen, člani sorodnih organizacij dobrodošli. — Odbor.

u— Plesna vaja slušateljev ljubljanske univerze se ne vrši danes v četrtek 24. t. m. temveč v soboto 26. t. m. ob 20. v »Kazini« 1728

u— ZSK Hermes. Plesne vaje se vrše nadalje v hotelu »Bellevue«. Vabijo se novinci!

u— Lutrsko gledališče Sokola I. Vodstvo lutkovnega gledališča sklicuje sestanek vseh dosedanjih sodelovalcev v soboto, dne 26. t. m. ob 20. uri v pisarno Sokolskega doma na Taboru Obenem vabi drugo članstvo in prijatelje Sokola, ki čutijo veselje in vztrajnost do sodelovanja in udejstvovanja v tej tako važni panogi prosvete za mladino, bodisi kot igralci odnosno funkcionarji in svetovalci v tem pododseku, ki se ima istočasno ustanoviti. Razpravljalo se bo tudi, kako odstraniti dosedanje nedostatke, izvirajoče vled ogromnega obiska. Vodstvo si šteje v dolžnost, da izreka tem potom cenj. obiskovalcem svojo najtoplejšo zahvalo in izražajo, da se bo v bodoče skušalo vsestransko ustreči njihovim željam tako, da se ne bo pripustilo k predstavam ved obiskovalcev, kpt je na razpolago sedežev.

u— Za Sokolski dom na Taboru je zbral Jos. Turk na svatbi brata Frana Urlepa znesek Din 2000. Za zbirko se mu društvo najtopleje zahvaljuje.

u— Drobna policijska kronika. Od ponedeljka na torek so bili prijavljeni policiji naslednji dogodki: 1 tatvina suknje, 1 tatvina igralnih kart, 1 prestopke javnega pohujšanja, 1 prestopke žaljenja straže, 1 prestopke kaljenja nočnega miru in 8 prestopkov cestnega policijskega reda. Aretacije so bile izvršene 3 in sicer: 1 zaradi trpinčenja živali, 1 zaradi tatvine in 1 zaradi beračenja.

Svetov-a znamka Cendre de rose
Rouge mandarine Bourjots Paris.

u— Ograjo je razsekla. Posestnik Fran Richter je postavil ob hiši na Vodnikovi cesti 15 novo leseno ograjo. Predvčerajšnjim jutraj pa ko je vstal, je našel ograjo ne samo podrt, marveč celo razsekano na tleh. Kakor je doznal oškodovanec, je to napravil njegov bližnji sosed v napadu trenutne jeze. Stvar pa se bo seveda obravnavala pred sodiščem.

u— Nogavice najcenejše pri Dobelcu. Pred Škofljo 15.

u— Ribje olje, sveže dobite v drogeriji Kanc, Zidovska ulica.

u— Male tatvine. Gostilničarka Marija Reponšek na Bregu št. 20 je prijavila da ji je neznan gost odnesel iz gostilne igralne karte vredne 50 Din. — V noči na 21. t. m. je neznan zlikovec vdrl v stanovanje tatarskega podjetnika Frana Martinca na Pru lah ter ukradel iz sobe več razne obleke čevljev in drugih predmetov v vrednosti 750 Din.

Iz Maribora

u— Knjige »Vodnikove družbe« dobe člani, ki so jih naročili pri »Ljudski knjižnici« ali nilemem blaginiku g. Ljotetu Doležalu, ob uradnih urah v četrtek in soboto zvečer ter v nedeljo dopoldne v »Ljudski knjižnici«, Narodni dom, pritrileže. Tam se tudi sprejemajo novi člani za prihodnje leto. Za 4 knjige je treba položiti 20 Din. Tudi stari člani naj prinesejo letnino 20 Din za prihodnje leto že seboj, da se s tem olajša poslovanje družbe in poverjenika.

u— Mariborski radikal si marsikatero domisljijo. Njihovo glasilo prinaša veselo vest; da priredi NR stranka v Mariboru — Miklavžev večer. To je morda prvič, da postane celo takšen večer — partijski. Pa še »ausgerechnet« za radikalne Miklavžev večer — z darili za pridno deco in rožljanjem za hudo ... Kdo neki nastopi z belo brado in zakriviljeno palico v roki, ali mariborski šef partije ali njegov glavni tajnik? (Priporočamo za posnemanje tudi v Ljubljani!)

u— Čitalnica in tečaj kulturno prosvetnega odseka Delavske zbornice, ki so dosedaj životali v temni sobici na Rotovškem trgu v Mariboru, se bodo najkasneje 1. decembra t. l. preselili v palačo Pokojniškega zavoda, na oni strani, kjer je dr. Verstovškova ulica. Tam bo lep, velik prostor na razpolago. Istotam se bodo vršila ob večerih predavanja s skioptičnimi slikami in izobraževalni tečaj za delavstvo in privatne uslužbence. Tečaj se bodo vršili dvakrat tedensko, od 17 do 18. in se bo za ure plačalo — 1—2 Din, ako se javi vsaj 25—30 udeležencev. Tečaj bo imel v prvi vrsti namen izobraziti vsakega delavca oziro uslužbenca tako, da bo lahko z razumevanjem čital vsako znanstveno stvar oziro strokovno knjigo. Zato se bo pouk dalaj iz vsake panog znanstva, zlasti pa iz filozofije, sociologije, iz prirodoslovja ter iz zgodovine in zemljepisja. Prijavitelj se je pisмено na tajništvo ekspoziture Delavske zbornice v Mariboru, Rotovski trg ali pa na prof. Iv. Favaia. Tudi ustmene prilave se sprejemajo.

u— Ljudska univerza. Ker je g. prof. dr. Serko zadržan, bo v petek, dne 26. t. m. ob 20. velesinteresno predavanje g. prof. dr. Kotnika o Londonu na podlagi prekrasnih barvnih skioptičnih slik. — V ponedeljek, dne 28. t. m. predava g. vseučil. prof. dr. G. Taslić iz Ljubljane o naši državi, ustavi in parlamentarizmu.

u— Zveza kulturnih društev ima dne 8. decembra ob pol 11. v Narodnem domu svoj tretji občni zbor z običajnim dnevnim redom, dopoldne ob 15. pa bo v prostorih Narodnega doma glasbena prireditev z nastopom obmejnih tamburaških zborov in pevskih društev.

u— Lovce toži sreskega poglavarja. V torek se je vršila kmalu za kratkoročno razpravo v tožbi politika in posredovalca Zagorskega proti pol. nadsv. Kerševanu še druga zanimiva tožba zaradi žaljenja časti, ki je tudi nastala vled uradnega po-

slovanja. Mariborskemu veletrgovcu g. Fr. Vidoviču, namreč sreski poglavar za Maribor, desni breg- vladni svetnik g. Ivo Poljanec z uradnim odlokom ni hotel več podaljšati zakupa nekega občinskega lova v mariborski okolici. Odllok je ta ukrep utemeljeval s tem, da je bil g. Vidovič zaradi izvrševanja lova že kaznovan, da se ni pridružil akcij Slov. lovškega društva glede zaštite fazanov v nižinskih lovih in da je v konkurzu. G. Vidovič se je čutil vsled razlogov te uradne odločbe žaljenega in je tožil zaradi žaljenja časti šumskega referenta, inž. g. Ružiča, ki je baje ta odllok koncipiral, ter sreskega poglavarja g. Ivo Poljanca, ker je odllok podpisal. Pri razpravi, katere sta se udeležila oba obdolžena osebnost, je tožilec irgovec Vidovič na sodniško vprašanje izjavil, da lovci mnogo držijo posebno na lovske časti in je bil tudi on zaradi trditve v uradnem odluku žaljen na svoji lovski časti. Glede kazni je g. Vidovič skler priznal, da je bil res že kaznovan, toda istočasno z njegovim lovcem, ne ve pa baje, zakaj. Obtoženi inž. Ružič je priznal, da je koncipiral predmetni odllok, toda v svoji uradni funkciji in se torej nadalje v stvari pred sodiščem o zadevi sploh ne more bližje spuščati v razpravo, dokler ni razvezan uradne tajnosti. Sodišek se tudi ni spuščal v podrobno razpravo posameznih delov obtožbe, ampak je oba obdolžena »prostil, češ da sta vršila le svojo uradno funkcijo, za katero nista odgovorna pred sodiščem. Zasebni obtožitelj pa se je proti oprostili sodbi pritožil in bo prišla zadeva zaradi tega še v drugo instanco.

Iz Celja

u— Ljudsko vseučilišče v Celju. V ponedeljek 28. t. m. bo predaval predsednik mariborske Ljudske univerze g. inž. Kukovec o temi: »Ljudsko višješolsko gibanje«, mese ca decembra, in sicer 12. in 19. pa g. dr. Schwab »O Ipaveih in njihovih skladbah«.

u— Občni zbor Celjskega godbenega društva se bo vršil danes v četrtek ob 20. uri v čitalniških prostorih Narodnega doma z običajnim dnevnim redom.

u— Smrtna kosa. V torek 22. t. m. ob 17. uri je zadela kap Josipa Schulteja iz Baden-Badna v Nemčiji. generalnega ravnatelja tvrdke Sontimer v Frankfurtu. Mutil se je po svojih opravkih v Celju. Pokojnika, ki je bil star 69 let prepeljejo v njegov domači kraj.

u— Nevaren rogovilež je Šalko Humo, redov 39 pp v Celju. Že ponovno je imela oprava k njim policija. V soboto 19. t. m. ob 10. zvečer je Šalko popaval v gostilni pri Jelenu. Brez poviada je napadel kovača Antona Kolariča, gostilničarko in natakarka. Kolarič je odšel nato v kavarno. Ko je šel iz kavarne, ga je Šalko zopet napadel in začel po njem odrihati z jermenom tako, da je odletel bajonet. Šele s pomočjo stražnika so napadalca zamogli ukrotiti. Že na potu v stražnico se je zaganjal in ogrožal stražnika, v stražnici sami pa je naravnost ogrožal višjega stražnika Špacapana. Vojaška patrulja ga je spravila v vojašnico. Šalko Humo služi že tri leta, torej preko dobe, to pa vsled raznih kazni. Čudno je, da hodi lahko tak rogovilež v nočnih urah izven vojašnice, ko morajo vendar vsi drugi biti stalno v vojašnici. Uverjeni smo, da bo vojaška oblast napravila s tem nemirnim žem temeljit obračun.

Iz Trbovelj

u— Avtomobilska nezgoda. Ko se je vračal v ponedeljek zvečer avtobus s kolodvora, je zavozil v drog električno napeljavce. Avtobus se je pokvaril, poleg tega pa je bilo več potnikov ranjenih.

u— Koncert Zikovcev v Hrastniku. V soboto zvečer je koncertiral v Narodnem domu svetovnoznani Zikov kvartet, ki je z veliko umetniško toplino podal skladbe Haydna, Suka, Čajkovskega, Dvořaka in Borodina. Publika je bila vzneta in naravnost očarana od mojsterskega izvajanja velikih umetnikov. Upravo Narodnega doma prosimo, naj nam v kratkem zopet nud kaj slinčnega!

Iz Kranja

u— Proslava francoskojugoslovanske vzajemnosti. Drevi priredijo v Narodnem domu Narodna Čitalnica, Sokol, Kolo jugoslovanskih sester in Francoski krožek s podružnico Jugoslovanske Maticе na čelu vsa nostno proslavo francoskojugoslovanske vzajemnosti. Pri proslavi sodelujejo: Zikov kvartet, ki bo izvajal svoj koncertni program, rojaka-konservatorista gđ. Vera Majdičeva in g. Marjan Rus; na klavirju spremlja konservatorist g. Pavel Šilic. Slavnostni govor bo imel profesor g. Milan Fabjančič. Občinstvo vabimo, da se udeležijo proslave v čim večjem številu.

u— Akcija za zboljšanje higijskih razmer. Okrajni glavar je izdal na vsa županstva okrožnico, v kateri opozarja na glavne naloge zdravstvene politike, predvsem glede postavitve desinfektorija, naprave za izolacijo na kužnih boleznih obolelih bolnikov in radi sestave zdravstvenih odborov. Mestna občina je stavila v te svrhe v mestni proračun postavko v iznosu 10.000 Din.

u— Iz zadružnega gibanja. Ustanovila se je registrirana zadruža z o. z. »Zadružni kredit«, katere namen je pospeševati gospodarsko in pravno povzdigo članstva.

u— Narasčanje Save. Sava je zopet močno narasla in dosega včeraj jutraj že čez dva metra nadnormalne višine pri Majdičevi elektrarni.

Iz Tržiča

u— Knjige Vodnikove družbe. Zeljno pričakovane Vodnikove knjige so prišle in se je z razdelitvijo takoj pričelo. Blížnjim se bodo knjige dostavile na dom ali jih pa člani lahko dobijo vsak dan ob 17. do 18. ure pri poverjeniku Karolu Zabkarju v Tržiču 98. Vsak član naj prinese s seboj članarino za leto 1928. po 20 Din in za pokritje stroškov po 1 Din, skupaj 21 Din. Število članstva se je od lani povišalo za 75 udov, tako da ima Tržič sedaj že čez 300 članov. Vsi, ki dosedaj še niso člani Vodnikove družbe, naj se takoj prijavijo! Za članarino bornih 20 Din letno, prejme vsak član štiri prekrasne knjige, ki visoko presegajo omenjeni znesek.

Naši kraji in ljudje

Slava mariborskega pešpolka

Maribor, 23. novembra
Danes je slavil mariborski 45. pešpolk svojo krstno slavo v spomin osvoboditve Maribora. V vojašnici so se zbrali zastopniki oblasti, društev in korporacij, med njimi veliki župan dr. Scaubach, mestni župan dr. Leskovar, škof dr. Karlin in zastopniki mariborske družbe. Cerkevne obrede so opravili katoliški, pravoslavni in muslimanski duhovniki. Po rezanju kolača je imel komandant polka g. polkovnik Sarič na zbrane vojaše krasen nagovor, v katerem je naglasil velik pomen polkovnega praznika. Oficijsko slavnost je zaključila vojaška godba z narodno himno.

Oficijski zbor je nato po starem običaju pogostil zbrane goste med sviranjem vojaške godbe. Popoldne se je vršila v vojašnici vojaška zabava. Tudi ta proslava polkovnega praznika je znova pokazala, da obstajajo med jugoslovanskim narodno vojsko in civilnim prebivalstvom najpriljubljenejši odnosi.

Makso Černe, kasacijski svetnik v Zagrebu

Slovensko pravništvo je zadela težka izguba. Dne 22. t. m. sveder je preminul v Zagrebu v 60. letu starosti po kratki, težki bolezni g. Makso Černe, svetnik Stola sodnice, odd. B. (najvišjega sodišča za Slovenijo in Dalmacijo).

Pokojnik je bil mnogo pred vojno zlati v Primorju široko znan zaradi svojega vedno zavednega nacionalnega delovanja in zares močnega ponašanja, in je bil vrhu tega kot sodnik in državni pravdnik izredno priljubljen ne le pri ožjih stanovskih tovariših in pri odvetništvu, marveč tudi prav posebno med prebivalstvom. Bil je sodnik v Voloskem in na drugih istinskih sodiščih, v Sežani, pozneje državni pravdnik v Rovinju in pri višjem deželnem sodišču v Trstu. V Rovinju in na Voloskem se je zlasti tudi še proslavil ter pri naših prijateljih, pri c. k. talijanskih zameril kot eden najodličnejših borcev za pravice hrvaškega in slovenskega službenega jezika na sodišču in v državnem pravdniku. Med vojno je bil »p. v. a. in malokdo je s tolikim zanosom pozdravil mlado Jugoslavijo, kakor baš on. Tudi v težkih zadnjih letih ni izgubil svoje vere v ozdravljenje domovine. Slej ko prej je podpiral delo vseh nacionalnih društev in vedno je bil odličen in uvršten pristaš SDS in od prvega dne zvest »Jutrovec«. Izredno priljubljen je bil tudi kot družabnik, vedno duhovit in ljubezljiv. V razgovoru z njim si se uveril, da je izredno naobčen, ne le v obsegu povprečnega pravnika z obsežnim življenjskim izkuštvom, marveč da je segal visoko nad povprečje svojega stanu in da je do kraja zasledoval razvoj miselnosti in kulturnega dela velikih narodov. Kot sodnik je bil ne le »sans reproche«, marveč na izredno visokem moralnem in strokovnem nivoju in je zlasti slovel kot kazensko pravna kapaciteta. Pri naši kasaciji mu je zato zadnja leta pripadal referat o vseh kasacijskih zadevah Slovenije. Žal, da ga je bolezen pričela mučiti, dokler se mu po začasnem ozdravljenju ni povrnila in ga stila. Z njegovo smrtjo izgubimo kremen-značaj in odlično osebnost, ne le v naši družbi in stranki, marveč smo z njim izgubili odličnega nacionalnega in kulturnega delavca ter enega najboljših in najvzlednejših predstavnikov našega visokega sodstva, ki je z njegovo izgubo prav težko prizadeto.

Družica mu je bila iz ugledne narodne rodbine Tomašičev v Opatiji, po kateri je bil v rodbinskih vezah z uglednimi primorskimi rodbinami Draganic in Cernar. Brat pokojnika je odvetnik v Murski Soboti. Starejša tržaška in kraška generacija je s pokojnikom zopet izgubila enega svojih najbolj tipičnih predstavnikov, rodbina pa vzornega, čestitega očeta. Ob svedem grobu smemo pač izreči pokojniku svoje globoko spoštovanje, težko prizadeti rodbini pa iskreno sožale.

Pogreb pokojnika se bo vršil v četrtek ob 15. na zagrebškem Mirogoju. Bodi odličnemu nacionalistu in značaju in vzornemu pravniku ohranjen slaven in spoštljiv spomin.

Šolski ravnatelj Josip Zupanek

V Celju je umrl v torek 22. t. m. po dolgotrajni težki bolezni g. Josip Zupanek, šolski ravnatelj v p. Pokojnik je vzgojil svoje otroke v strogo narodnem duhu. Rodil se je dne 14. januarja 1866 v Vidnu pri Brežicah. Po končanih šolskih studijih se je udeležil kot enoletni prostovoljec okoliščine v Bosni, nato pa služil skoraj ves čas svojega učiteljskega kot šolski upravitelj in nadzornik v Orizah ter v Celju. Ko je bil po 40 letnem vzornem službovanju l. 1915 upokojen, je vršil nadzorniške posle še dalje do l. 1919. V njegovem delokrogu je bil šolski okraj Celje, Gornji grad in Smarje. Sam navdušen šolnik, je posvetil tudi svojega sina in tri hčerke učiteljskemu stanu.

V Celju je rajni g. Zupanek dolga leta de-

loval v ubožnem svetu ter rad pomagal revežem, kjerkoli je bil. Že izza mladosti je navdušenega lovca po pogrešani zlati slovenski lovski družbi. Še lansko leto se je udeležil raznih lovov nato pa legel v bolniško posteljo. Ves čas bolezni je gojil željo, da bi še enkrat užival lovsko veselje v prekrasni svobodni naravi. Rajni je bil velike postave, elegantne zunanosti ter zaradi svojega originalnega humora v vsaki družbi vedno dobrodošel. Pokojnega šolskega ravnatelja Zupaneka bodo ohranili številni prijatelji in znanci v najlepšem spominu. Cenjeni rodbini naše iskreno sožale!

Tragična smrt 6letne deklice

Celje, 23. novembra.
Pred nekaj dnevi je nenadoma umrla na Pečovniku pri Celju šestletna deklica. So-sede so večkrat opazili, da jo je njen oče pretepal, pa tudi mameha je zelo grdo ravnela z otrokom. Deklica je bila nezakonska hči pos. Tratnika in je bivala še do pred nekaj meseci pri svoji materi, ki pa je umrla. Takoj, ko je prišla k rodnemu očetu se je začel za njo pravi pekeli.

Državna oblast, ki je bila takoj po smrti deklice opozorjena na trpinčenje je ugotovila sodno obdukcijo, ki je ugotovila težke krvne podplutbe in opekline. Opekline je dobila deklica od kroga in se sumi, da sta jo nečloveško roditelja polila z vrelo vodo. Na celnem telesu se je poznala slaba prehrana. Oba zakonca Tratnik sta bila aretirana in oddana v preiskovalni zapor okrožnega sodišča.

Restavriranje telefonskega in brzojavnega omrežja v Ljubljani

Ljubljana, 23. novembra.
V noči od 13. na 14. t. m. zapadli sneg je povzročil v mestnem telefonskem omrežju precejšnje poškodbe, istotako tudi v medmestnem telefonskem in brzojavnem omrežju. Vzroki, zaradi katerih so popravila dolgotrajna so sledeča:

1. Pomanjkanje strokovno izvežanih delavcev. Večina delavcev stanuje v brikovskih vasih okoli Kresnic in jim je bil zaradi zapadlega snega in narasle Save prihod v Ljubljano nemogoč. Nadomestiti jih z neizvežanimi delavci je izključeno.

2. Z razpoložljivimi delavci se morajo spopravi v red v prvi vrsti železniški vodi v svrhu preprečitve železniških nesreč, nato pa drugi medmestni telefonski in brzojavni vodi. Ta popravila so trajala nekaj dni, odkar se je pričelo s popravili v mestnem omrežju, ki je bilo zbog tega mokrega snega zelo občutno prizadeto, tako, da je v nekoliko primerih bila armatura strešnih stolov zaradi enostranske obtežbe zvrta in jo je bilo treba izmenjati.

3. Dan ali dva dni po snežnem zametu je temperatura občutno padla in so hče pokale. Delo na steni zasneženih streh in to v mrzlu ali pa v dežju je zelo oteženo in smrtno nevarno.

Umevno je gotovo, da želi vsak naročnik, osobito pa oni na periferiji mesta, da se jim zveza kolikor mogoče hitro vzpostavi. Razumljivo so tudi njih intervencije, vsekakor pa je odveč intervenirati osebo ali pismeno z žaljivimi in nedostojnimi izrazi, ki nikakor popravil ne pospešijo temveč zavlečejo.

Telefonski naročniki naj bodo prepričani, da je telefonska uprava ukrenila vse kar je bilo v njeni moči, da pa žalibog vseh naročnikov v par dneh ni mogoče zadovoljiti.

Uvajanje modernega avtomobilskega prometa v Ljubljani

Ljubljana, 23. novembra
Poročali smo že, da so slovenski vojni invalidi, člani zagrebške »Štedovne« in privredne zadruge hrvaških invalidov v Ljubljani pokrenili resno akcijo, da upeljejo moderni in ceneni avtomatski promet na področju ljubljanske občine. Ukrenili so potrebne korake pri mestnem magistratu, da dobe lozadveno koncesijo. Istočasno so sprožili predlog, naj se izvede razsvetljava staljašče; do sedaj obstoja edino staljašče pred Ljubljansko kreditno banko, treba pa bo več javnosti in tukaj prirodnih staljašče, da se bo moglo čim bolj ustreči prometnim potrebam.

Kakor izveemo, bo ta prometna organizacija prvi začetek k reguliranju prometnih razmer z avtomatski in avtomatski Uvedla se bo tudi novost enotnih, našim cestam in vsemu komfortu hčnih avtomobilskih vozil, opremljenih s taksametrom, ki izključuje kakršnokoli nespornazumeljenost med stranko in šoferjem. Taksametrom kaže prevoznik čas, kilometražo, temeljno pristojbino in končni račun. Šoferji bodo nosili enotno in solidno obleko, poleg tega pa bo imel vsak šofer vidno številko v svrhu kontrole; obenem se uvede pritožna knjižica, v katero bodo stranke lahko vpisovale eventualne pritožbe. A kar je glavno, uvedla se bo solidna cena, ki bo omogočala naštrf javnosti uporabljane avtomatke.

Skratka, moderno in solidno podjetje, ki bo izključno v rokah slovenskih vojni invalidov. Pokret je razumljiv. Država film ne more nuditi zadostne pomoči, da bi mogli dostojno živeti in kot taki se tudi ne morejo uveljavljati v industriji, podjetjih in obrti, a beračti tudi ne smejo. Navsezadnje so torej sami nase. Edino možnost, da izboljšajo preostalo fizično moč, združeno v isto delo, jih lahko v moralnem in materialnem pogledu dvigne v družbo slovenskega življenjskega obstoja. Da se jim to omogoči, je potrebno, da vsak državljan započeto akcijo podpravi in po svojih močeh in potre-

bi podpre. Taka pomoč ne znači deliti milosti, pač pa je direktna korist onim, ki so se žrtvovali za državo in ki so zbrali svo energijo in sposobnost, da se na pošten način preživijo.

Skrb vseh je, da se pospeši rešitev vlozene prošnje za koncesijo pri mestnem magistratu, ki lahko brez nadaljnega glade na predmet in prošnje izda zaproseno koncesijo in tako omogoči invalidom etablirati nameravano splošno koristno prometno podjetje.

Kdo je neznani utopljenec?

Mrtvo truplo najdeno v Zgornjem Logu pri Litiji.

Tok reke Save je v zadnjih letih naplavljal že večkrat trupla utoplencev in to posebno med vasjo Zgornji Hotič in Zgornji Log pri Litiji. V našem listu smo zabeležili 2 podobna slučaja o najdbi trupel v letošnji poletni kopalni sezoni. Skoro na istem kraju so našli truplo pogrešanega okoliškega kmeta, ki se je šel hladit v savske valove, pa so ga potegnili v vrtinec in ga zagnali pod seboj. V drugem navedenem slučaju pa ni bilo znano o identiteti utopljenčevi ničesar, in so šele na podlagi naših sporočil razjasnili podrobnosti o najdenem mrtviču.

Te dni so dobili litjski orožniki vest, da je na omenjenem kraju Sava zopet vrgla na breg mrtiča. Orožniki so ugotovili delanski stan, a o identiteti mrtiča pa nimaše še nikakih podatkov.

Truplo moškega, 30 do 40 let starega, je bilo srednje velikosti, a izredno močne postave. Zobje so močni in zdravi. Obraz pa je zaradi daljšega ležanja v vodi povsem razjedan in seveda ni bilo možno dognati nikakih značilnih potez ali znakov.

Tudi lasje in brki so zaradi dolgega ležanja v vodi odpadli. S telesa utopljenca je bila potrgana vsa obleka. Ko so našli naplavljenno truplo je imel mrtič na sebi samo še samovozvezo; noge so mu bile obute v bokaste čevlje, imel pa je samo še sive florigogavice z moško podvozo na zaponke. Vso ostalo obleko je voda razjedla in umčila.

Po izvršenih formalnostih so prepeljali truplo neznanca v mrtvašnico v Zgornji Hotič, kjer so ga tudi pokopali.

Na mrtvecu ni bilo najdenih nikakih znakov nasilja ali ran in je edino mogoče, da je šel v smrt prostovoljno ali pa je tako hotela nesreča.

Oblastim ni nič znanega o kakem pogrešču, zato je razpisano potvedovanje za ugotovitev identitete. Informacije, ki bi pojasnile smrt neznanca, ali pa bi dovedle do ugotovitve identitete, naj se pošljejo na sreškega poglavarja v Litijo ali pa naj se izroče najbližji orožniški stanici.

Zaradi komunistične brošure

Maribor, 23. novembra
Meseca aprila t. l. je mariborsko okrožno sodišče obsodilo delavca Frana Globočnika zaradi hudodelstva čl. 1. zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi na 1 leto robije, oziroma težke, dopolnjene ječe, ker je nosil komunistično brošuro »Srp i Čekić« in s tem opravljal komunistično propagando. Proti tej obsodbi se je Globočnik pritožil zaradi nikočnosti na Stal sedmice v Zagrebu, češ, da bi ga morali obsoditi le po poznejšem tiskovnem zakonu, ki tudi določa v členu 45. kazen za opravljanje komunistične propagande s tiskom, in sicer zapor do 5 let in denarno kazno do 50.000 Din, medtem ko je starejši zakon o zaščiti države mnogo ostriši, ker določa za isto dejanje kazni s smrtjo ali robilo do 20. let.

Stal sedmice pa je ta del nikočnosti pritožbe zavrnil, češ, da je bil Globočnik v toliko pravilno obsojen po zakonu o zaščiti države, ker velja za razširjanje tiska komunistične propagande še ta zakon. Dvignila pa je bila sodba zaradi tega, ker pri razpravi ni bilo ugotovljeno, če vsebuje brošura »Srp i Čekić« res komunistično propagando, ali ščurvanje proti državi in če je obtoženi za to propagando ali ščurvanje tudi vedel, ko je prenašal brošuro. Mariborsko sodišče je torej postopanje spopadli, senat je prebral brošuro »Srp i Čekić« in ugotovil, da je res komunistična in zaslišane priče so potrdile, da je obtoženi vedel za komunistično propagando brošur, katerih je v Poljanah, kraj Prevalje, prinesel 645 čez mejo v našo državo.

In tako je mariborski senat v ponedeljek zopet sodil delavca Globočnika po zakonu o zaščiti države in mu naložil 9 mesecev težke dopolnjene ječe, katero pa je obsojenec že prešel s preiskovalnim zapornikom in je bil po razpravi zopet izpuščen. Zagovarjal ga je odvetnik dr. Milan Le-mez, ki se je proti obsodbi zopet pritožil, češ, da velja za inkriminirano dejanje čl. 45 tiskovnega zakona, ne pa zakon o zaščiti države, ker še obstoji načelo »lex posterior derogat priori«, pomešni zakon

dvigne prejšnjega. Končna rešitev tega vprašanja bo torej velike principijalne važnosti, zlasti za usodo zapeljanih, priprostitih ljudi, ki se običajno res ne zavedajo, kakšen Damoklov meč visi nad njimi ob prenašanju takšne literature s strogo sankcijo zakona o zaščiti države.

«Novosti» Zagreb, od 23. XI. 1927. pišejo:

Orlov

Film, koji je do danas postigao rekordni posjet od

30.000 ljudi!

Pride v kino »DVOR«.

Za vsakdanji kruh

Litija, 22. novembra
Litjska predilnica zaznazuje v zadnjih letih ogromen razmah. Število vseh nastavlencev, med katerimi so v večini ženske, znaša blizu tisoč. Podletje je že več mesecev na delu, da zgradi dva nova velika in moderna kotla. Za doživajo novih obratovnih prostorov so menda že potrjeni načrti in bo potem podjetje zaposlilo še okoli 200 delavk.

Da olajša stanovanjsko budo, ki vlada v Litiji, in da svoje nastavnice še bolj pritegne k delu, je sezidalo Mautnerjevo dd. podjetje pred leti kolonijo velikih stanovanjskih hiš, katerih vsaka stane 7.500.000 Din. Stanovanjsko akcijo podjetja so povsod zelo odobraval. Predilnica pa je rešila s podjetno potezo tudi pereče vprašanje prehrane delavstva, ko je zgradila delavsko menzo, kjer nudi razmeroma še precej poceni prehrano.

Kljub vsemu temu pa se dogajalo slučaj, ki je prezgovorno dokazuje, da je delavec tovarni le sredstvo, ki naj pomaga dvigniti dividende in pripomore voditnim osebnostim predilnice do še večjih mesečnih prejemkov. Medtem ko je uradništvo s šefi zelo dobro plačano in prejema mesečno težke tisočake, vsako četrtletje dvojno plačo za nabavne prispevke in ob Novem letu celo trojno plačo, prejemajo delavke vsakeh 14 dni komaj po 400 Din.

Najbolj težavno delo opravljajo viagalka, ki pakirajo prejo v zaboje. Podletje zahteva od delavk, da spravijo čimprej in več v zaboje; to storijo na ta način, da v zaboju skačejo po preji in jo tako silačijo skupaj. Predvremenu delavstvu je znano, da je zdravstvena oblast zabranila prenos viagalk, ker so te navadno živčno obolele in postale nezmogljive za nadaljnje delo.

Ustroju nežnega ženskega telesa ne prija skakanje, radi česar postane delavkam večkrat slabo in pride do lahkotnih poškodb, ki lahko zapuste prav neprimerno posledice. Tako se je te dni dogodil slučaj, ki je povzročil mnogo razburjenja. Viagalka Pani J. je poročena in lajša budo svoje družine, s katero se bori zlasti mali ljudje s svojim bormim zaslužkom. Ko je že več ur opravljala delo v zabojih, ji je nenadoma prišlo slabo. Da si opomore, je odšla na zrak. Ker je ni bilo deli časa nazaj in so jo tovarišice pogrešile, so jo odle iskati. Našle so jo v nekem kotu v globoki nezavesti. Skušale so jo zdriniti, vendar je bil ves njihov trud zastonj. Zato so jo naložili na nosilo in jo odnesli domov, kjer so jo z veliko težavo spravili k zavesti.

Lahko si mislimo, s kakšnimi občutki je sprejela družina ponesrečeno svojo mater, ki je odšla na delo, da zasluži za svojo številno dečo kos kruha in so jo prinesli v nezavestnem stanju domov. Apelliramo na upravo, ki je večnoma v rokah inozemcev, da naide več socialnega čuta za naše slovenske delavke in da jim s pretrdimi odredbami ne zagreši še onega kosčka kruha, ki so si ga prislužile s svojimi žulji.

Vlomi in tatvine

Ljubljana, 23. novembra
Mrz, deževno, umazano vreme in zimsko dolgočasje na deželi so prignali v mesto vse razne pohajkale tipe, ki se sicer ne strže prenočevanja na prostem. Meščani njihovo prisotnost tudi bridko občutijo, kajti kakor bi odrezali, ni več čuti z dežele o tatvinah, vlomih in drugih neprijetnih, po katerih so bili tekmo polje in lepe leseni vedno ogrožani podeželski prebivalci. zlasti gostilničarji, trgovci, bogatejši kmetje in končno tudi samotni bahtarji.

V Ljubljani so tatvine in vlomi vedno pogostejši akoravno doslej še ne taki, ki bi jih morda izvršavali lopovi večjeja in opasnejšega kalibra. Drobni tatvin je čimdalje več. Delavec Anton Rozman stanuje v Pržnu nad Zg. Sisko je priljvil, da mu je dne 21. t. m. neznani lopov vliomil tekmo dneva v sobo ter mu odpelal kolo znamke »Torepedo«, dalje več blaga za obleko, tri suknje in klobuk. Rozman je opazil, tatvnik šele zvečer, vrnivši se z dela. Zmikavt ga je oškodoval za 2900 Din.

Tak tat oblike je posetil dne 20. t. m. tudi zasebnico Frančiška Pukl, stanujočo v Rožni ulici št. 21. V pritičilo sobo se je splazil skozi odprto okno ter z lahko »mujo« odnesel za okroglih 1400 Din razne obleke med to lep oficirski dežni plašč.

Kako nevarni so tudi tatvi na železnihah je skusil 21. letni tapetniški pomočnik Stevo Gazdič, doma iz Prijedora. Odpelal se je za delom včeraj iz Zagreba v Ljubljano in v vagonu zaspal. V ugodnem trenotku pa se je pripeljal do nje neznani rokomav ter mu »smile« iz žepa par 100 Din ter njegovo delavsko knjižico. Gazdič je tatvino opazil šele na ljubljanskem glavnem kolodvoru.

Popolnoma brez sredstev je obiskal v Ljubljani več tapetniških mojstrov, ki mu niso mogli nuditi dela. Sledil je se le v skrajni sili obrnil na magistrat, kjer je dobil malenkostno podporo, navsezadnje pa mu je policija izstavila prisilni list za povratek v domači kraj.

Žrebanje državne razredne loterije

Beograd, 23. novembra
Danes so bili izžrebani naslednji večji dobitki:
Dobitek 200.000 Din dobi srečka 9.149.
Po 10.000 Din dobilo srečke: 35.556 in 62.534.
Po 4000 Din dobilo srečke: 6.490 25.216 38.571 42.185 65.939.
Po 2000 Din dobilo srečke: 1.398 11.370 13.013 16.347 19.915 32.283 39.081 42.832 44.323 47.059 56.993 58.993 67.527 67.541 67.599 67.607 78.884 79.428 80.958 98.302 116.918 in 117.354.

Radio

Izveček iz večernih programov
BERLIN (484 m 4 kw), FRANKFURT (428 m 4 kw), LANGENBERG (469 m 25 kw), STUTTGART (379 m 4 kw), PRAGA (349 m 5 kw), LONDON (DAVENTRY 1804 m 25 kw), ZAGREB (310 m 6,7 kw), BRNO (441 m 3 kw), RIM (450 m 12 kw), DUNAJ (517 m 7 kw), DAVENTRY (492 m 12 kw), VARŠAVA (1111 m 10 kw), STOCKHOLM (Motala 1320 m 30 kw).

Četrtek, 24. XI.

BERLIN 20.10: Millicker: »Zakleti grad«; opereta v 5 delih.
FRANKFURT 19: Verdi: »Moš usode«; opera v 3 dejanjih.
LANGENBERG 18: Večerni koncert.
STUTTGART 20: Schiller: »Razbojnik«.
PRAGA 19.30: Prenos simfoničnega koncerta iz Smetanove dvorane v Pragi.
LONDON 20.45: Koncert vojaške godbe. — 1. Bizet: »Domovina«; uvertura. — 2. Psmi. — 3. Strauß: Iz opere »Kavalir z rož«. — 4. Massenet: Erinjje. — 5. Psmi. — 6. Gardiner: Ples. — 7. Liszt: Madžarska rapodija št. 3.
ZAGREB 19.30: Prenos simfoničnega koncerta iz Prage.
BRNO 19: Koncert Lisztovih skladb. — 1. Vedometi vile d'Est. — 2. Psmi. — 3. Tarantella.
19.30: Prenos simfoničnega koncerta iz Prage.
RIM 20.40: Vokalen in instrumentalen koncert.
DUNAJ 19.30: Prenos iz dunajske Državne opere.
DAVENTRY 20.45: Prenos koncerta iz Manchestra. — 1. Mahler: Simfonija št. 2. v g-duru. — 2. Bachove, Isaacsove, Albenizove in Turinove klavirske skladbe. — 3. Mendelssohn: Violinski koncert. — 4. Debussy: Faunovo popoldne. — 5. Dvořak-Barth: Slovanski ples. — 6. Balma-Joachim: Madžarski ples št. 8. — 7. Mozart: »Figaro v svaht«.
VARŠAVA 20.30: Večerni koncert. — 1. Sousa: korčnica. — 2. Joh. Strauß: Pomlad; valček. — 3. Offenbach: »Lepa Helenac«. — 4. Händel: Sargo. — 5. Monusko: Fantazija iz »Halske«. — 6. Paderevski: Menuet. — 7. Sonnenfels: Fantazija.
STOCKHOLM 20.10: Pevski koncert italijanskih in španskih pesmi.

Petek, 25. XI.

BERLIN 20.30: Recitacije in koncert Glazovnovih skladb.
FRANKFURT 20.15: Koncert violinskih sonat.
21.15: Kitajski večer. — 1. Dve pesmi iz stare Kitajske. — 2. Dve pesmi po kitajskih pesnikih. — 3. »Gobac«; kitajska pripovedka. — 4. Štiri pesmi po kitajskih pesnikih. »Zlivenje« — senc.
LANGENBERG 18: Večerni koncert lahke glasbe.
20.05: Koncert komorne glasbe. — 1. Dittersdorf: Kvartet v Es-duru. — 2. Schumann: Kvartet v A-duru. — 3. Gher: Kvartet v G-molu.
STUTTGART 20: Operni večer. — 1. Weber: »Euriantac«. — 2. Meyerbeer: Hugonoti. — 3. Wagner: »Walkire«. — 4. Goldmark: »Kraljica iz Sabec«. — 5. Schrecker: Phamen. — 6. Pfitzner: »Ubogi Henrike«.
PRAGA 20.10: Večerni koncert lahke glasbe.
LONDON 20.55: Simfoničen koncert. (Nadajevanje ob 22.35).
ZAGREB 20.30: Večerni koncert lahke glasbe.
BRNO 19.45: Koncert vojaške godbe.
RIM 20.40: Večerni koncert lahke glasbe.
DUNAJ 20.30: Pevski koncert zbora dunajskih učiteljev.
DAVENTRY 21.15: Künneke: »Bratranec in Dingade«; opereta.
VARŠAVA 20.15: Prenos koncerta iz filharmonije.
STOCKHOLM 20.30: Orkestralni koncert. — 1. Contes: Suita. — 2. Strauß: Valček. — 3. Bizet: Iz opere »Carmenc«. — 4. Granados: »Goyescasc«. — 5. Smetana: Blankos.

Sobota, 26. XI.

BERLIN 20.30: »Saharac«; potovanje v skitskih slikah z Mackebenovo godbo.
FRANKFURT 20.15: Koncert moškega pevskega društva iz Mainz.
LANGENBERG 18: Koncert skladb Richarda Wagnerja.
STUTTGART 20: Koncert učiteljskega pevskega zbora iz Karlsruhe.
PRAGA 19: Prenos Smetanove opere »Vrha atene«, iz nar. gledališča v Pragi.
LONDON 20.45: Koncert vojaške godbe. — 1. Delibes: Balet iz »Coppeljee«. — 2. Popper: Gavota. — 3. Skladbe za čelo. — 4. Brahms: Dva madžarska plesa. — 5. Sibelius: Zalni valček.
ZAGREB 20.30: Literarni večer Janka Polića-Ramova.
BRNO 19.15: Prenos »Pesoglavcev« iz Nar. gledališča v Brnu.
RIM 21: Prenos iz gledališča.
DUNAJ 19.45: L. Ring: »Ljubavna gugalnica«; veseloigra v 3 dejanjih.
DAVENTRY 23.15: Koncert orkestra in solistov.
VARŠAVA 20.30: Večerni koncert lahke glasbe.
STOCKHOLM 20.15: Prenos iz kabareta.

PURGEN

splošno znano sredstvo za čiščenje želodca in črev.

Veliki NORDISK-FILM

Razgaljena žena

v glavnih vlogah

Gösta Ekman Lil Dagover

ELITNI KINO MATICA

PRIDE! PRIDE! PRIDE!

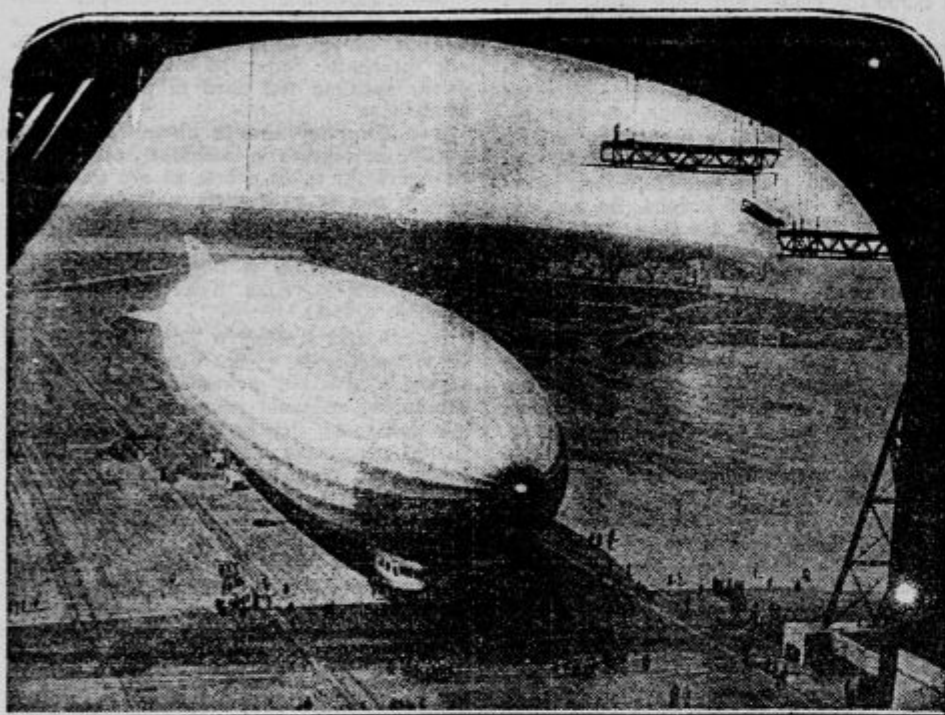
Iz življenja in sveta

Transatlantski Zeppelin

V Zeppelinovih tvornicah v Friedrichshafnu grade novo zračno ladjo zeppelinovega tipa, ki je namenjena za prekomorske polete. Zračna ladja je čisto nov tip. Imela bo pet motorjev, ki bodo skupno razvijali 2500 konjskih sil. Zrakoplov bo dograjen že do maja meseca 1928, ter pojde najprej na poskusno vožnjo skozi nemške dežele, v poletnih mesecih pa odrine preko Bordenškega jezera v Severno Ameriko in pristane v Lakehurstu.

Kakor znano, je ta zeppelin tista zračna ladja, ki bo otvorila promet

med Španijo in Ameriko, polet, ki smo ga omenili zgoraj, pa bo prva poskusna vožnja čez Ocean. Redni promet med Seviljo in Buenos Airesom se otvori šele meseca oktobra prihodnjega leta. Ker bodo zeppelinove tvornice zgradile še več podobnih zrakoplovov in so se dosedanje naprave izkazale premajhne, javljajo iz Friedrichshafna, da bodo tvorniške prostore znatno razširili. S tem bo pa menda enkrat za vselej izbito dno nemških omejitev v kupecenju zračnega brodoma.

Zeppelin R. 3

po uspešnem poletu čez Ocean v hangarju v Lakehurstu (New Jersey).

Vzorni birokratizem

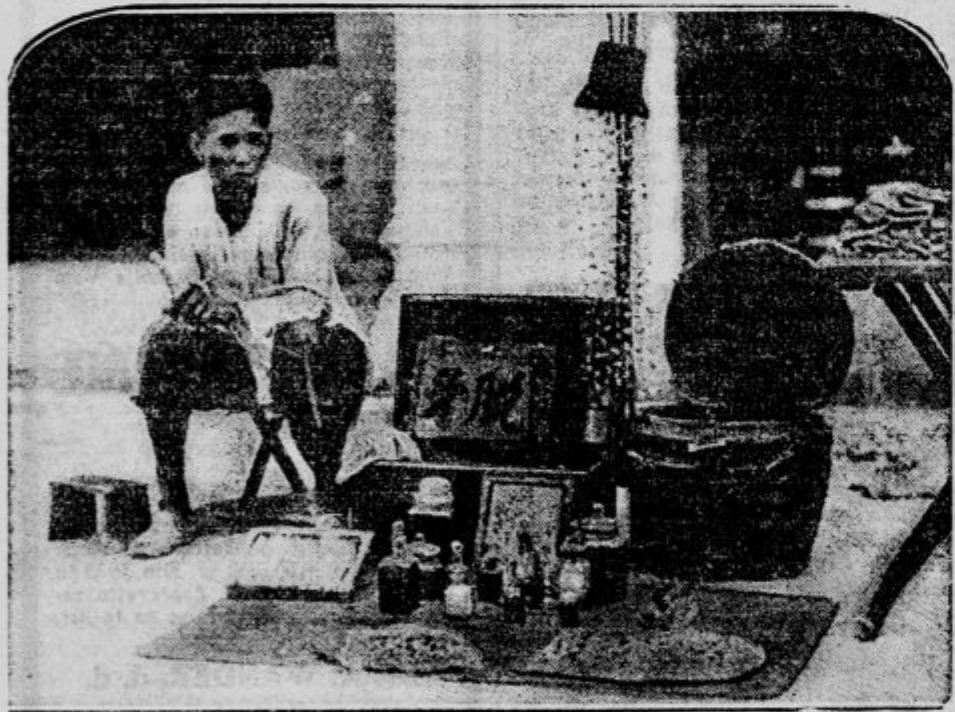
Na postaji v Draždanih so te dni opazovali zanimiv prizor. Nekaj gospod je stopal v vlak, pri tem pa se je nenadoma zgrudil na tla in obležal na kamnu. Zadel ga je srčna kap in v nekaj trenutkih je bil mrtev.

Policija je ugotovila identiteto mrliča in je pozvala sorodnike, naj pridejo ponj. To se je zgodilo in svojci, ki so našli pri mrliču neizrabljeno vozno karto, so jo predložili postajni blagajni, da jim vrne denar. Blagajnik je res vrnil vsoto za vozni listek, zadržal pa je 10 pfenigov za peronsko karto. Zastopniki svetega Birokracija so utemeljili svoje postopanje s tem, da je pokojnik že vstopil na peron in ker ni odpotoval, mora plačati 10 pfenigov za peronsko karto. Kaj bi se bilo šele zgodilo, da je

zadel mrliča kap v vagonu; po logiki nemških birokratov bi morala rodbina pokojnika v tem primeru plačati transport za mrliča.

Dva boksarja, ki ju razvema isti plamen

V Londonderryju so imeli te dni neobičajen boksarski match. Dva boksarja, ki sta se bila pred občinstvom, sta se zagledala v mlado damo iz publike in sta sklenila, da dobi dekle tisti, ki porazi svojega nasprotnika. Začel se je trd boj na življenje in smrt. Slednjič je mlajši boksar v šestem kolu podlegel. In posledica tega poraza? Dama, zaradi katere sta se boksarja borila, se je onesvestila in so jo morali odnesti ven in jo polivati z vodo...

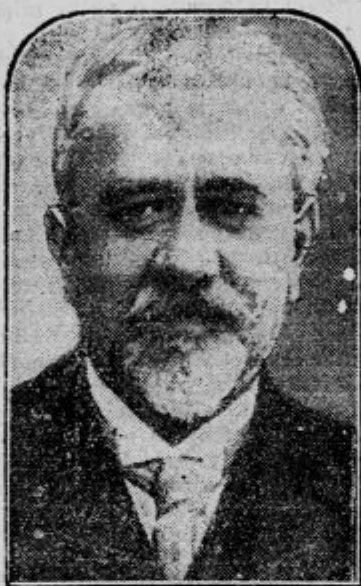
«Zobozdravništvo» na Daljnem vzhodu
Atelje potujočega zobodera na malajskem otočju.

Cestni železničar podedoval 20 milijonov dolarjev

Pred tremi leti je v Ameriki umrla stara dama, ki se je priselila iz Italije. Zapustila je 20 milijonov dolarjev v gotovini. Bajeslovna vsota leži še danes zaprta v blagajni italijanskega konzulata v New Yorku in čaka, da jo dvigne mož, ki ima za to potrebne dokumente.

Srečnika so našli čisto slučajno v Pompejih. Piše se Vecchione ter je v službi cestne železnice, ki vozi v Salerno. Pred par tedni je Vecchione stal pri svoji klučki in je čakal na dano znamenje, da požene voz. Tedajci ga je neki znanec s ceste poklical s priimkom. V tramvaju je sedel gospod, ki je slišal ime; takoj je vstal ter vprašal voznika, ali ni morda rodom iz Nole in da-li nima v Ameriki kakih sorodnikov. Vecchione je pritrdil in je pojasnil, da ima v Ameriki strica in strino, ki ji je ime Gabrijela.

Bogategemu gospodu je bilo to dovolj, da mu je čestital. Vecchione se je začudil zakaj mu čestita. Toda gospod, po poklicu advokat, mu je povedal, da je strina Gabrijela v Ameriki napravila dobro partijo, ker je vzela nekega bogataša, sedaj pa je mrtva in je zapustila svojim dedičem v Italiji 20 milijonov dolarjev. Seveda se je Vecchione takoj dogovoril z advokatom, ki bo sedaj iztirjal veliki znesek.

Profesor Calmette,

podravnatelj Pasteurjevega inštituta v Parizu in član Medicinske Akademije, je bil za svojo uspešno akcijo proti tuberkulozi izvoljen za člana Akademije znanosti.

Krotitev z elektriko

Pred kratkim je avstralski dirkač slabo prošel, ker je porabil nedovoljeno sredstvo, hoteč pripomoči svojemu konju do zmage. Pripravil si je droben električni aparat, ki ga je v odločilnem trenutku povezal živali na glavo in napravil stik. Jahač, vežbač in gospodar so prišli ob dobro ime. Zgodovina pa pravi, da jaha leec vendar ni dospel prvi na določeno mesto. Pri vsem tem nastane vprašanje, je-li možno s «faradizacijo» dati tekačem pogona in pobude. Zadeva se zdi dokaj slična proslulim električnim pasovom, ki so se nedavno s hrupno reklamo prithotapili celo v najzakotnejša sela na Dolenjskem in pomagali toliko kot — Blažev blagoslov. S tem seveda še ni rečeno, da bi bila elektrika brez nikakršne koristi v hipizmu ali zootehniki. Marki de Place, preden ga je ugonobila mrzlica na Madagaskaru, je n. pr. upotrebljal električno brzdo za muhaste konje. Čudno, da se njegov izum ni posplošil: zakaj najbolj divja mrha, ki je delala neznanke preglatice pri ko-

Za šolsko deco

pelerine, suknje, suknjiče, obleke v bogati izbiri in najceneje pri trvdki DRAGO SCHWAB, Ljubljana.

vaču, je bila čez nekaj sekund povsem krotka in pohlevna, če so ji «dali kro-pa» z električno uzdo. Ta učinek si je razlagati kot bojazen pred nečim neznanim, strah pred tajinstveno silo. Saj tisto neznamo ščemenje ni kdo ve kaj. Hudega se životinji nič ne more pripetiti, le dojem čarovnije se zbudi v njenih možganih kakor pri babjevernih preprosteh, da vsa preplašena sama vase zleze. Podobno se umakne pred rdeče poslikanimi burklami žival, ki si jo kdaj zbedel z razbeljenim železom. Pri dresiranju zveri bi namesto uzde krotilec rabil drugačno pripravo, da bi od zunaj vzbujal grozo, n. pr. z bliskanjem. Pri tem bi morala seveda jako paziti in nikdar izgubiti prisebnosti. Kolikšen utegne biti učinek sluhovnega vtisa, se razvije iz Aškerčeve «Godčeve balade».

Kralj na lokomotivi

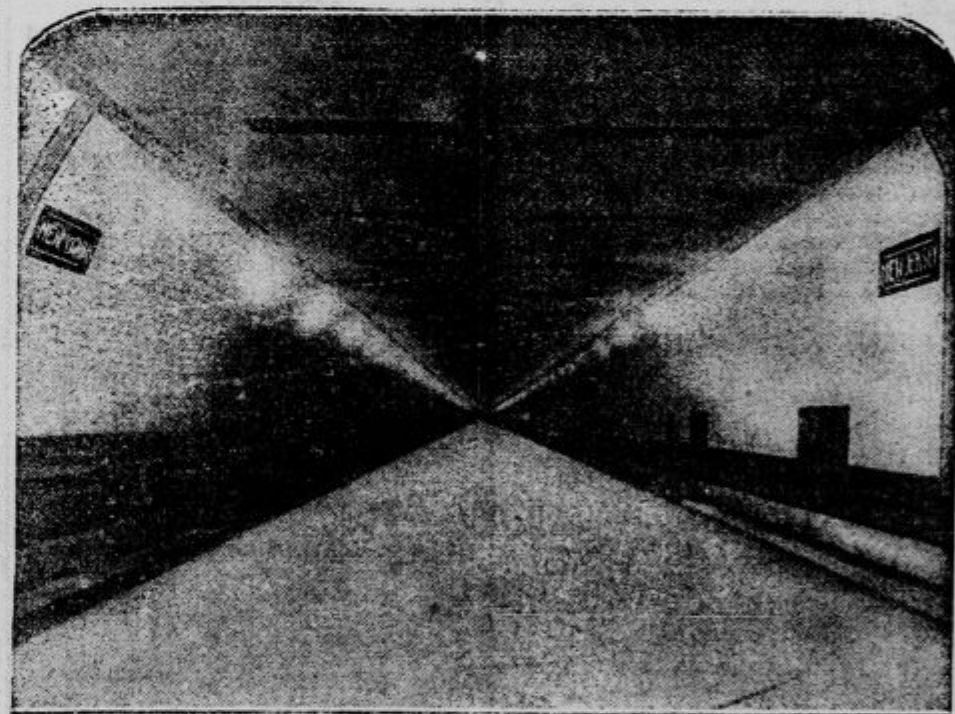
V nedeljo 20. t. m. so v Bolgariji otvorili novo železnico, ki veže postajo Levski s postajo Loveč. Otvoritvene slavnosti so bile zelo hrupne in se jih je udeležil tudi kralj Boris. Da bi svojo popularnost v ljudstvu še bolj povzdignil, je stopil na lokomotivo ter jo je vodil od Levskega do Loveča.

Na vseh postajah je ljudstvo kralja živahno pozdravljalo. Če se prav spominjamo, pa ni Boris prvi strojevodja med suvereni. Že njegov oče, bivši car Ferdinand, se je svojčas udeleževal v tem poklicu, potem pa je doživel, da so ga morali drugi odpeljati iz države.

Falzikatorji červoncev

Poročali smo že o rafinirano organizirani propagandi za ponarejanje červoncev, katero je že pred meseci izvolila kriminalna policija v Parizu, v zadnjem času pa tudi policija v Frankfurtu ob Meni. Zadeva je sedaj pojasnjena, da je bil v službi falzikatorjev tudi nemški desničarsko orijentirani inženjer Bell iz Monakovega, kateremu je bila poverjena prav važna misija. Bil je zaupnik za razpečevanje ponarejenih červoncev v balkanskih državah, posebno v Carigradu in v Sofiji. Bilo mu je tudi naročeno, naj poišče in utrdi zveze s Turčijo, vendar mu je prežgodaj zagorelo pod nogami, da bi bil utegnil izvršiti vse po načrtu.

Potrdjuje se dalje domneva, da so imeli falzikatorji červoncev prav tesne zveze z monakovskimi nacionalističnimi krogi. Glavne niti so se sicer predle med Georgijem Sadatjarsvilijem in med taborom nemških nacionalistov, zveze pa je imel Sadatjarsvilij tudi z zmernejšimi nacionalisti. Upravičeno se torej domneva, da so imeli falzikatorji tudi politične projekte.

Predor pod reko

Kakor smo že poročali, je pretekli teden Calvin Coolidge, predsednik Zedinjenih držav, svečano otvoril in izročil prometu predor pod reko New-Hudson med Jersey-Cityjem in New Yorkom. Ta gigantska zgradba je stala 48 milijonov dolarjev (nad dve in pol milijarde Din) in meri 3081 metrov. Predor tvori dva rova široka po sedem metrov. Na vsakih sedem metrov so inštalirane električne žarnice, kojih svetloba skoro ne zaostaja za dnevno. Tla so gladka in tlakovana z majhnimi granitnimi kockami. Rova sta visoka pet metrov; v stenah je napeljan telefon, alarmni signali pa omogočajo čim hitrejšo pomoč v nesgodah. Za prenavljanje zraka skrbe veliko ventilacijske naprave.

Fr. Z.:

O urah in kulturnem boju

Torej vendar, česar moje pero ne bi verjelo niti lastnim očem! Zgodilo se je: Mestni magistrat je započel kulturni boj!

Kulturni boji so sicer vobče jako zgodovinske reči. Toda zgodovinske reči so razne vrste in ni vsaka zgodovinska reč, pa naj je še tako zgodovinska, takšna, da bi prinesla kaj profita ali bi vsaj služila za kinč in lepoto in bi se jo lahko vtaknilo za klobuk. Nego se bojim, da ne bo od kulturnega boja nikdo sit niti ne lepši, le silen prah bo dvignil na tem svetu in na onem in bodo nedogledne njegove posledice.

Kakor daleč sega spomin mojemu peresu in peresa peresu in peresu peresovega peresa, vedno in od nekaj je bila le mati cerkev taista, ki je v njeno področje spadal čas in vse kar k času spada. Z vitkih zvonikov belih cerkva so daleč čez hrib in plan, čez drn in strn oznanjale cerkvene ure veseljnemu svetu, koliko je na času, in se je vesolmi svet po njih ravnal drage volje in pokorno.

Tako je bilo do zadnjih dni. In je bilo prav tako. Kajti čas ni meh, da bi

kdorkoli z njim delal kakorkoli. Nego je čas jako važna reč, segajoča na vsa polja človeškega življenja: od zgodnjega zajtrka neprestano spremlja človeški korak do pozne policijske ure, da oni, ki ne vedo, kdaj imajo dovolj, vedo, da imajo dovolj.

Odgovornost, ki jo nosi ura, je velika, gmotna je in moralčna. Zato nikakor ne gre, da bi kdorkoli šel in kjerkoli na trgih in mostovih postavil kakršnekoli ure in z njimi zapeljal javno mnenje. Nego je treba za takšno uro, da je priporočena od zaupanja vredne strani in da goji prava, priznana, Bogu in ljudem ljuba načela.

O urah v zvonikih vemo, da so takšne ure. Obnesle so se kot ure skozi stoletja in stoletja in lahko se smelo trdi, da niso nikdar čule nikake pritombe. Neutrudno so se trudile v ponosnih zvonikih in prijazno tekmovalno vernikom v radost in nebu v čast: sedaj je ta bila, sedaj ta, sedaj tretja in nikdar ni potekla minuta, da ne bi kjerkoli bila kaka ura kolikorkoli. In marsikatero oko je kladivo orosilo s solzo poezije, ko je bilo in je sijala luna trudne pozne ure že.

Ne, ure v zvonikih niso dale nikdar nobenega povoda! Nego so se brez slehernega povoda

naše temne sile in se zaklele in se go-di pred našimi očmi, da mestni magistrat s kruto roko posega v starodavno častite pravice cerkvenih zvonikov in sedaj na svojo roko postavlja po trgih in mostovih drugačne ure, posvetne in brez konfesije.

Tudi na polju časa naj se naše dobro ljudstvo iztrga izpod krila majke cerkve: to je tisto, kamor pes moli taci! Mislim, takega početja ne odobruje noben katekizem in ne vem, če se temu ne reče božji rop, ki zanj ni odveze, razen na daljnjih težavnih božjih potih.

Poročne obrede že itak opravljajo na magistratu in se temu pravi civilni brak, žalibog. Sedaj je stopil magistrat še za škorenj naprej in poleg civilnih ženitovanj uvaja še brezverske, civilne ure. Kam plovemo? Če bo tako šlo naprej, ne bo dolgo in bomo doživeli še to, da bodo o Veliki noči kuharice nosile belo prekrpne jerbare mesto v božji hram na magistrat in bo gospod direktor ali gospod komisar s peresom in tinto blagoslovil potice in klobase in jajca in prst, tužna nam majka!

Naše dobro ljudstvo je verno kakor skala. Smelo se lahko trdi, da je njegova vera še večja in da ni nobena skala tako verna, kakor smo mi...

Vse se boji bacilov,

teh nevarnih povzročiteljev bolezni. Nevarnost našim dragim stalno preti od vseh strani. Pa metna gospodinja želi, da obdrži dom čist.

Lisoform vrši svojo dolžnost.

Lisoform je edino močno desin-fekcijsko sredstvo, ki dši prijetno in ne zamaže. Predmete, ki jih potrebujete dnevno, operite v lisoformovi raztoplini, kakor tudi tla, kadi, odvodne cevi itd. To vam narekuje vaša ljubezen do svojih. Navodila uporabe na vsaki steklenici. Dobite ga povsod.

Sysoform

CISTOST!
ZDRAVJE!
ŽIVLJENJE!

Največjo senzacijo v tej aferi pa je izzvala brzojavka berlinskega «Acht-uhrlblatt», ki pravi, da je ponarejevalno akcijo finansiral neki angleški petrolejski finančnik, ki je hotel spodkopati temelje ruski valuti. Zaradi tega odkritja je prišlo celo do diplomatske intervencije med Rusijo in Anglijo. Kako se bo zadeva iztekla, se bo pokazalo v kratkem.

Miš v sodni dvorani

V londonskem distriktnem sodišču Cannocku se je te dni med neko obravnavo nenadoma pojavila miš. Skočila je iz kota, oblezla sodne spise in zakonike ter je prav tako hitro, kakor se je prikazala, tudi izginila. Čez trenutek pa se je zopet pojavila in je začela skakljati po mizah in stolihi.

Razprava se je morala prekiniti in na ubogo žival se je začel velik pogon, ki je trajal celo uro. Miš so začeli najprej loviti sodni slugi, potem so se spravili na noge tudi sodniki, za njimi novinarji in končno še predsednik razprave. Po dobri uri nervoznega lova se je zapisnikarju posrečilo napraviti dogodku konec. Vrgel je štiri in pol funtov težak komentar na miš, baš ko je hotela smukniti mimo kota. Komentar je miš ubila, razprava pa se je nato v splošni veselosti nadaljevala.

Mrtva srca oživiljajo in bljejo ...

Iz Stokholma prihaja poročilo o dveh operacijah s presenetljivim izidom. V obojni državni bolnici je dvema pacientoma zastalo srce, ker se je kri v žilah bolnikov tako močno zgostila, da ni več imela prostega odтока. Pacienta sta najprej omedlela, nato pa so zdravniki v obeh primerih ugotovili smrt.

Našla pa sta se dva zdravnika-asistenti, katerima je šef zavoda dovolil, da izvedeta na mrtvih poskusno operacijo. Kirurški nož je storil čudež: Že za mrtva spoznana bolnika sta zopet prišla k sapi. Vrnila se jima je zavest in sta kmalu na novo oživila. Sedaj sta že izven smrtnih nevarnosti, čeprav so ju bili že vsi proglasili za mrtva in nista dala od sebe nobenega znamenja življenja.

Med kirurgi je izzvala ta novica razumljivo začudenje in zanimanje. Posebno interesantna so nemška tolmačenja obeh slučajev, ki pravijo, da je nemški kirurg Trendelenburg izvršil več podobnih operativnih poskusov, ki pa so se vsi končali z negativnim izidom. Samo v enem primeru je imel nekaj uspeha. Takrat je njegov pacient živel še 6 dni po operaciji. Na letošnjem kongresu evropskih kirurgov se bo gotovo obširno razpravljalo o tem zanimivem slučaju, ki je presenetljiv za strokovnjake prav tako kakor za laika.

Nesmrtniki in dolgost njihovega življenja

Francoški pesnik Paul Valéry, ki je lani postal član Francoske akademije Nesmrtnikov, je 550. nesmrtnik. Akademija je bila osnovana l. 1634. Slavni kemik Berthelot, ki je bil tudi izbrani matematik, je svojčas izračunal, da izgubi Francija povprečno vsako leto dva akademika in pol. V 293 letih je imela Francoska akademija 550 nesmrtnikov. Na podlagi podatkov o še živih članih Akademije pa so sodobni matematiki izračunali, da je Berthelotova formula o dolgotrajnem življenju nesmrtnikov zgrešena in da izgubi Francija na leto le 1.877 akademika. Potemtakem pokazujejo Francozi tudi v nesmrtnosti napredek.

Motociklist in lev

Afrika je še vedno dežela romantike. Zadnjič je neki farmer imel posla v mestu Bulovaju in ko je uredil svoje zadeve, je sedel lepo na motorno kolo in se je odpeljal domov. Motocikl pa so na nesrečo še vedno podvrženi raznim nevarnostim in muhe jih navadno primejo ravno tedaj, kadar si jih človek najmanj želi. Farmer je torej opazil, da na njegove mvelhiku nekaj ni v redu, in ga je ustavil, da popravi škodo. Tisti mah pa je v goščavi zagledal dva leva, ki sta se haš pripravljala na skok. Kakor bi trenil, je bil na kolesu in ga pognal z vso brzino. Toda zver sta se mu bližali bolj in bolj in farmer je že mislil, da je izgubljen, ko se je domislil možne rešitve: izpustil je plin in leva sta se strahu pokanila tako ustrašila, da sta se jadno obrnila in pobegnili v hosto.

Najinteresantnejše na tej avanturi pa je epilog. Ko se je farmer čez nekaj dni po opravih zopet mudil v Bulovaju, je

Operacije srca spadajo, kakor znano k najtežjim slučajem kirurške umetnosti. Posebno med vojno se je mudila v tem oziru velika poskusna praksa, ki je prinesla lepe rezultate. Toda dosedanje operacije so bile le izjeme. Če se je v Stockholmu posrečilo operaterju doseči uspeh v dveh zaporednih primerih, pričča to predvsem o posebni veščini operaterjev, kajti jasno je, da je kirurg moral v obeh primerih srce vzeti iz prsnega koša in ga celo odpreti, kar pa se je moralo zgoditi kmalu po tem, ko je pacient padel v nezavest, ker bi drugače ostala smrt neizogibna.

Oživilje dozdnevno mrtvega srca je v fiziologiji precej znano. Baš v zadnjih mesecih so prinesli važna odkritja tako zvanega srčnega Cormona, ki odpira medicinski znanosti nove vidike. Nemške kemične tvornice izdelujejo novo sredstvo že v precejšnjem obsegu. V bodoče bo kirurgom omogočeno spraviti srce zopet k sebi haš s pomočjo srčnega hormona. V obeh primerih, o kojih javljajo iz Stokholma, pa je zadržljivo to, da sta pacienta oživila brez takega kemičnega sredstva. Zdravniki uporabljajo dandanes za okrepitev srca, katerega utripi se ustavijo, posebne vrste priprav, ki je podobna sesalki.

Pivovarna v podzemlju

Iz Detroita poročajo, da so zasledile tamosnje oblasti velikansko alkoholno tvornico, ki je imela prostore v podzemlju sredi Detroita. Prostor so imeli obliko kleti, ki se je razprostirala pod celo vrsto hiš. Hodniki so bili slični onim v katakombah in so vezali najrazličnejše naprave med seboj. Oprema podzemne tvornice za alkohol je vredna nad pol milijona dolarjev. Tu je skrival dobival Detroit, pa tudi vsa njegova okolica, zaloge alkoholnih pijač. Oblasti so zaplenile več sto sodov piva in nešteto zabojev whiskyja. Stroji, katere so odkrile prohibicijske oblasti so toliko, da so proizvajali dnevno do 300 sodov piva. Lastniki te tajne tovarne so pravočasno izvožali, da jim je policija na sledu in so pobegnili, preden jih je dosegla roka pravice.

Idealen šef

Zveza ameriških strojeopisk je med svojimi članicami razpisala anketo posebne sorte. Hotela je dognati tistega šefa, s katerim so njegove nameščenke najbolj zadovoljne.

Anketa je spoznala za najidealnejšega šefa A. Leonarda, predsednika neke elektrotehniške družbe, ki je dobil sto točk več kakor naslednji na listi. Njegove prednosti pa so te-le:

1. Leonard prihaja vedno točno v

so najboljši, najtrajnejši in zato najcenejši.

urad in se ne jezi, ako se njegova steno-pisnaka nekoliko zakasni;

2. odgovarja sam na telefonske pozive;

3. se lepo oblači in ne puši slabih smotk;

4. ne kolne;

5. ne zahteva od svojega osobja, da zavrača posetnike, češ da šefa ni v uradu;

6. si nikdar ob zaključku uradnih ur ne zmisli, da mora zdikirati še devet pisem in

7. nikoli ne vzroji, ako mu stroje-piska izjavi, da ga ni razumela.

Večna mladost

Zensko prebivalstvo New Yorka je razburjeno radi predavanj gospe Davenportove, ki govori o večni mladosti in lepoti. Predavateljica je pred kratkim obhajala svoj 103. rojstni dan, toda izgleda kakor bi ji bilo jedva 50 let. Kot otrok je prišla mr. Davenport iz Rusije. Mladost je preživela v Parizu, poročila pa se je z bogatim Američanom. Svoje 75 let dolgo življenje v New Yorku je posvetila gospe Davenport proučevanju ženske lepote. Dospela je do zaključka, da ostanejo vedno čvrste le žene, ki imajo veliko gospodinjstvih ali vsaj materinskih opravkov. Nezaposlenost je naihujši sovražnik lepote. Zdrava in lepa žena mora imeti otroke, mora veliko delati in se ogibati škodljivega lepotičenja. Gospa ima 11 otrok in pravi, da so ji le številne skrbi prihranile mrke misli. Ostala je čvrsta, zdrava in je še danes dobre volje.

× Panika v gledališču. V Miškolcih se je nedavno vršila gledališka predstava, katero so nekateri neslani burkeži izrabili za nesramno potegavščino. Ko so gledalci z največjo napetostjo sledili dejanju na odru, so vznemirili publiko klici, naj se ljudje umaknejo, ker gledališče gori. Seveda je vse zapustilo svoje prostore in začelo bežati na vse strani. V paničnem strahu je bilo več oseh pohojenih in zmečkanih, drugi pa so bili okrađeni. Podoba je, da je bil ta manevar izvršen samo iz tatinskih ozirov.

Proti nevarnosti infekcije skozi ustno duplino uporabljajte okusne

ANACOT-PASTILE

ki ne potrebujejo posebnega priporočila, ker so po vsem svetu znane radi svojega preizkušene in sigurnega delovanja.

Naši onstran granic

Italijančevanje priimkov

Dasi se dan za dnem čitajo v »Piccolu« in »Popolu di Trieste« muji pozivi, naj ljudje, ki nimajo italijanskih se glasečih priimka, že vendar store svojo dožnost in dajo svojim priimkom italijansko obliko, kakor določa odnosa vladna naredba, prihajajo tržaški prefekturi tozadevne prošnje vendarle zelo poredkoma, tako rekoč »po kapljicah«. In kar je najznačilnejše pri stvari, so mod prošilci silno redki ljudje, ki bi bili vsaj količikaj znani tržaški javnosti. Doselej se ni bilo med prošilci za izpremembo priimka niti enega politika, a iz vsega tržaškega trgovskega sveta je bil menda en sam trgovec, oziroma industrialec. Iz svobodnih izobraženjskih poklicev ni bilo izvzemil edinega odvetnika, čigar poklic pa je bil v vseh objavah previdno zamočan, tudi nobenega profesorja. Prav posebej pa je treba poudariti, da kljub očitnim zbadanjem v časopisju doslej niti eden fašistični pravak še ni izpremenil. Da niti zaprosil za izpremembo svojega neitalijanskega priimka. Sivar torej nikakor ne napreduje in zato so pozivi v listih vedno nujnejši in se iz prejšnjih kratkih opominov iz izpreminjajo v dolge članke, v katerih se na vse mogoče načine skušajo izpodbijati pomisleki, ki jih ima občinstvo proti tem izpremembam in vendar ni uspeha. Bo pač treba ukaza, odločnega ukaza z zapretilivno kazni, globe. Toda še tedaj se bo čulo, kakor se čuje danes:

»Moli predniki niso bili ne tatovi ne roparji ne morilci in nimam niti najmanjšega vzroka, da bi se sramoval jaz njihovega imena. Še manj pa, da bi delal sramoto njim z izpremembo. Če mi ga izpremene uradno bom protestiral, a če protest ne bo pomagal, naj me pašjo kakor hočejo. Jaz zase ostanem, kar sem in kakor sem!«

Za izpremembo priimka so v zadnjem času zaprosili:

Andereh (Andrelić) Artur v Andreini; Andronja Josip v Androna; Arerystsch (Arnerić) Ada, Karla, Nela Lucija v Arneri; Bestjak Marko v Besti (zakaj ne v Bestia); Bracig (Bracić) Hermenegilda v Braoci; Bucich (Bučić) Henrik v Buoci; Caslatar Emil v Casati; Cesarich (Cesaric) Helena v Cesari; Ciach (Ciak) Josip v Cia; Cocianich (Kocjančić) Ana v Coscianni; Cognizit (Konjčić) Irenel, Norbert v Cognito; Colja Ivan v Zolia; Cremenich (Kremenčić) Stefan v Cremenis Dubretich (Dubretić) Marjan v Dubretici; Erschen (Eržen) Josip v Eršini; Grabrovec Bruno, Matej v Carpineti; Grassar v Eliza v Grassi; Gregorich (Gregorić) Viktorija v Gregori; Gustineich (Gustinčić) Josip v Gustini; Henke Marija v Enchelli; Kenich (Kenčić) Gvido, Marija v Cheni; Korelich (Korelić) Valentin v Corelli; Kosuh (Kožuš) Josip v Cossuta; Kury Marjan v Curri; Ivancich (Ivančić) Karel v Diziovanni; Ivancich (Ivančić) Hektor v Vanni; Jaconich (Jakončić) Marij v Giacomiati; Laurencich (Lavrenčić) Georgina, Ivan, Pavel v Laurenti; Leysek Josip v Leseccchi; Lorinsich (Lorvincić) Lidija v Lorenzi; Maglich (Maglić) Italo v Magli; Malabotich (Malabotić) Josip v Malabotti; Marchig (Markić) Anton, Karel v Marchi; Nizetic (Nietić) Josip v Nicetti; Pavlovich (Pavlović) Anton v Pao'ucci; Patokar Josip v Rivieranti; Salesiak (Zalesjak) Rudolj v Salesia; Schoerianz (Skrjanec) Elvira, Emilija v Scheriani; Scok (Škok) Angel vđ Katarina Lucijan Tuji v Scocehi; Teuschl Gvido v Tossi; Tomasi (Tomaić) Virgil v Tomasi; Tominič (Tominić) Anton v Tomini; Valentich (Valentić) Anton, Ruggero v Valenti; Vučich (Vučić) Ivan v Lupini; Wieser Atilij v Viseri; Winkler Virzhilja, Josip v Cantoni; Wittika Otmar v Vittica; Zerial Viktor v Zerall; Zlan Viktor v Ziani.

Za to izpremembo je ona komisija, ki proučuje izpremembe priimkov izrekla svoje odobrenje in so torej sedaj že nabite na prefekturi kjer ostanejo cel mesec. Potem, če ni nikakršnih govornov dovolj prefekt izpremembo in jo potrdi. Za 37 prošelj pa se je komisija izrekla negativno, to se

pravi, da ni odobrila izpremembe, kakor so si jo želeli prošilci in je predlagala »izpremembo izpremembe«.

Stvar postaja v resnici že smešna.

— Obesil se je iz obupa v Buenos Airesu goriški izseljenec 40letni Avgust Lučkožić iz Gradišča nad Prvačino.

— Promociji. Na vseučilišču v Padovi sta promovirala za doktorja prava g. Fran Baša iz Trnovca pri Ilirski Bistrici in gospod Peter Kizec iz Medulina pri Puli.

— Videm bo imel prihodnje leto mnogo vojaštva. Ze sedaj je Videm vojaško taborišče, za prihodnje leto pa zgradijo nove vojašnice, v katerih se nastanijo dva antiljerijska in dva infanterijska polka.

— Razžoljenja Mussolinija in tesliferanja je bil obtožen Pavel Bezek iz Sv. Križa pri Tomaju. Sodišče ga je obsodilo na 5 let, 4 mesece in 15 dni zapor.

— Z raznimi derili so kar obsipali Mussolinija iz raznih provinc, tudi iz Julijske Krajine. Mrogi so storiš to čisto iz osebnih interesov. Sedaj je Mussolini izjavil, da ne sprejme več daril in priporočil do brodelnost.

— Zasadištev drevja ob cestah naroča goriška prefektura in podedati se pozivajo, da napravijo takoj načrte za svoje okolišje. Posade naj, se z drevjem tudi gola občinska zemljišča. Na nasade se mora strogo paziti.

— V Podkrajju je pogorela Tkmanova žega. Škoda je velika. Krita je z zavarovanjem le deloma.

— Dijaški koncert v Tolmini se je vršil v nedeljo 20. t. m. Včasih so bile na vspredu dijaških prireditelj tudi slovenske točke, nedeljski program pa je bil samo italijanski. Peli so celo vrsto »patriotičnih« pesmi. Na klavirju sta igrala Herta Močnik in Vera Sorli, na violini Ortomir Uršič.

— Kmete gonijo po sodiščih in jim povzročajo ogromne stroške za stvari, ki bi se dale opraviti lepo po upravni poti. Kmet Fran Lesjak je bil obsojen v Idriji na 700 lir globo, ker je imel v hlevu neznanjenega in neobezpranega bika. Trdil je pred sodnikom, da on ni vedel za predpise, proti katerim se je pregrešil. Povsem verjetno, ker je predpisi vseh vrst polno, nebroj novih in vsi so podani le v italijanskem jeziku. Lesjak se je pritožil proti obsodbi in sodišče v Gorici mu je znižalo globo na 500 lir pa še to pogojno na dobo 18 mesecev.

Naša doba zahteva vsak dan večje intelektualne in ore, ki neprestanostavljajo na poskušeno našo duševno in telesno energijo. Moramo budno paziti, da ohranimo to energijo, ker drugače ostarimo v polni mladosti.

Človeška hrana se v vrednosti ni mnogo spremenila. Nasproti vse okusnejše priprave je jedil gre gotovo vedno na račun njegove hranilne vrednosti. Posledica tega je večji nap. želodca in težja prehrana. Hiperalimentacija postane radi tega prepotrebna časna, baš zato je brez gotove koncentracije hrane OVOMALTINE potrebna.

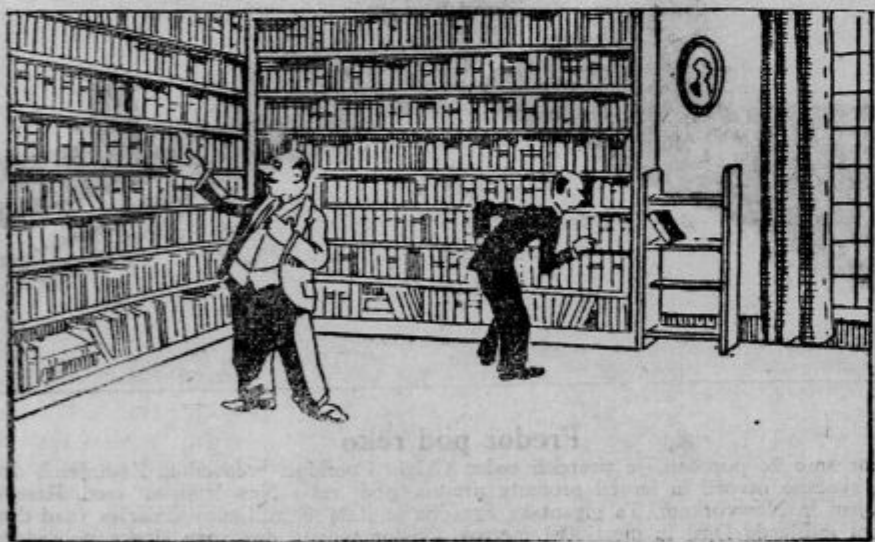
OVOMALTINE vsebuje hranilne sestavine sladnega ekstrakta, svežega neobrnega mleka, jajc in kakosa, v suhi formi, a koncentrirana pri nizki temperaturi, vsled česar so v OVO. TINI ohranjeni vitamini. Vrednost našega proizvoda najbolje vam oka na preizkušnja.

OVOMALTINE

je čisto telo in živce.

Dobite jih v vseh lekarnah droge. ah in boljših delikatesah za ceno: 100 gr. Din. 18.50, 250 gr. Din 36.25 in 4 gr. Din 63.25. — Zahtevajte zastojni vzorec, pozivajoči se na ta list, od

Dr. A. WANDER, d. d.
Zagreb.

Vesten čitatelj

di oseb in reakcije in zmaja in — kakor rečeno — eksploatacije. Pa bo reč nemara dobra, kakor je zapisana. Le iz previdnosti se morebiti lahko še dostavi: »Beležimo kot kronisti.«

A. Čehov:

V hotelu

»Poslušajte, dragi!« je rekla gospodariju rdečelica stanovalka sobe šte. 47, soproga polkovnika Našatrina. »Dajte mi drugo sobo, ali pa za vedno odidem iz vaših prokletih sob! To je beznica! Dve odrasli hčerki imam, a tu čim dan in noč same psokve! Kak red je to? Noč in dan! Včas govori tako, da me ušesa bolijo! Kakor kak kočijaž! Dobre je le, da moji dekleti nič ne razumeta, sicer bi morali zbežati na ulico... Baš sedaj nekaj govori! Čuj-tel!«

»Jaz, brate, vem še za bolj zanimiv primer,« se začne hripav bas iz sosednje sobe. »Se li spominjaš poročnika Družkova? Ta je nekoč igral biliard in je iz navade pri vsakem udarcu vzdignil nogo... Tedajci pa — rrrsk!... Najprej so mislili, da je na biliardu raztrgal blago, a ko so ga pogledali, brate — so videli, da so mu počile hla-

če od pasu do petá! Tako visoko je bil dvignil nogo, žival, da ni ostalo na hlačah niti šiva... Ha, ha, ha!... Ob enem so bile pa tam tudi dame... med njimi žena podporočnika Okurina. Okurin je kar zbesnel. S kako pravico da dela Družkov tako sramoto v prisotnosti njegove žene? Beseda je dala besedo — saj več, kakor pri nas!... Čez nekaj časa pošlje Okurin Družkov v sekundanta. A Družkov ni bedast in pravi... ha, ha, ha!... in pravi: »Naj ne pošilja Okurin sekundantov k meni, ampak h krojaču, ki mi je hlače naredil! On je kriv!« — Ha — ha — ha — ha — ha — ha...

Lilja in Milja, hčerki polkovnikove gospe, sta sedeli pri oknu, podpirali si mehka lica s pestmi, pobešati očke in rdeli kakor mak.

»A, zdaj ste slišali?« je nadaljevala Našatrina, obrnivši se h gospodariju.

»Večje preziranje! Končno pa ne razpravljajmo — rajši izvolite kaj ukreniti!«

»Nu, kaj pa naj ukreujemo, gospa? Saj niste edini, ki se pritožujete zaradi njega.«

»Vsi se pritožujemo!«

»Kaj morem jaz za to? Če pridem k njemu v sobo ter ga začnem zmerjati: Hanihal Ivanovič! Bojte se Boga! Sram vas bodi! — mi takoj jame groziti s pestmi v obraz in čuti moram razne besede: »Naj, ugrizni — itd!« Nesramno! Zjutraj, ko vstane, hodi po hodniku, opraviše — v samem spodnjem perilu. Drugič spot, ko je vinjen, vzame samokres in strelja v zid. Po dnevi pije vino, ponoči kvarta. In po kartah — pretep. Sram me je, da imam takega stanovalca!«

»A zakaj mu ne odpoveste stanovanja, lopovu.«

»Kako naj to storim. Že tri mesece mi je dolžan — a meni že ni več do tega denarja — da bi le bil tako dober in bi odšel!... Sodnik je razsodil, da mora izprazniti sobo — on pa je napravil ničnostno pritožbo na prizivno in kasalsko sodišče. Gorje mi!«

»Moj Bog — in pri tem je tako mlad in lep... in pameten!...«

»Kadar je trezen, si boljšega člove-

ka ne morete misliti! Včeraj, ko ni bil vinjen, je ves dan pisal pisma svojim roditeljem.«

»Ubogi roditelji!« je vzdihnila gospa polkovnikova. »Ni prijetno imeti takega lonuha! Oštevanje ga, iz sobe ga mečejo in ne mine dan, da ne bi bil obsojen zaradi skandalov.«

»Škoda ga je!«

»Uboga, nesrečna žena!« je vzdihnila gospa polkovnikova.

»Oženjen pa ni, hvala Bogu. Kako bi neki skrbel za dve glavi, ko je lahko zadovoljen, da mu je ena cela!«

Gospa polkovnikova je začela hoditi iz kota v kot.

»Pravite, da ni oženjen?« je vprašala.

»Ne, gospa!«

Spet je jela hoditi sem ter tja in nekaj premišljevali.

»Hm... ni oženjen!« je ponavljala zamišljeno. »Hm... Lilja in Milja, ne sedita pri oknu — praznik je!... Kako žal mi ga je! Mlad človek in take stvari počenja! A zakaj vse to? Dobreza vpliva nima! Matere ni, ki bi — Ni oženjen? Da, tako je! — Prosim, hodi-te tako dober!« je nežno nadaljevala gospa polkovnikova. »poidite k njemu in ga prosite v mojem imenu, da ne bi... da ne bi tako govoril... Povejte

mu, da ga prosi soproga polkovnika Našatrina, ki stanuje s hčerkami v sobi št. 47... kamor so prišle s svojega imenja.«

»Dobro!«

»Tako mu recite: polkovnikova gospa s hčerkami... Naj pride, da se oprosti. Po obedu smo vsak dan doma... Mila, vami okno!«

»A čemu vam bo, mama... tak pijanec?« je vprašala Lilja, ko je gospodar odšel.

»Koga hočete povabiti? Tega pijanca, lopova, vlačugarja?«

Ne govori tako, ma chère... Zmehrom govorita tako — zato pa še danes nimata moža!... Bodi človek tak ali tak, preziraj ga vendar ni treba. Kdo ve, kje nas čaka sreča?« je vzdihnila gospa polkovnikova, skrbno ogledujoč hčeri.

»Morda je usojen baš vama dve-ma...«

In čez čas je dodala:

»Lepo se oblecita za vsak slučaj...«

Za Mib'ovž!

globoko znane cene vsakovrstnih oblačil istnega izdelka. Konfekcijska trgovina DAVORIN BIZJAK, Ljubljana, Start trg 8.

Divje fašistično hujskanje proti Jugoslaviji in Franciji

Zlobne izmišljotine fašističnega tiska

c. d. — V Rimu, 21. novembra.

Fašistični tisk je pred vsem z velikanskim pretiranjem obsega demonstracij jugoslovenskega dišstva ob obletnici rapalske pogodbe skušal nahujkati italijansko javnost proti Jugoslaviji. Listi so pod strahovitimi naslovi, kakor da bi šlo za kar naravnost za linčanje v Jugoslaviji živčih Italijanov, javljali, da so jugoslovenske varnostne oblasti vsepovsod nastopale kar najodločneje in razpršile demonstracije. Tako so se skoraj po vseh večjih, zlasti pa vseučiliških mestih morale uprizoriti protidemonstracije, pri katerih pa stvar ni bila tako nedolžna, kakor v Jugoslaviji, in kjer so oblasti dovoljevale demonstrantom, da so iztrosili vsaj svoj gnev nad »barbarsko« Jugoslavijo in njeno »zavezništvo« Francijo. V Benetkah so demonstrirali pred jugoslovenskim in francoskim konzulatoma, v Firenzi in Napolju so se znašli samo nad francoskim konzulatoma, ker jugoslovenskega ni. Posebno osebno so bile dijaške demonstracije v Rimu, kjer so, kakor drugje — demonstracije so bile n. pr. tudi v Padovi, Bariju, Tarantu, Forli in celo tudi v Caltanisseti, v sredi Sicilije, kjer niti od daleč ne vedo, kje je Jugoslavija! — nosili na čelu izprevoda dalmatinsko zastavo in se je vzklizalo italijanski Dalmaciji in grozilo s smrtjo Jugoslaviji. Značilno je, da so demonstracije v Rimu od spomenika neznanemu vojak, kateremu so se šli klanjati ob tej priliki z dalmatinsko zastavo, krenili potem k sedežu osrednjega vodstva fašistične stranke, kjer so prirejali ovacije Mussoliniju in fašizmu ter se jim je s smehljaji zahvaljeval z balkona generalni tajnik fašistične stranke, »ekscelence« Turati.

Toda sama poročila o jugoslovenskih dijaških demonstracijah, ki so se po poročanju laških listov uprizorjale v epizani veselja zaradi podpisa pogodbe s Francijo, češ ker sedaj je pomoč vojna proti Italiji za osvoboditev Reke, Trsta in Gorice, niso le zadostoval. »Il Giornale d'Italia« je sedaj po dobrih dveh tednih izvele na dan glavno skupščino »Jadranske Stranke«, katere da ni bila nič drugega, kot najzagrizenje le iredentistično zborovanje pod pokroviteljstvom samega kralja Aleksandra, ki je poslal na zborovanje svojega posebnega zastopnika in se je s svojetasno sam izrazil, da je treba braniti »nas Jadrane«. Glavno fašistično glasilo milanski »Il Popolo d'Italia«, ki kakor vsi ostali laški listi, ponatiskuje poročila »Il Giornale d'Italia«, pripominja, da se je to zborovanje vršilo v rimskem Spalatu, ki ga je barbarska Jugoslavija izpremenila v Split.

Glavemu hujskaču, »Il Giornale d'Italia«, žigar dopisnik sede v italijanskem konzulatu v Beogradu in italijanskim konzulatih po vsej Jugoslaviji, se je pridružil s posebnimi vrste hujskačkim dopisom z Dunaja rimski »Il Lavoro d'Italia«, glavno glasilo fašističnih sindikatov. Seveda, ni dovolj, da se poroča, da v Jugoslaviji vse kriči po vojni proti Italiji, temveč je treba za to tudi orožje. Za orožje pa je poskrbel »Il Lavoro d'Italia« v svojem dopisu z Dunaja. Evo:

»Vsi potniki transjadranske železnice proge, ki izstopajo na Dunaju, poročajo, da so ob jugoslovenski meji opazili velika nakopičenja vojaštva. Vsek dan prihajajo vlak, ki polni vsakovrstnega vojnega materiala. Po vsej posavski ravnini so se videle dolge črte utrd. Na pobočju Kapele se že nekaj časa sem z vso vno močjo dela za namestitve havbice srednjega kalibra. V kulpkem okolju so s prostim očesom vidijo lahke utrdbe s strelskimi jarki. Železniške proge v tem okolju so popolnoma zastavljene in ne pristopne za normalni promet zaradi neprestanega prevažanja vojaških mas. V Zagrebu je lahko videti cele vojaške vlake, ki se mimo vozijo. Med višjimi častniki se more opaziti nekoliko francoskih uniform. Večina jugoslovenskih letalskih voditeljev tvori francosko tehnično vojaško osebje.«

List potem pravi, da bo Francija dovolila Jugoslaviji ogromne kredite za nabavo vojnega materiala na podlagi posebnih finančnih sporazumov, ki so se sklenili ob enem s podpisom prijateljske pogodbe. Jugoslovenski generalni štab neprestano izdeluje strateške načrte ter jih revidira in popravlja, a predvsem se proučuje način, kako bi se žele najhitreje vrgle z bolgarske meje na albanske, rumunske, madžarske, avstrijske in italijanske. Velikanski so načrti za zgradbo novih, seveda strateških železnic, kakor Jadranske iz Beograda do Splita in vzporednice s progo Beograd-Glogovljica, ob albanski meji.

»Srbi, ojačena po pariški pogodbi, postaja predrzna, napadalna, grozi in se oborožuje.«

Ponavljajo se leta igra, ki jo je igrala fašistična Italija po podpisu tiranske pogodbe, zlasti pa v letošnji pomladi s svojim »albanskim alarmom«. No, tedaj je pogorila s svojo nakano, da bi izkazala Jugoslavijo pred svetom kot karkoli balkanskega in svetovnega miru; in sedaj? Morem biti pač brez skrbi: svet danes že dovolj pozna fašistično Italijo in lažnik se v drugo ne verjame več!

Fašizem in pariška pogodba

c. d. — V Rimu, 20. novembra.

»Il Foglio d'Ordin« — »Ukaznik« — je glavno službeno glasilo fašistične stranke, ki ga izdaja vodstvo stranke po navodilih predsednika fašističnega velikega sveta, »Duca« Mussolinija, in pod osebno odgovornostjo generalnega političnega tajnika stranke, »ekscelence« Turati. Objave v tem »Ukazniku« so obvezne za vsa stranka in vse njene organizacije in seveda ravno tako tudi za vse posamezne članske stranke. »Il Foglio d'Ordin« velja toliko in še več kot državni službeni list »La Gazzetta Ufficiale«, ki objavlja le zakone ter vladne odredbe in ukrepe, dočim pa je »Il Foglio d'Ordin« glasilo fašističnega velikega sveta, ki stoji nad vlado, katere je njegov izvršni organ. Tako je »Il Foglio d'Ordin« na vsak način ne samo najvernejši, ampak tudi vodilni glasilo fašistične stranke, temveč tudi njenega izvršnega organa, italijanske vlade.

Tako je »Il Foglio d'Ordin« med drugimi stvarmi objavil tudi, pod naslovom »Francija in SHS«, kratek članek o prav-

kar podpisani francosko-jugoslovenski prijateljski pogodbi. Besedilo tega članka ste gotovo že prebrali in ga zato ne bom ponavljal, pač pa je treba, da se posebej poudari ton, v katerem je pisan ta članek in ki kaže kar najjasneje, kako težko je bil fašizem prizadet po podpisu te pogodbe v svojem samoljubju in svoji prepotentni nadutosti in kako skuša sedaj svojo zadrego prikriti s hlinjeno ravnodušnostjo in zbadljivim, porogljivim omalovaževanjem stvari, ki je ni mogel preprečiti. »Il Foglio d'Ordin« pa je v svoji onemogli jezi, da je francosko-jugoslovenska prijateljska pogodba tako nepričakovano prekrizala račun, ne italijanske fašistične vlade, ki je že vidi, kako ji popolnoma osamljena Jugoslavija nudi kot ceno za njeno naklonjenost nettunske konvencije in izpolnitev vseh ostalih njenih zahtev in želja, šel celo tako daleč, da je zavlekel v svoj pamflet tudi našega vladarja, kateremu očita nekako habsburžanstvo in le še poslabšano namram nekdanjemu avstrijskemu ter ga hoče prikazati nekako smešno nedoslednega, ko njegova država, monarhija, sklepa prijateljsko pogodbo z — republiko. In kaj ima opraviti narodnostni sestav monarhije kralja Aleksandra s francosko-jugoslovensko prijateljsko pogodbo? Službeno glasilo fašističnega režima se je pač hotelo narogovati kralju Aleksandru, da vlada tudi — ciganom, in francoski republiki, da sklepa prijateljsko pogodbo s takimi »ciganskimi državami« Seveda, v Italiji ni ciganov, zlasti pa ne v fašizmu!

Da službeno glasilo fašističnega režima očita potem tem četrtinam Jugoslovenov, da so se v svetovni vojni borili na strani sovražnikov, in tako smeši okolnost, da se je francosko-jugoslovenska prijateljska pogodba podpisala ob obletnici zavezniške zmage, na drugi strani pa označuje Srbe za »narod, ki je podvržen živčnim napadom« in si utvarja, da je zlomil neki domneven italijanski obroč, je pač popolnoma umljivo ob sedanjem besnem razpoloženju v fašističnem Rimu, ko se jim je do tal zrušila s tolikim trudom zgrajena stavba absolutnega gospodarstva nad nami in vsem Balkanom.

A ob vsem tem prihaja službeno glasilo fašističnega režima v uvodu te svoje objave

Italijansko dobrikanje Franciji

Zanimive izjave iz fašističnih kulis

V Rimu hočejo prepričati Francijo, da so jezni samo na Jugoslavijo, ki je izprosila v Parizu podpis pogodbe proti Italiji

Pariz, 23. novembra. De Gobard, urednik »transigenta«, replicira na neki razgovor, ki ga je imel z visoko italijansko diplomatsko osebnostjo, ki se je ustavila v Parizu in katere ime se ne omenja.

Novinar je vprašal: »Ali je res, da je italijansko javno mnenje iritirano zaradi francosko-jugoslovenske pogodbe, češ, da znači ta akt izživanje Italije?«

Diplomat je odgovoril: »To je docela nerazumno. Italijanski tisk se samo bavi z raznimi manifestacijami, ki so se pojavile v Jugoslaviji saj je v Italiji splošno znano, da je pogodba, ki se je te dni podpisala med Francijo in Jugoslavijo, že stara stvar.«

V Rimu so tudi dobro informirani, da ni bil Briand tisti, ki je prošil za podpis pogodbe, marveč Jugoslavija v italijanskih vladnih krogih tudi priznava, da ta pogodba s francoske strani ni naperjena proti italijanski politiki. Informacije, s katerimi razpolaga, izpričujejo, da je Francija v tej zadevi postopala z največjo korektnostjo, da ne bi ovirala interesov in politike drugih velesil. Položaj in razmere, v katerih se je sklenila francosko-jugoslovenska pogodba, zadostujejo za spoznanje duha in podpisa. Ne ustavljajte se pri dalekosežnih

vo s trditvijo, da je fašistična Italija popolnoma mirno sprejela glas o podpisu francosko-jugoslovenske prijateljske pogodbe, in jo zaključuje bahavo, da fašistična Italija mirno gleda v oči Jugoslaviji! —

Dal čemu pa potem, za božjo voljo, ves ta krik in vik? Čemu potem vse to ogorčenje, te žalitve, ta podtikanja in obrekovanja? In čemu se je potem gospod Bodrero toliko trudil in mučil, da bi ulovil iz Pariza se vračajočega gospoda Marinkovića, da je, česar ni in bi pač ne storil noben poslanik nobene tuje države silil k njemu ves čas dolge vožnje od Milana do Vinokovca, da se je prilepil nanj kakor klop, če je fašistična Italija tako mirna zaradi podpisa francosko-jugoslovenske prijateljske pogodbe in tako mirno gleda v oči Jugoslaviji? Čemu ta že naravnost zoperna vsiljivost? Ali je morda gospod Bodrero že vnaprej hotel povedati gospodu Marinkoviću, kako bo oficijelno glasilo fašističnega režima, žigar predstavitelj je on v Beogradu, žalilo našega kralja, »kralja ciganov«, in se rogalo naši državi in našemu narodu?!

In vse to v trenutku, ko si na drugi strani isti fašistični tisk daje poročati — seveda z velikanskim zadošenjem — da po izjavi, ki jo je baje podal gospod Briand v francoskem parlamentarnem odseku za zunanje stvari, komentarji italijanskega tiska k francosko-jugoslovenski prijateljski pogodbi nikakor niso bili navdahnjeni od rimske vlade in niso odgovarjali njenemu mišljenju, in celo še to, da so se že storili koraki, da se doseže, da bo tudi Italija dala svoj podpis francosko-jugoslovenski pogodbi, in se pogajanja v tem smislu nadaljujejo!

Ali se je morda gospodu Bodreru zato tako mudilo h gospodu Marinkoviću, da bi mu pojasnil, da gospod Mussolini kot minister zunanjih stvari ni tisti gospod Mussolini, ki načeluje fašistični stranki, fašističnemu velikemu svetu in je v prvi vrsti odgovoren za tisto, kar piše njegovo službeno glasilo, da minister Mussolini oblažuje, obsola, kar da pisati »Duca« Mussolini v »Ukazniku« fašistične stranke?!

In po vsem tem bi se hotelo, da bi Italija s podpisom francosko-jugoslovenske prijateljske pogodbe!

razmotiranih, zadovoljite se samo z zagotovilom, da se med Italijo in Francijo pripravlja sporazum, ki bo jasno izpričal, da prihaja zagotovilo o miru iz Londona v Pariz in iz Pariza v Rim. De Gobard je na te besede izjavil: »Vaša vest je naravnost presenetljiva.«

Diplomat je dejal: »Kar sem vam povedal, se bo uresničilo prej nego si mislite.« Nato je vprašal De Gobard: »Torej bi ugnila slediti tudi ureditev odnosov med Italijo in Jugoslavijo.« Na to je italijanski diplomat odgovoril: »To vprašanje je že drugačno, toda vsekakor, ker ne more Rim govoriti naravnost z Beogradom, bi se lažje zgodilo, če bi se pogajal s Parizom, ki bi lahko nadaljeval razgovore. Prišel sem v Francijo čez Alpe in zagotavljam vam, da je prišel čas, da Francija in Italija govorita o svojih interesih brez prič in z roko na srcu.« Na novinarjevo pripombo, če je morda pričakovati že tolikokrat naznanjenega sestanka med Briandom in Mussolinijem, je diplomat odgovoril: »Tega ne verjamem. Imam pa vtis, da se bodo francosko-italijanska pogajanja vršila še letos v Parizu. Zato pa še ni neobhodno potrebno, da bi bil pri tem navzoč Mussolini.«

Italijansko-madžarsko prijateljstvo

Budimpešta, 23. novembra. d. Ob povratku madžarske komisije, ki je bila v Italiji da prouči fašistične institucije, je ministriški predsednik grof Bethlen poslal Mussoliniju brzojavko, v kateri pravi med drugim, da je prepričan, da so se s tem obiskom ojačili in poglobili prijateljski odnosi med obema narodoma. Tudi Mussolini je odgovoril z brzojavko, ki se glasi: »Toplo se vam zahvaljujem za spontani prisrčen sprejem, ki je bil prijateljskim odnosom poslancem ob prihodu na Madžarsko, ko je bilo treba izkazati čast velikemu Madžaru, ki je bil bratski prijatelj Italije. Jaz sem v polni meri delim željo in prepričanje vaše ekscelence, da vsi obiski ne bodo samo povečali medsebojnih simpatij, temveč uveljavili prijateljske vezi, ki že obstajajo med madžarskim in italijanskim narodom.«

Porast nemškega izvoza

Kljub temu izkazuje nemška trgovinska bilanca 243 milijonov mark primanjilja v oktobru.

Berlin, 23. novembra. d. Kljub naraščajočemu izvozu je nemška zunanja trgovina v mesecu oktobru še bolj pasivna. Primanjilje je znašalo 244 milijonov mark 243 milijonov v prejšnjem mesecu in 292 milijonov v avgustu. Pasivnost izvira večinoma od tega, da je bilo treba uvažati sirovine in polfabrikate, predvsem volno in drugo tekstilno blago. V ostalem je treba porast uvoza v prejšnjem mesecu spraviti v sveto dejstvo, da je Nemčija v izvoznem stavu pospešila svoje delovanje za doseg posejil. V tem času je Nemčija dobila 550 milijonov mark posejil, ki je bilo v glavnem realizirano s uvozom blaga. V uvozu sirovine se izraža tudi zvišana potreba po konjunkturi nemškega gospodarstva.

Pomembno je predvsem, da se je izvoz zelo dvignil. Izvoz izdelanega blaga se je dvignil na 25 milijonov mark in je tako v treh mesecih narasel za 90 milijonov mark. Celokupni izvoz znaša rekordno vsoto 961 milijonov, ki je v povojni dobi še dosedaj ni bilo mogoče ugotoviti.

Vlada meščanskega bloka v Belgiji

Bruselj, 23. novembra. d. Ministrski predsednik Jaspars je sestavil novo vlado, ki jo je kralj odobril. V novi vladi socialni demokrati niso zastopani. Liberalci so za svoje sodelovanje postavili več pogojev, med njimi izločitev verskih ali jezikovnih vprašanj ter sporazum o vojaškem vprašanju pred razpravo v parlamentu. Katoliški demokrati so se sprva obotavljali, pozneje pa so sprejeli liberalne pogoje. V kabinetu dobe dva portfelja.

Nova vlada je sestavljena takole: predsedstvo in kolonije Jaspars (katoliški konservativec), zunanje zadeve: Hymans (liberalci), notranje zadeve: prof. Carnoy (katoliški demokrat), finance: Houtart (katoliški konservativec), umetnost in znanost: Vauthier (liberalci), preji notranji minister, pravosodje: Janson (liberalci), železnice in promet: Lippens (liberalci), preji generalni guverner Konga), vojna in delovna obramba: de Brouqueville (katoliški konservativci), delo: Heiman (katoliški demokrat) in poljedelstvo: Baels (katoliški konservativci).

Za ureditev vprašanja vojaškega službovanja bo imenovana posebna komisija z nalogo, da svoje delo čimprej konča.

Bruselj, 23. novembra. Socialistična skupina v zbornici je sprejela predlog, v katerem odobrava stališče socialističnih ministrov in poziva delavske razrede, naj izvedejo energično borbo za uvedbo šestmesecnega vojaškega službenega časa in za socialno zavarovanje.

Odpoklic avstrijskega poslanika iz Moskve

Moskva, 23. novembra. s. Avstrijski poslanik Oto Pohl je izročil danes predsedniku centralnega izvrševalnega odbora sovjetske unije svoje odpoklic. Poslanik Pohl pripada levemu krilu avstrijske socialne demokracije.

Trgovinski odnosi med Rusijo in Egiptom

Kairo, 23. novembra. (be.) Trgovinska pogajanja med Egiptom in Rusijo so v glavnem končana. Pogodba bo predložena prihodnjemu zasedanju zbornice v ratifikacijo.

Negovane lase

lahko ima vsaka dama, ako za nje pravilno skrbi. Svilenskasti, fini, kodrasti, mehki lasje zapravo dajo pravi izražaj obličju.

Elida Shampoo napravi lase mehke kot svila in jim daje decentno vonjavo. Gosta pena odpravlja vsako nesnago. To sredstvo kljubuje prahu in izpadanju las. Brez vseh škodljivih primesti.

Uporabljajte za negovanje las samo

ELIDA SHAMPOO

Poljska vlada proti manjšinskemu bloku

Varšava, 23. novembra. g. Ob priliki pogajanj za ustanovitev manjšinskega bloka za bodoče volitve v sejem izjavlja vladno časopisje, da bi smatrala vlada ustanovitev takega bloka za neprijateljski voilni akt. Vlada bi bila prisiljena nastopiti predvsem proti židovskim manjšinam.

Madžarom se toži po kralju

Budimpešta, 23. novembra. s. »Nemzeti Ujsag« objavlja izjavo grofa Ivana Zichyja, ki ugotavlja, da z nobeno besedo ni hotel trditi, da madžarski narod kralja ni vreden. Njegova izjava je bila se nanašala le na stanje iz leta 1918. in na takratni pritisk inozemstva za odstranitev s prestola Madžarske mora popraviti to odstranitev ravnato, kakor morajo inozemske sile popraviti napako, ki so jo napravile z okrnitvijo Madžarske. Madžarski narod je bil prisiljen, odstraniti ljudi s prestola, tako da je bil ta čin protinakonit in nemoralen in je torej tudi neobvesen.

»Pesti Hirlap« prinaša članek Julija Gumbosa o kraljevskem vprašanju ter o juridčni upravičenosti za svobodno volitev kralja. V članku pravi, da vprašanja madžarskega kralja ni mogoče rešiti samo na juridični podlagi, temveč da bo rešeno — oziraje se na interese naroda — z odločitvijo sil, ki jih ima trenutno na razpolago. Pristati svobodno izbere kralja naj bi prenosili vprašanje le z vidika narodovih interesov.

«D 1230» zopet v Horti

Berlin, 23. novembra. g. Junkerjevo letalo »D 1230«, ki je sredi iz Horte startalo proti Ameriki, je bilo po kratkem letu prisiljeno pristati na morju. Ladje so letalo potegnile v pristanišče Horto. Letalca Ristice in Looze ter dunajska igralca Dellinz so neposredno dovnit. Tudi letalo je brez defekta.

Calles bo še vladal

Mexico City, 23. novembra. (be.) Zborstvo je odobrilo zakonski načrt, s katerim se podaljša funkcijaka doba predsednika od 4 na 6 let.

Šah

Tretja Capablancova zmaga

Danes prinašamo voleintresantno 29. partijo matcha med Capablancom in Aljehinom, ki jo je kakor znano dobil kubanski mojster. Capablanci se je sredi igre posredilo pridobiti kmeta, v sled česar sicer Aljehin ni bil obsojen na neodvrljiv poraz, toda beli je igral končnico tako fino in precizno, da za črnega ni bilo rešitve. Zlasti velja poudariti čudoviti refinement, ki ga kaže Capablanc v končnici s konjem in tekačem.

Beli: Capablanc.

Črni: Aljehin.
1. d4, d5 2. c4, e6 3. Sc3, Sg6 4. Lg5, Sd7 5. e3, c6 6. Sg3, d5 7. Sd2, Lb4 8. Dc2, dxc4 9. Lxg3, Sxg6 10. Sxg4, Dc7 11. a3, Le7 12. g3, 0-0 13. Lg2, Ld7 14. b4, b5 15. 0-0, a5 16. Sc5, axb4 17. axb4, Txa1 18. Txa1, Tc8 19. Sxg7, Dxd7 20. Sd4, Dd8 21. Db5, Sd5 22. b5, cxb5 23. Dxb5, Ta8 24. Te1, Ta8 25. De2, Lc3 26. Tb1, Lb3 27. Lxd5, Txd5 28. Sxb5, Td8 29. Db7, h5 30. Sd4, Td7 31. De4, Tc7 32. Sc5, Dc8 33. Kg2, Ld4 34. Ta1, Tb7 35. Sd3, g6 36. Ta6, Lb3 37. Te6, Te7 38. Txc7 Dxc7 39. Sc5, Lg7 40. Da8+, Kh7 41. Sg3, Lb6 42. Da6, Kg7 43. Dd3, Db7 44. e4!, Dc6 45. h3, Dc7 46. d5, exd5 47. exd5, Dc8 48. Dxc8, Lxc8 49. Kf1, Kf6 50. Ke2, Lb4 51. Sd4, Lc5 52. Sc6, Kf5 53. Kf3, Kf6 54. g4, hxc4 55. hxc4, Kg6 56. Sc5, Ld4 57. Sxg7+, Kf6 58. Sd8, Lb6 59. Sc6, Lc5 60. Kf4, Lxg2 61. g5+, Kf7 62. Sc5+, Kc7 63. Sxg6+, Kd6 64. Ke4, Lg3 65. Sf4, Kc7 66. Kc5, Le1 67. d6+, Kd7 68. g6, Lb4 69. Kd5, Kc8 70. d7+. Črni se vda.

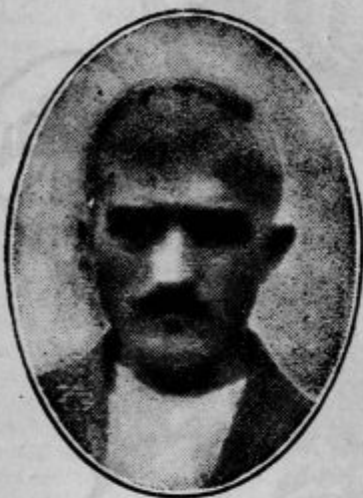
Odbor ljubavkega kluba »Triglav« vabi vse člane, da se zanesljivo udeležijo rednega sestanka v soboto 26. t. m. točno ob 20. v »Narodni kavarni«. Dobrodošli drugi prijatelji šaha! Šahovski klub se mora ta večer vsaj nekoliko oddaljiti svojememu nazadnjaškemu članu, ustanovitelju in bivšemu svojememu prvemu predsedniku z Josipu Kordišu za uspešno in sad vse požrtvovalno delo v procvit našega kluba in šahovskega števila. V znak praznične hvalečnosti ga je imenoval klub za svojega častnega člana in mu bo v soboto izročil diplomu.

Porota

Novo mesto, 23. novembra

Ponarejanje kovanega denarja v Novem mestu

Danes se je moral zagovarjati pred poroto 24letni Jakob Planinšek, posestnik in

bivši trgovec v Novem mestu, zaradi hudo delstva ponarejanja kovanega denarja. Obtožnica pripoveduje, da se je obdolženec leta 1926. nahajal v zaporih tukajšnjega okrožnega sodišča zaradi hudodelstva golufije. Tu se je seznanil s ciganom Janom Brajdičem, ki je bil pred leti kaznovan zaradi ponarejanja denarja. Začel ga je zato izpraševati, na kak način je delal ponarejen denar. Ko mu je Brajdič vse natančno popisal, je obdolženec sklenil, da si bo, ko bo prost, pomagal iz stiske s ponarejanjem denarja.

Ko je bil po šest mesecev trajajoči kazni izpuščen na prost, je takoj začel urediti svoj naklep. Preskrbel si je vse potrebno orodje, s katerim je pričel izdelovati dvodinarske kovane novce. Sredi poskusov ponarejanja kovanega denarja pa ga je presenetila prisilna dražba. Obdolženec se je moral preseliti v svojo drugo hišo v Kandiji. Pri svojem odhodu je pozabil na podstrešju prodane hiše 2 bakreni plošči z negativom dvodinarskega novca. Ko je 11. julija t. l. novi lastnik obdolženec hiše g. Fran Kos pospravil na podstrešju te hiše, je našel model za vlivanje dvodinarskega denarja. Ovdal je zavezo državnemu pravdniku, ki je takoj odredilo hišno preiskavo v obeh hišah. Orožniki so izsledili v obdolženčevi drugi hiši vse material za izdelavo denarja, skritega na raznih krajih.

Po nadaljnjih poizvedbah, če je obdolženec že izdelal kaj denarja in ga spravil v promet in kdo mu je pri tem pomagal, se je ugotovilo, da niso krožili v zadnjem času nikakoli dvodinarski novci slični onim, ki bi jih mogel napraviti obdolženec, tako da je verjetno, da je obdolženec dejanje ostalo pri poskusu, ker obdolženec v svojem poslu še ni bil dovolj poučen.

Obtoženi Planinšek, ki je v preiskavi vse do danes dosledno tajil, da bi se bavil s

ponarejanjem dvodinarskih novcev, je na današnji razpravi na prigovarjanje predsednika senata odkrito priznal, da je hotel delati denar. Poleg prič je bil zaslišan tudi izvedenec, ki je izjavil, da bi na tak način, kakor je hotel izdelovati denar Planinšek, izdelani novci stali mnogo več, kakor pa predstavljajo njihova donarna vrednost. Porotnikom je bilo stavljenih dvojno glavni in dvojno dodatni vprašanja. Na podlagi krivdoreka porotnikov je bil Planinšek obsojen na 22 mesecev težke ječe. V kazni pa se mu všteje enoletni zapor, ki ga je že odsedel.

Sport

Službene objave JZSS.

Olimpijski trening pod vodstvom ing. T. nold Thorleif Hansena se odpravi dne 1. decembra t. l. v Dovjem ter se imajo pri otvoritvi istega javiti sledeči prijavljenci za olimpijski trening:

Ing. Janko Janša, Josko Janša iz Dovjega, Peter Klotfutar iz Kranjske gore, Primožič iz Trčice, Korman iz Maribora, Stane Sporn, Tone Banovec in Boris Režek iz Ljubljane, Fran Felser, Dušan Zinaja, Milivoj Benkovič, Aleksander Valentekovič, Peter Stišni in Marijan Miletič iz Zagreba.

Hrano in stanovanje po 35 Din dnevno in za osebo imajo gori imenovani pri g. Josko Janša v Dovjem. Trening se bo pozneje preloži tudi v druge kraje, kakor bodo pač kazale snežne razmere.

Skleno se prirediti v slučaju ugodne zime mladinsko prireditve v okolici Ljubljane, in sicer za mladino od 12 do 15. leta na ca. 3 km, in za mladino od 15 do 18. leta na ca. 6 km dolgi progi. Kraj in čas prireditve se objavita pozneje.

ASK Primorje (nogometna sekcija). Danes ob 20. uri trening vseh nogometašev v telovadnici Srednje tehnične šole. Trening obvezen za vse. Seboj je prinesli copate ali podobno. Točno in vsil! — Načelnik.

SK Ilirija. Seja klubovega predsedstva se vrši danes, v četrtek ob 20. uri v kavarni »Evropa«. Prosi se točne udeležbe. Tajnik.

JZSS. Seja upravnega odbora se vrši danes v četrtek, dne 24. t. m. ob 18. uri v prostorih Avtomobilskega kluba v Kazini L. nadstropje. Na seji pozdravimo pravkar došlega inženjerja Hansena ter se razgovorimo o olimpijskih pripravah. Prosimo točno in polnoštevilno udeležbo. Zbor nastavnikov polnoštevilno! — Tajnik I.

Predavanje inž. Hansena, ki je preloženo na ponedeljek 28. t. m. ob prav posebnim zanimivim vsem filmov, katere bomo istočasno prednašali namesto skioptičnih slik. Publiko opozarjamo, da si vsled izrednega zanimanja pravčasno osigura vstopnice v predprijavi v trgovini Gorec.

SK Svoboda Ljubljana. Glavni sestanek v petek 25. t. m. v Gradišču (klet). Opremo prinesite seboj. Razgovor o zimskem treningu. Navzočnost vseh potrebna. Nikdo naj ne manjka. — Načelnik.

Tekme v Holmenkollenu je norveški smučski savez določil za 18. februarja (na 50 km), na 3. marca (na 18 km) in na 4. marca (skoki).

Službeno iz LNP. Seja kazenskega odbora se vrši jutri v petek ob 20. uri v posebnih sobi kavarne Evrope. Na sejo se poziva igr. Kuhar Marijan (SK Trbovlje). — Tajnik II.

TK Škale priredi v petek, dne 25. t. m. ob 20. uri v damskem salonu kavarne Emona redni sestanek članstva, ki naj se sestane čim številneje udeležiti. — Odbor.

SK Krakovo. Danes ob 20.30 seja upravnega odbora pri tajniku I. — Tajnik I.

SK Javornik. Rakek ima svoj redni letni občni zbor na praznik dne 8. decembra ob 10.30 dop. v klubovem lokal restavracije Sevar. Udeležba za vse člane strogo obvezna.

SK Slovan, centralni odbor. Odborova seja, ki bi se imela vršiti danes zvečer se preloži na jutri v petek točno ob 20. uri v restavraciji Lloyd. Naprosim vse gg. odbornike k točni in polnoštevilni udeležbi! Predsednik.

Vremensko poročilo

Meteorološki zavod v Ljubljani, 23. novembra 1927.

Višina barometra 308,8 m

Kraj	Čas	Barom.	Temper.	Rel. vlaga	Smer vetra	Oblak.	Padavine
opazovanja					in brzina	0-10	
					in metrih		Vrsta v mm do 7. ure
Ljubljana	...	761,3	3,9	91	NE 2	10	nevihta 30,9
Maribor	...	761,4	2,9	100	mirno	10	dež 10,4
Zagreb	...	761,7	3,0	84	SE 18	10	dež
Beograd	...	762,5	16,0	48	SSE 12	9	
Sarajevo	...	770,5	10,0	91	mirno	9	megla
Skopje	...	7,6	1,0	72	mirno	9	dež
Dubrovnik	...	760,6	18,0	3	SE 20	10	naliv
Split	...	75,1	-2,0	-	NW 8	10	dež
Praha	...						1,0

Solnce vzhaja ob 7,7, zahaja ob 16,25, luna vzhaja ob 6,1, zahaja ob 15,58.

Najvišja temperatura danes v Ljubljani 3,1 C, najnižja 3,1 C.

Dunajska vremenska napoved za četrtek: V južni C. alpski, padavine in toplo.

Na gorah viharji južni vetrovi.

Tržaška vremenska napoved za četrtek: Lahki južni vetrovi. Nebo oblačno; dež. Temperatura od 14 do 18 stopinj. Morje nekoliko razburkano.

Gospodarstvo

Nov načrt uredbe o komercijalizaciji državnih železnic

Prometno ministrstvo je izdelalo na podlagi pooblastila v čl. 225. fin. zakona nov načrt uredbe o komercijalizaciji državnih železnic. Ta načrt bo služil za podlago tozadevni konferenci predstavnikov gospodarskih krogov, ki se bo vršila 5. decembra v Beogradu.

Glavne odredbe tega načrta so naslednje: Ustanovilo se bo posebno samostojno državno podjetje pod imenom »Državne železnice kraljevine SHS« s sedežem v Beogradu, ki bo upravljal železnice in železniško imovino po trgovinskih načelih. Na čelu podjetja bo stal upravni odbor 9 članov, ki se bodo postavili ukaznim potom na predlog prometnega ministra. V ta upravni odbor bodo delegirani po 3 člani na predlog Gospodarskega sveta, vseučilišč (na podlagi sporazuma med vseučilišči v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani) in na skupni predlog gospodarskih zbornic, industrijskih korporacij, zveze kmetijskih zadrug, združenja inženjerjev in arhitektov ter pravnikov. Od predlaganih kandidatov bo minister izbral 9. med njimi 5 železniških strokovnjakov. Člani upravnega odbora ne morejo postati aktivni ministri. narodni poslanci, aktivni državni uradniki ali osebe, ki morejo priti s podjetjem v poslovne stike. Upravni odbor položi prisego ter je moralno in materijalno odgovoren za vodstvo podjetja. Dnevnice in nagrade članom upravnega odbora bo določil prometni minister.

Upravnemu odboru je podrejena generalna direkcija, katero bo vodil generalni direktor, ki bo na predlog upravnega odbora ukaznim potom imenovan na 3 leta. Generalni direktor bo pooblaščen predstavnik podjetja napram vsem in bo imel pravico suspendiranja osebja. Njegove odredbe bodo takoj izvršljive. S posebnim pravilnikom se bo del njegove pristojnosti prenesel na njegove pomočnike, na oblastne direktorje in na druge uradne predstojnike.

Podjetje bo moralo skrbeti, da svoje izdatke krije z dohodki; v vseh odlokih pa morajo biti upoštevani tudi interesi narodnega gospodarstva. Vse pravice in obveznosti dosežane eksploatacije državnih in privatnih železnic pridejo na podjetje. Ono bo lahko odpravljalo preložitve državnih železnic, za neprimernost pa velja člen 117. ustave. Po potrebi more podjetje skleniti kratkoročna posojila do 50 milijonov Din. Za večje vso te more zahtevati odobrenje prometnega ministra. Dolgoročna posojila na preložitve bo odobravala vlada, na neprimernost pa Narodna skupščina. Gradbo novih prog bo odobril minister. Drugi investicijski posli se morejo prenesti na podjetje le s pristankom uprave in s posebnim zakonom, ki bo določil tudi način financiranja teh poslov.

Podjetje je po načrtu uredbe oproščeno vseh državnih, samoupravnih in drugih davkov, davkov, tako, kakor tudi carine na predmete, ki se ne izdelujejo v naši državi. Računovodstvo mora biti tako, da je vedno mogoče ugotoviti stanje podjetja. V ta namen bo imelo podjetje poseben pravilnik ne glede na zakon o državnem računovodstvu in o ureditvi Glavne kontrole. Proračun podjetja, sestavljen po koledarskem letu, ne bo vnešen v splošni državni proračun. Najdalje 6 mesecev po zaključku poslovnega leta se mora zaključni račun predložiti prometnemu ministru in Glavni kontroli. Celokupno poslovanje bo kontrolirala vlada potom prometnega ministra.

Podjetje se ima držati obstoječih tarifnih odredb. Vse spremembe tarifnih odredb, ki more v interesu gospodarstva tudi zahtevati znižanje ali spremembo tarifnih postavk. Privatnoopravne spore med podjetjem in posamezniki državnimi ustanovami bo reševalo posebno razsodišče.

Podjetje bo moralo osnovati rezervni, pokojninski, amortizacijski in bolniški fond. Dosedanji uslužbenci državnih železnic postanejo uslužbenci podjetja. Njihov položaj se bo reguliral s posebnim pravilnikom, do tedaj pa bodo veljali obstoječi predpisi. Podjetje bo moralo prevzeti tudi vse pokojnine skupnega osebja, ki bo upokojeno po preteku določenega roka.

Čeprav nam še ni na razpolago tekst načrta uredbe, vendar je že iz gornjih podatkov razvidno, da se ta novi projekt v mnogih ozirih bistveno razlikuje od starega in da je v gotovih pogledih tudi boljši. Nova uredba predvideva, da mora podjetje prevzeti vse obveznosti dosedanje eksploatacije, dočim je stara uredba določala, da ima podjetje prevzeti železnice brez vsakega dosedanjega bremena in dolga. V koliko naj podjetje prevzame tudi ostale železniške dolžnosti (del Blatovega posojila, ki je bil uporabljen za gradbo železnice, stare hipotekarne zavarovane dolžnosti itd.) zaenkrat še ni razvidno. So tudi druge dolžnosti, ki so manj jasne, odnosno s stališča prave komercijalizacije nesprejemljive (n. pr. prevzem dosedanjih pokojnin s strani države, kompetence ministra itd.), o katerih pa se bomo še podrobneje pečali.

O hmeljski krizi

(Konec.)

Sedaj se je pri nas pač pod vplivom napetih domnev delalo baš narobe. Neki gospodarski, oziroma gospodarsko - politični modrijani so prišli na idejo: posaditi s hmeljem vso Slovenijo. Isto tendenco opažamo pri bratih na jugu. Njihove načrte bo deloma preprečil hmelj sam po svoji izbirčnosti tal. V kolikor se pa ta načrt še izvaja in se še namerava izvajati, moramo mi stari hmeljarji naravnost vprašati tisto gospodo: Kaj bomo imeli vsi skupaj od tega? Kaj bi imela država? Letos je brezglavo širjenje hmelja omajalo solidno hmeljsko kupčijo. Tisto brezglavo ponujanje drugovrstnega hmelja je najbrž za leta škodovalo solidnemu razvoju hmeljske kupčije in napravilo iz treznega, na svojem domu prodajajočega hmeljskega producenta sužnja trgovinske spekulacije; novi nedisciplinirani hmeljarji so na široko odprli vrata nezdravi spekulaciji in omogočili tisti roparski način kupčije, ki ga je po vojni doživel n. pr. lesna kupčija in ki je odprl za trg pot brezvestnim tipom, ki spadajo pred kriminal, ne pa v kupčijo. V izgubo so šli milijoni ljudskega premoženja.

Mešanje hmelja iz drugih okolišev s savinjskim, oziroma pošiljanje v inozemstvo pod isto oznako pa bo uničilo sloves, ki si

ga je savinjski hmelj že pridobil. Posledica bo, da bodo savinjski hmeljarji ogroženi v svoji eksistenci in da ne bodo zmogli produktivskih stroškov, ki jih nalaga dobro in pravilno obdelovanje hmelja. Država bo ob svoje dohodke in tisti, ki s tako vneto širijo povečanje hmeljske kulture v drugih okoliših, si bodo lahko čestitali k uspehu, da niso pomagali na noge novim hmeljarjem, pač pa se pahnili starega, izkušnega hmeljarja, kakor je n. pr. savinjski, v težko gospodarsko krizo. Naše mnenje in mnenje Hmeljarskega društva (ki pa je potrebno reorganizacije) je, naj hmelj ostane tam, kjer ga je praksa že izprizala kot kvalitno blago, torej predvsem v Savinjski dolini. Da pa se bo mogel vsaj ta pošteno vnovčiti, je delati z vsemi silami na to, da se tudi v starih okoliših s hmeljem obdelana površina omeji. Hmelj ni produkt, ki spada med človeška živila, temveč je industrijska rastlina in je zato potržen vsem valovanjem industrijskih proizvodov, ki niso neposredno potrebni za življenje. Zato je pridelovanje hmelja riskantna stvar. Pomisliti je treba, da v primeru, če ga kmet ne more prodati, to ne pomeni samo težke izgube na produktivskih stroških, ki so bili zastoj, temveč tudi izgubo na denarnih sredstvih, s katerimi si mora kmet nabaviti živila. Ploskev, zasajena s hmeljem, mu je torej naprtila dvojne stroške, da celo trojne: izgubljen je trud za obdelovanje in izgubljen je tudi živež, ki bi ga bil sicer pridelal na tisti ploskvi; k tej dvojni izgubi pa se pridruži še tretja: izgubljena so vsa sredstva za obdelovanje v prihodnjem letu. Ako torej kmet prideluje par let zaporedoma hmelj v svojo izgubo, ta izguba uniči lahko tudi dobrega gospodarja.

Edini izhod iz takih nevarnosti je omejitev s hmeljem zasajenih površin tam, kjer se je že od nekdaj prideloval, in preprečitev širjenja hmelja v nove okoliše. Do tega spoznanja pa nisem prišel morda samo jaz in pametni ljudje v naši dolini, temveč tudi hmeljski faktorji v inozemstvu. Kaj namreč pomaga, če zasadijo Jugoslavijo makar z najboljšim hmeljem, ko pa s tem izvali samo carinski kitajski zid v Nemčiji, kamor gredo glavne množice našega hmelja, in še višje carinske postavke v Češkoslovaški, ki so itak že sedaj neznesne! Če omejimo pridelovanje hmelja na okolišje, ki pridelujejo kar najboljši hmelj, in še tukaj na primerno množico, bodo kmetje na manjši ploskvi lažje zmagali produktivske stroške, ozdravila bo hmeljska kupčija in fiskus bo lahko računal z neko stalnostjo davčnih dohodkov v državo blagajno. Izvršila se bo lahko tudi reorganizacija hmeljarstva, ki je v sedanjem kaotičnem stanju nemogoča.

Merodajni faktorji naj gledajo, da za namišljene dohodke iz hmeljarstva pri novih hmeljarjih najdejo kako pametnejšo rešitev, ki ne bo grozila z uničenjem, še tistim panogam gospodarskega življenja, ki se kolikor toliko še držijo na površju.

— Načrt zakona o prisilni poravnavi in pravniku. Včeraj je društvo »Pravniki« priredilo predavanje o načrtu zakona o prisilni poravnavi. Predaval je dež. sod. svetnik dr. Eberl, ki je ugovodoma povdaril, da prepušča vprašanje o potrebi ponovne uvedbe prisilne poravnave gospodarskim krogom. Zakonski predlog sam ni slab, vendar obstaja bojazen, da se bo navidezno strogo odredbam izražal in da bo omogočal zavlačenje sanacije, kar gre na škodo upnikov. Dober zakon mora onemogočiti zlorabe in prisiliti dolžnika, da pravčasno predlaga uvedbo poravnalnega postopanja. Potrebno je tudi, da se zanesljivo ugotovi dolžnikovo imovinsko stanje, vzrok insolventnosti in čas, kdaj je nastopila insolventnost. Načrt upošteva le deloma te zahteve in ga je treba poostri in izpopolniti. Zakon bi moral določiti, da se ima poravnava ustaviti, če se doloži, da prezadolženec ni predlagal uvedbe poravnalnega postopanja po treh mesecih, ki je moral vedeti, da je insolventen, če je prej prepisal nepremičnine na svojo ženo ali otroke in je to povzročilo insolventnost, odnosno če ne predlaga uvedbe poravnalnega postopanja v roku 8 dni, ko je bila ena tretjina njegove imovine zarubljena. Onemogočiti se mora, da se upniki, ki so prej zvedeli za finančno stanje prezadolženca, ekspektivnim potom zasigurovajo svoje terjatve na škodo ostalih upnikov. Spekulantom pot do poravnave ne sme biti odprta. Težje postopanja leži v upravniku, ki mora ugotoviti premoženjsko stanje in vzrok insolventnosti, poravnalni sodnik pa mora paziti na zakoniti potek postopanja. Zahtevati je široko avtonomijo upnikov, zato mora biti institucija upniškega odbora obligatna. Upravnik mora vsakekoro biti jurist. Manjšina mora imeti pravico, da odpošlje v upniški odbor svojega zaupnika. Glede kvote je predavatelj mnenja, da naj znaša najmanj 50%, če pa je vzrok elementarna nezgoda, proti kateri se ni mogoče zavarovati, pa najmanj 10 %. Zakon mora favorizirati upnike, ki se čim prej prijavijo, zato se naj po višini kvote določi potrebna večina. Za izvedbo sklenjene poravnave naj jamči žena prezadolženca s celim svojim premoženjem. Po predavanju se je razvila živahna debata, ki je pokazala, da so si pravniki v večini aktualnih vprašanj edini.

— Deficit avstrijske zunanje trgovine in plačilna bilanca. V avstrijskih gospodarskih in političnih krogih se mnogo komentira ogromen deficit avstrijske zunanje trgovine, ki je znašal l. 1924. 1486 milijonov šillingov, l. 1925. 919 milijonov šillingov, l. 1926. 1100 milijonov šillingov in v prvih 9 mesecih t. l. 747 milijonov šillingov. Skupna vsota deficita od l. 1920. znaša 8,5 milijarde šillingov ali 68 milijard Din. S temi številkami hočejo nekateri avstrijski politiki dokazovati, da Avstrija ni zmogla samostojnega gospodarskega življenja in da se mora priključiti Nemčiji. Dejansko pa te številke ne dokazujejo, da je Avstrija gospodarsko pasivna. Že pred vojno so mnoge gospodarsko procvitajoče države imele pasivno trgovinsko bilanco. Za prejšnjo pasivnost gospodarskega je namreč važna edina plačilna bilanca, ki upošteva tudi nevidni izvoz in druge dohodke. Plačilna bilanca Avstrije pa ni tako neugodna, kar nam potrjujejo tudi strokovnjaki Društva narodov. Poleg znatnega nevidnega izvoza moramo upoštevati v plačilni bilanci vse dohodke od tujskega prometa, od zaslužka tranzitne trgovine (ogromni promet dunajskega blaga, borze in veletrgov, ki ima nad 1000 carine prostih skladišč) in obresti v inozem-

stvu investiranega kapitala (dividende in Madžarske, Češkoslovaške in Jugoslavije). Da znatno povečanje avstrijske agrarne produkcije, obsežna izraba vodnih sil in razširjenje domače industrijske produkcije ni povzročilo zmanjšanja deficita trgovinske bilance je le dokaz, da pesimizem ni na mestu. Navzlic ponovnim napovedbam popolne propasti avstrijskega gospodarstva se je blagostanje avstrijskega naroda v zadnjih letih znatno zboljšalo, gospodarstvo pa vidno napreduje.

— Položaj na hmeljskih tržiščih. V žateškem okolišju (Češkoslovaška) je bilo v preteklem tednu prilično povpraševanje, predvsem na račun inozemskih kupcev. Nakup na deželi se nadaljuje po nespremenjenih cenah. V Zatu samem je znašal dnevni promet 50—100 stovcev. Cene so med 2000—2250 Kč za 50 kg (67,36 — 75,78 Din za kg). Jugoslovanski in poljski tranzitni hmelj se je plačeval po 1450 — 1600 Kč (48,80 — 53,90 Din za kg). Neka večja partija (200 stovcev) prvovrstnega jugoslovanskega hmelja (savinjskega) je dosegla ceno 1650 Kč (55,60 Din). Povpraševanje je le za prvovrstni tranzitni hmelj z lepo barvo, dočim je srednjevrstno blago zanemarljivo.

— Statistični pregled zunanje trgovine za l. polovico 1927. izdaje generalne direkcije carin, je izšel in se lahko kupi po 30 Din komad pri vseh glavnih carinarnicah kakor tudi v knjigarnah Geze Kona in Cvijanovića v Beogradu.

Borze

23. novembra.

Na ljubljanski borzi je bil tudi danes devizni promet precej živahen. Izvzemši v devizah na Newyork, Trst in Prago je bila prava ponudba alaba, zato je morala v ostalih devizah intervenirati Narodna banka.

Na zagrebškem elektnem tržišču je vojna škoda pri slabem prometu ostala nespremenjena. Promptna je notirala 400 — 401, za december pa je bila zaključena po 401. Na beogradskem tržišču notira promptna nižje (408,5 — 409), za december pa višje (408 do 403,75). V zasebnih vrednotah je bil promet nekoliko živahnejši. Med bančnimi papirji se je trgovala Jugobanka po 94,25 — 94,5, Ljubljanska kreditna se je okrepila na 130 do 135. Narodna banka pa na 5400 — 5480. Med industrijskimi papirji pa so bili zaključki v Sečeraši po 590—585, v Dravi po 560 in v Isisu po 465 — 47.

Devize in valute. Ljubljana. Curih 1094 — 1097 (1095,5), Berlin 13.5525 — 13.5825 (13.5675), Dunaj 7.9975 — 8.0275 (8.0125), London 276,95 do 277 (—), Newyork 56,64 — 56,84 (56,74), Praga 168,05 — 168,85 (168,45), Trst 806 do 810 (809).

Zagreb. Amsterdam 22,97 — 23,03, Dunaj 7.9975 — 8.0275, Berlin 13,56 — 13,58, Budimpešta 9,955 — 9,965, London 276,8—277,4, Newyork 56,64—56,84, Trst 226,81—224,81, Praga 168,05 — 168,85, Trst 807,83—809,83, Curih 1094 — 1097.

Beograd. Pariz 222,5 — 224,5, Newyork 56,885 — 56,635, Milan 306,25 — 310,25, Praga 168,05 — 168,85, Budimpešta 9,965 do 9,985, Berlin 13,555 — 13,585, Bruselj 7,925 do 7,955, Amsterdam 22,98 — 23,99, Bukarešta 35 — 35,5.

Curih. Beograd 9,13, Berlin 128,80, Newyork 518,50, London 25,285, Pariz 20,385, Milan 28,22, Praga 15,875, Budimpešta 90,775, Bukarešta 3,21, Sofija 3,745, Varšava 58,15, Dunaj 78,075.

Trst. Beograd 32,25 — 32,55, Dunaj 256,25 do 262,25, Praga 54,80 — 54,60, Pariz 72,05 do 72,85, London 89,50 — 89,70, Newyork 18,82 — 18,88, Curih 854 — 856; dinarji 32,10 — 32,60.

Effekti.

Ljubljana. Celjska 164 — 0, Ljubljanska kreditna 130 — 0, Praliedionna 890 — 0, Kreditni zavod 160 — 0, Kranjska industrijska 870 — 0, Ruše 280 — 295, Stavbna 56 — 0, Sečir 104 — 0.

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda promptna 400 — 401, kasa 400 — 401, za december 402 — 403, investicijski 84 — 84,25, agrarne 51,75 — 52; bančne: Ekompnta 91 do 93, Poljo 17,75 — 18, Kreditna 90 — 92, Hipo 57,5 — 58, Jugo 94,25 — 94,5, Ljubljanska kreditna 130 — 135, Narodna 5400—5480, Praliedionna 897,5 — 895, Srpska 138 — 0; industrijske: Gutmann 205 — 215, Slaveks 105 — 0, Slavonija 14 — 15, Danica 165 do 175, Drava 558 — 560, Sečeraša 585—592,5, Osječka ljevaonica 180 — 200, Veveče 130 do 135, Isis 47 — 47,5, Trbovlje 490 — 494.

Beograd. Vojna škoda 398,5 — 399, za december 408 — 408,75, investicijsko 83,5 do 83,75, agrarne 52 — 52,5.

Novosadska blagovna borza (23. t. m.)

Plenica: baška, 78,79 kg, 2 % 292,5—297,5; banatska, 78,79 kg, 2 % 285 — 280; srem-ska 290 — 292,5. Turšica: baška in srem-ska 200 — 202,5; baška in banatska za december - januar 196 — 197,5; srem-ska nova za december - januar 185 — 190 Moka: baška <0> 415 — 425; baška <2> 395—405; baška <3> 370 — 380; baška <6> 310 — 325; baška <7> 260 — 280; baška <8> 200 — 205.

Dunajski svinjski sejem (22. t. m.) Dogon

16,148 komadov, od tega 5027 iz Jugoslavije. Ob počasnem prometu so bile cene prvovrstnim pitanim svinjam čvrsteje; vse druge vrste so notirale nespremenjeno.

Nova trgovinska pogodba med Poljsko in Nemčijo

Berlin, 23. novembra. d. Pogajanja med zunanjim ministrom dr. Stresemannom in poljskim posebnim odposlanecem Jackowskim so zaključena. Zaključni protokol je bil že podpisan. Nemčija je Poljski dovolila gotov konvrgent rezanega lesa, Poljska pa je odpravila gotove carine na les. Poljska je dovolila Nemčiji uvoz gotove količine avtomobilov in drugih industrijskih izdelkov.

Violine od 95.— Din

gramofoni od 245 Din, ročne harmonike od 65 Din, mandoline od 135 Din, citre od 192 Din, gitare od 207 Din, lesna in pločevinasta pišala, tamburice itd. v prvovrstni kvaliteti, po izredno nizkih cenah, direktno s tovarniškega skladišta.

8 dni na ogled
Instrument, ki Vam ne bi ugal, vrnemo nazaj. Zadržite ga takoj od tistega — Skladništvo

MEINEL & HEROLD,
MARIBOR št. 101

tovarna glasbil, gramofonov in harmonik.
Veliki glasbeni center tistoj!

DRVA.

Rabim 50 vagonov suhih, najmanj 8 mesecev vlečnih, bukovih in hrastovih drv franco Postojna proti duplikatplačilu. Ponudbe na upravo lista pod »Export 501«.

Večje trgovsko podjetje išče

mlaššo moško moč,
absolventa višje trgovske šole

v trajno zaposlitev. Predpogoji nameščenja so: dobro znanje srbohrvatskega in nemškega jezika, strojeopisje in stenografija. — Plača po dogovoru. Pismene ponudbe s prepišom spraveval in drugih dokazil o sposobnosti na naslov: »TRAJNO 27«.

Zastopstvo avtomobilov

svetovna znamka brez ugovora sposobna za konkurenco z vsako znamko,

se odda po mestih in deželi.

Samo resni, agijski zastopniki, ki razpoložajo s kapitalom naj se ponudijo pod »Svjetska marka 22-40« na Interreklam d. d., Zagreb, Marovska ulica 28

**KDOR OGLAŠUJE,
TA NAPREDUJE!**

Domače

Novosti

Krajevne zastopnike sprejememo

za Ljubljano in ožjo okolico za dobro uvedeno tovarnico toaletnih potrebščin. Ponudbe s referencom na pošti predal št. 27, Karlovac.

POTREBUJEM

rabljene

cevi za grejenje

(Ropenrohre)

za sušilnice, 3—400 metrov. — Ponudbe na D. D. Vilhar, Sušak.

NAJBOLJŠA

SVINJSKA MAST

znamke — I. P. — znamke

lastni izdelek trdke

E. POPOVIC, LJUBLJANA

se razpošilja v rokah po 20 in 50 kg ter sodih po 50, 100 in 200 kg.

Prekajeno svinjsko meso vedno na zalogi po izredno nizki ceni.

Točna postrežba! Cene najnižje!

Lovske puške

flobert puške, revolverje, pištole in vse potrebščine za lov in ribolov, kupiš pri: **F. K. KAISER,** Ljubljana, Selenburgova ulica 6.

FOTO APARAT IN MATERIAL

»upite osloneje pri vrhu«

GRISBACH & KNAUS

Zagreb, Jurčičev ul. 10 — Zahvaljujte se!

SALAME

prvovrstno novo robo

uležane

dobite povsod

Prva hrvaška tovarnica sa-

lam, suhega mesa in masti

M. Gavrilovića sinovi

d. d. Petrinja

Glavno zastopstvo za

Slovenijo:

Franc Palme, Ljubljana,

Celje — Maribor

Razpis.

Zbornica za trgovino, obrt in industrijo razpisuje oddajo

slikarskih, plesarskih, steklarskih in parketnih del

za stanovanjsko hišo na Bleiweisovi cesti.

Vsi potrebni podatki se dobe med uradnimi urami v zborničnem uradu.

Zapečateni, pravilno opremljene oterte je oddati do 24. t. m. do 12 ure popoldne pri podpisnem uradu z istočasno založbo 5% vadija.

Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

Za Miklavža in Božič najlepša in najcenejša darila

so slikarice za otroke:

O. Zupančič, Pokoncu izpod korénin.

Slikanica z besedilom

Cena Din 35 —, s poštnino Din 37 50

Domače in tuje živali.

Večbarova slikarica

Cena Din 30 —, s poštnino Din 34 —

M. Grošljič a. Sale za male.

Slikarica

Cena Din 32 —, s poštnino Din 36 —

M. Grošljičeva, Cebelica Brenčelica.

Slikarica

Cena Din 30 —, s poštnino Din 34 —

Naročila na te in druge slikarice sprejema

Knjigarna Tiskovne zadruga v Ljubljani!

Prešernova ulica 54 (nasproti glavne pošte).

Hektografični aparati,

zvitki, masa, hektografični trakovi vedno in najceneje v zalogi pri

LUD. BARAGA, Ljubljana,

Selenburgova ulica št. 61 40 telefon št. 2491

Naš srčno ljubljani, dobri soprog in oče, stari oče, brat, stric, svak, gospod

Jakob Mencej

voznik mojster v pokoju

se je dne 22. t. m. po dolgem trpljenju preselil v večnost.

Pogreb blagega pokojnika se vrši v četrtek, dne 24. t. m. ob pol 3. uri iz Vidovdanske ceste št. 9 na pokopališče k Sv. Križu.

Bodí mu zbranjen blag spomin!

Ljubljana 23. novembra 1927.

Zalujoči rodbini: MENCEJ-SVETLIČ.

Dva posebna obvestila.

Naš zlati atek, gospod

Josip Zupanek

šolski ravnatelj v pokoju

nas je sinoči, dne 22. novembra ob 7. za vedno zapustil.

Pogreb se bo vršil v četrtek, 24. novembra ob pol 4. popoldne iz hiše žalosti Aškerčeva ulica št. 3 na okoliško pokopališče.

Celje, dne 23. novembra 1927.

Zalujoči ostali.

Originalne risbe in slike za reklamo

plakate, okraske, signature, ovitke, spomenice, diplome, ilustracije itd. itd. izdeluje posebni v to svrhu ustanovljeni oddelek

Delniške tiskarne d. d. v Ljubljani

Miklošičeva cesta št. 16

C. Phillips Oppenheim

Milijonar brez denarja

Izvošček, ki ga je med tem poklicala, se je ustavil ob pločniku. Proseče je iztezala roko in strah se je očito razodeval na njenem obrazu. Bliss je segel v žep svojega telovnika in je potipal novce, ki ga je bil pravkar zaslužil.

»Ne bo vam žal,« je nadaljevala. »Povejte mi svoje ime, povejte mi, kam naj vam pošljem! Samo pol krone! Oh, prosim, brzo, drugače pride nekdo in me prime!«

Bliss je počasi potegnil roko iz žepa. Dekle je pograbilo novce in se skočilo v voz, ki je izginil v megli. Z nagibanjem čelom je jel ogledovati hišo. Tedajci pa so se odprla vrata in iz hiše je stopil možki v svetli obleki s šopkom vijolic v gumbnici. Brundaje se je približal Blissu. »Prosim vas,« je rekel veselo, »ali niste pravkar videli mlade dame?«

»Da.«

»Kam pa je šla?«

»Tega vam ne morem povedati.«

Neznanec je izbulil oči. Obraz se mu je raztegnil. »Pa ne da bi bili dali pol krone?«

Bliss je osupnil. Točna navedba vsote ga je presenetila. »Da, če že hočete vedeti. Dal sem gosposlični pol krone, da je mogla zbežati iz bližine te hiše; po vsem, kar mi je povedala, bi si najrajši ogledal hišo od znotraj.«

Mož je vzel cigareto iz ust in je udaril v tak smeh, da so se mu oči zasolile. »Izgubil sem! Izgubil sem! In vi, mladi človek — ali

imate toliko denarja, da ga takole razmetavate?«

»Nikakor ne. Toda — —«

»Najbrž vam je rekla, da so v hiši grdo ravnali z njo in da je pobegnila, kaj ne?«

»Tako nekako se je izrazila.«

Mož se ni več smejal. Njegov obraz je bil videti jezen. »Vaša nespamet me stane deset funtov; spravili ste me v kaj neprijeten položaj. Mala je gledališka igralnica in stanuje tukaj v penziji. Že dva meseca me pesti, naj ji pomorem do angažmana. Včeraj sem ji dejal, da vobče ne ume igrati. Tedaj je stavila z menoj za deset funtov, da bo stekla iz hiše, dobila od prvega tujca, ki ji pride naproti, pol krone na posodo in se odpeljala. Bil sem tako neumen, da sem stavo sprejel. Zdaj moram plačati in še angažman ji moram dobiti. Vrag naj vas vzame!«

»Ako je to resnica, bi vam bil jako hvaležen, če bi mi vrnil moje pol krone. Vso noč sem moral delati zanjo!«

»Pojdite se solit!« je togotno vzdihnil neznanec. »Stanete me itak že dovolj! Če ne umete bolje paziti na svoj denar, tedaj niste vredni, da ga imate. Vsak količnik razumen človek bi bil moral uganiti, da je šlo za šalo!«

»Za šalo?« je z negotovim glasom ponovil Bliss.

Toda gledališki gospod je bil že odkorakal, vihteč svojo palico.

Drgetaje od mraza se je zbudil Bliss iz nemirnega spanja. Že štirinajst dni je bil le kdaj pa kdaj zaslužil po nekaj šilingov in rok enega in petdesetih dni, ki mu jih je bilo še prebiti do obletnice njegovega poseta pri dr. Aldroydu, da je plašil kakor nepremostljivo brezdnost.

Zdaj ni trpel samo zaradi sebe, ampak tudi zaradi Frances. Že

nekaj časa se ni več upal v njeno bližino in vesela pisemca, katera ji je pošiljal, so mu postajala čedalje težja. V onemogli togosti je krčil pesti. Tedajci pa je začel svoje ime. Nehote je prisluhnul.

Njegova sosedka, žena delovodje v neki tiskarni, je govorila s gospodinjo. »Ako ne dobim še ene sobe, gospa Heathova, vam moram odpovedati. Z dojenčkom in z večjimi otroki vred imam tu premalo prostora. Mladi Bliss, ki stanuje zraven nas, se vendar lahko preseli kam drugam.«

Slišal je tudi gospodinjin odgovor. Zdelo se mu je, da ima njen mirni, trudni glas nov zvok. »Žal mi je, gospa Mappinova, morda bi vendar še počakali teden dni! Mladi človek je brez dela in mi je zaradi tega nekaj dolžan. Nerada bi mu pokazala vrata. Gotovo je bil vzgojen za kaj boljšega — to vidi vsak na prvi pogled — in moj rajnik mož je vedno trdil, da ne postane mlad človek, ki je bil enkrat brez strehe, nikoli več tisti kakor prej.«

»Nič mi ni mar, kaj je govoril vaš rajnik mož. Ako ne dobim sobe, se v soboto izselimo.«

Gospodinjin odgovor ni bilo moči razumeti. Bliss je vstal. Kmalu nato je prišla gospodinja in mu je s prijaznim obrazom prinesla zajtrk. Sedovi težkoga življenja so bili bolj vidno zapisani na njenem obrazu nego po navadi.

»Ali mi nimate ničesar povedati, gospa Heathova?«

»Najbrž ste slišali? Ne, ničesar vam nimam povedati.«

»Danes vam plačam, kar sem dolžan; bolje bo, da jim daste sobo. Jaz si že najdem kje primerno stanovanje.«

»Tako žal mi je, da vas izgubim, gospod Bliss. Toda — Glas je drhtel.

Pokimal je. »Razumem. Gotovo bo kdaj še prilika, da se vrnem k vam.«

Naročila in ure dopisa, ličice se malih oglasov, je priložna za Oglasi od delav, ljubljana, Prešernova 4. Tel. št. 2492

Mali oglasi, ki služijo v poročevalnih in socialnih namene občinstva, vaka beseda 50 par - Najmanjši znesek Din 5.-. Priročnik za šifro Din 3-

Mali oglasi

Ure pristojbine je uparila le obsevom z naročilom, se pa ne oglas ne poročajo. Čekovni račun pošila v rubrico ljubljana, št. 1882

Obrit

Snežne čevlje

in galoje popravila Avgust Škol, Borštnikov trg št. 1. 35641

Vulkaniziram

galoše in snežne gumijevke čevlje

Popravilnica kolosa in motorje P. Škafar, Ljubljana, Rimska cesta 11. 12

Kralj — Šk. Loka

Lastna mehanična popravilnica, Ljubljana, Rimska cesta 11. 37315

Posteljne vložke

in druge, nudimo najceneje, in jih sprejemamo tudi v popravilo. Prva ljubljanska izdelovalnica čistih posteljnih vložkov Andrija Štrigul, Komenskova ulica št. 24. 37380

Motorna vozila

lahki za 600 kg težine, ali 12 oseb, v prav dobrem stanju za 15.000 Din, nadalje B. S. A. motokole 2 in 3 pol HP za 7500 Din in več novih motokolov 2 in 3 pol HP za 1500 Din. 15 odst. popustom napredaj. Ogled in poskusnja jugsavito, Ljubljana, Dunajska c. 36, telefon 2236. 35667

Ford avto

polnovrni, type 26, malo rabljen, prodam. Na ogled pri M. Kaučiču v Zg. Šiški 37322

Rezervno kolo

za Puch avto VIII kupim. Na voljo v oglašnem oddelku »Jutra«. 37330

Motorno kolo

v popolnem dobrem stanju prodam za 2000 Din. Na voljo v oglašnem oddelku »Jutra«. 37361

Službe dobi

Pisarn. službenca popolnoma usposobljenega nemške stenografije, sprejemno takoj. — Ponudbe na pošti predati 162, Ljubljana 35509

Strojnika

Ispravnega, sprejemno za lokomobil Wolf. Nastopil je takoj. Stanovanje, kurjava in razveševanje prosto. Ponudbe s zahtevnim plačilom v referenci na ogl. deleček »Jutra« pod šifro »Trenet«. 37375

Potnike

agilne in samostojne, vsesilne v manufakturni stroji, sprejemam za Ljubljano in okolice. Na voljo v oglašnem oddelku »Jutra«. 37320

2 kroj. pomočnika

provrstna, za velika dela sprejemam takoj A. Midorfer, modna krojačnica v Novem mestu, Glavni trg. — Le resni, starejši in zmogljivi krojačji, imajo prednost. 37335

2 čevljar, pomočnika

čevljarje takoj S. Polovnik, Vransko pri Celju. 37370

Veliko elektrotehn. podjetje

sprejme s 1. januarjem absolventa elektrotehniškega oddelka višje obrtne šole, mlajšega električarja, sposobnega tudi za planirsko dela ter strojno delo na hrvaški in nemški jezik ali slovenski in nemški jezik, s čim večjo stenografijo (tudi samostojno). Pisane ponudbe na pošti predati 103 v Ljubljani. — s navedbo zahtev. 37345

Šteparico

provrstna, sprejemam takoj v stalno službo v Šiški. — Na voljo v oglašnem oddelku »Jutra«. 37351

2 vajenca

sprejme takoj Matija Andrija, strojno ministrstvo v Komenskova ulici št. 34. 35379

Železniški uradnik

katerega čena je v bolnici. Hče pošteno gospodinja k 2 otrokoma. Čenjena ponudbe z navedbo starosti na naslov: Leopold Piber, Jasenova, hodočev. 37360

Učenca

sprejme takoj z vso oskrbo za Metarsko obel Anton Simenc, Ljubljana, Gospoška ulica 10. 37333

Biro »Central«

Vasina 6, Beograd, prekrška najboljša služba za Beograd in delo ter oblagaj službe kuharicam, blagajnicarjem, natakaricam, pisarn. pomočnikom, slugam in raznim drugim uslužbenim. Ima posebni oddelček tudi za pisarniško osebje in službe 37371

Pletilja

sprejme dele na dom. Na voljo v oglašnem oddelku »Jutra«. 37335

Agilnega zastopnika

za razprodajanje dobro idej, modnega predmeta sprejemam za Bono, Hercegovino in Dalmacijo. Gospodje, ki stalno potujejo po vseh krajih in so pri takih modnih trgovinah dobro uveljavljeni, naj javijo svoj naslov na oglašni oddelček »Jutra« pod »Dobro zaslužek 22«. 37322

Šivilja

gre na dom klijat, samo k boljši družini. Na voljo v oglašnem oddelku »Jutra«. 37314

Boljša šivilja

se pripravlja na izdelovanje plaščev, oblik, kostumov in perila. Na voljo v oglašnem oddelku »Jutra«. 37372

Šivilja

zmožna šivanja perila, plaščev in oblik, gre na dom. Na voljo v oglašnem oddelku »Jutra«. 37362

Šivilja

s 5 pomočnicami in lastno delavnico, sprejme stalno konfekcijsko delo na dom. Na voljo v oglašnem oddelku »Jutra«. 37388

Šivilja

z 5 pomočnicami in lastno delavnico, sprejme stalno konfekcijsko delo na dom. Na voljo v oglašnem oddelku »Jutra«. 37388

Absolvent

državne trg. šole, s triletno prakso, vešč. knjigovodstva, strojepljiva in perfektno v strobovščini, s lepo pisavo, hče primarne službe. Čenjena ponudbe na oglašni oddelček »Jutra« pod šifro »Experiantes«. 37320

Mizarski delovodja

absolvent mizarske mojstrene šole, s vsledno prakso, sli vstopiti kot delovodja ali risar v kako mizarsko podjetje v Sloveniji na Hrvaškem ali Šrilanki. Čenjena ponudbe na oglašni oddelček »Jutra« pod šifro »Absolvent«. 35097

Deklica

revnih staršev, prida in poštena, zmožna vsakršnega dela, študijske službe. Ponudbe na oglašni oddelček »Jutra« pod »Ubojiliva«. 37327

Sobarica

prida in zanesljiva. Šoli službe. Ponudbe na oglašni oddelček »Jutra« pod šifro »Sobarica 101«. 37396

Trgovski pomočnik

mlad, vojašine prost, mešane stroke, šoli službe v večji trgovini v mestu ali na delu. Nastopiti lahko takoj ali pozneje. Ponudbe na oglašni oddelček »Jutra« pod šifro »Zanesljivi 101«. 35356

Mlinarski pomočnik

mlad, s dobrimi sprječevili, šoli službo v valjastem mlinu za takoj ali pozneje. — Na voljo v oglašnem oddelku »Jutra«. 37338

Trgovski pomočnik

železniške, usnarjake ter špecijir. stroke, vešč slovnem nemškem jeziku, šoli službo za takoj. Dopise na oglašni oddelček »Jutra« pod »Samostojen«. 37325

Pletilja

šoli službe. — Ponudbe na oglašni oddelček »Jutra« pod »Pletilja 53«. 37333

Šofer - mehanik

samski, vojašine prost — šoli službe za takoj. Ponudbe na oglašni oddelček »Jutra« pod »Vesten 60«. 37360

Perje

gorje, rače, kokotje in purje prodaja vsako množino in po najnižji ceni tridila E. Vajda, Čakovce, Medij. murje. Telefon št. 59. 60. 3. 328

Drva

brastova, parkirni odpadki od luge ter meška trva po ceni nem dostavljamo na doma. Jaga. V Seagorju - Ljubljana, za gorovnik. solovorum 98

Stare omare

umivalna omara in druge stvari naprodaj na Sv. Petra cesti št. 2/II, levo. 37349

Telefonski aparat

namizni, 1 pretikač za stransko postajo ter signalni z vsovno ugodno napravo. Dopise na pošti predati 47, Ljubljana. 37351

Delavskih oblek

toplah, prodamo 295 garnitur. Nakupne ponudbe je vložiti do 13. decembra t. l. Poljanjski pri direktorju državnega rudnika Zabu-kovca, polta Grče. 37336

Uredite si preba o, da

Vam minejo bolečine!

Bolečine v želodcu črelih, trdo telesno odvajanje, glavobol, pritisk krvi v glavo, nervoznost, pomanjkanje spanja, zlata žila slab tek — nastanejo zaradi slabe prebave. Urežite si svojo prebavo s preizkušenim eliksirjem FIGOL da Vam minejo bolečine FIGOL-eliksir urejuje prebavo in Vam vrača zdravje. FIGOL proizvaja in po pošti razpošilja z navodilom o uporabi.

lekarna dr. Semelj Dubrovnik 2. Poskusna steklenica z ovajem in poštino Din 40.— Originalni zabojček s 3 steklenicami Din 105.— z 8 steklenicami Din 245.—

Lepe, črne suknje

ugodno prodaja J. O., Celovška cesta 96. 37358

Božična drevesca

lepe smreke od 1-3 mtr. visoke dobavljamo na vagonih in manjših množinah po 5 Din komad. Čenjena dobre knjigovodstva? Piskite na Konsorcijskega knjigovodskega teja. Ljubljana, Vogelnja ulica 3/II. Priložite zamsko za odgovor. Vpisovanje prične 25. novembra. 37341

Jedilnica

dobre obranjena, poceni naprodaj. Informacije pri uradu na veleposl. 37345

Delikates. trgovino

dobro vpeljano, na najpomembnejši cesti v Ljubljani radi boleznih prodam. — Na voljo v oglašnem oddelku »Jutra«. 37367

Prodam

elasteno za knjige, stroj. obelastnik (strukten), mize, karnise, posteljnino iz morske trave, banjo, spalno vredo iz ovčevine, primerne za šofere. Na voljo v oglašnem oddelku »Jutra«. 37316

Radio-aparat

na 4 karnise, s posebnim ojačevalcem za zvok in 50 m antene, komplet, provizoren, po zelo nizki ceni naprodaj. — Pisarna vprašanja na oglašni oddelček »Jutra« pod »2000«. 37200

Trboveljski

in premož v vrhu po 30 kg prodaja po ceni po 25 Din. Alojzij Štrupl, Ljubljana, Tržaška cesta 16. 35008

Fino čajno maslo

Din 40 kg oddaja po pov. setju franko od 4 kg dalje. Franc Kolleritich, Apa. pri Gorazd Radkovi 34918

5 velikih stelaž

za trgovino, prodam zelo ugodno. Na voljo v oglašnem oddelku »Jutra«. 37383

Stara peč

dobro obranjena, 3 + 2 in 1/2 modrina, poceni naprodaj. Na voljo v oglašnem oddelku »Jutra«. 35528

Lep, črn kostum

poceni prodam. Na voljo v oglašnem oddelku »Jutra«. 37078

Vagon proša

rumenega, srednjega po Din 515 in 2 vagona izbrane belega krompirja po Din 85 100 kg franco postaja. prodam — Josip Priležič, Beltinci — Prek. murje 37304

Stare obleke

polhovito najbolje plačam. Prekuz Stari trg 26. Dopisnice zahtevajo, pridom na dom! 34573

Lisičje, volhove kož

je vse druge od divjačine kupim in samodivjo dobro plač. D. Zdravč Ljubljana na Florjanska ulica št. 9 37359

Vsakovrstno zlato

kupim, na ostrilskih »mah. Černe — juvelir Ljubljana, Wolfova ul. 5 37350

Razpis

Glavna ljubljanska državna hišpotekarna banka v Ljubljani razpisuje nabavo napisov na svojem poslopiju. Ponudbe, kolikove 5 Din in 5 % kavcije je vložiti do 30. novembra 1927 do 11. ure pri glavni ljubljanski Ljubljani. Natančni pogoji so interesev na razpisu po ekonomski glavni ljubljane med uradnimi urami. — Uprava. 37253

Damsko kolo

dobro obranjeno in se malo rabljeno, kupim. — Ponudbe s navedbo tovarniške znamke na naslov: Justina Weiss, Ljubljana, Lipčeva ulica 2. 37324

Specerijsko stelažo

kupim. Ponudbe na oglašni oddelček »Jutra« pod šifro »St. 63«. 37331

Furmanski voz

težak in per komatov, vse dobro obranjeno, kupim. Ponudbe: Kodeljovo, vija Jelen I. 37353

Hlode

brusova, javorove in lipove kupim. »Pislogora, V. Lederer, Zagreb, Boškovičeva ulica 21. 37347

Pletene telovnike

delane na osemkličnem ali jagar stroju, priproste in dolge, po mogućnosti s svilenimi okraski, kupim samo od izdelovalcev. Ponudbe s najnižjo ceno na naslov: Josip Ball, Karlovac. 37329

Mleko

vsak dan sveže dostavljamo na dom po Din 2.50. Na voljo v oglašnem oddelku »Jutra« pod šifro »Dobro«. 37339

Železno peč

(Pohlhoff) zelo dobro obranjeno, ugodno prodaja Davorin Bistjak, Stari trg 8. 37337

Prodam

elasteno za knjige, stroj. obelastnik (strukten), mize, karnise, posteljnino iz morske trave, banjo, spalno vredo iz ovčevine, primerne za šofere. Na voljo v oglašnem oddelku »Jutra«. 37316

Radio-aparat

na 4 karnise, s posebnim ojačevalcem za zvok in 50 m antene, komplet, provizoren, po zelo nizki ceni naprodaj. — Pisarna vprašanja na oglašni oddelček »Jutra« pod »2000«. 37200

Trboveljski

in premož v vrhu po 30 kg prodaja po ceni po 25 Din. Alojzij Štrupl, Ljubljana, Tržaška cesta 16. 35008

Fino čajno maslo

</